

Jisas Kraisna hundi Matyu dé hayi

Jisas Kraisna gwal mandékana xi

Luk 3:23-38

¹ Ané Jisas Kraisna gwal mandékana xi. Jisas Devitna hémémbu dé xaku. Devit Abrahamna hémémbu dé xaku.

² Abraham Aisakna yafa dé. Aisak Jekopna yafa dé. Jekop wun Juda déka nyamangu bandingu wali deka yafa dé.

³ Juda dé Peres bér Serana yafa dé. Bérka ayiwa Tamar lé. Peres Hesronéna yafa dé. Hesron Ramna yafa dé.

⁴ Ram Aminadapna yafa dé. Aminadap Nasonéna yafa dé. Nason Salmonéna yafa dé.

⁵ Salmon Boasna yafa dé. Boasna ayiwa Rahap lé. Boas Obetna yafa dé. Obetna ayiwa Rut lé. Obet Jesina yafa dé.

⁶ Jesi Israelna du takwa deka néma du Devitna yafa dé.

Devit Solomonéna yafa dé. Solomonéna ayiwa tale Uriana takwa lé.

⁷ Solomon Rehoboamna yafa dé. Rehoboam Abiyana yafa dé. Abiya Asana yafa dé.

⁸ Asa Jehosafatna yafa dé. Jehosafat Joramna yafa dé. Joram Usiana yafa dé.

⁹ Usia Jotamna yafa dé. Jotam Ahasna yafa dé. Ahas Hsekiana yafa dé.

¹⁰ Hesekia Manasena yafa dé. Manase Amosna yafa dé. Amos Josaiana yafa dé.

¹¹ Josaia Jekonia déka nyama bandi wali deka yafa dé. Wun nukwa Israelna mama du Babilonmbu yae di Israel wali ware. Warendaka Babilonéna hambuk Israelna hambukré sarékéngwandéndéka di Babilonmbu yandé du Israelna du takwaré di hérae hura yi Babilonré.

¹² Israelna du takwa Babilonmbu rendan nukwa Jekonia Sealtielna yafa dé. Sealtiel Serubabelna yafa dé.

¹³ Serubabel Abiutna yafa dé. Abiut Eliakimna yafa dé. Eliakim Asorna yafa dé.

¹⁴ Asor Sadokna yafa dé. Sadok Akimna yafa dé. Akim Eliutna yafa dé.

¹⁵ Eliut Eleasarna yafa dé. Eleasar Matanéna yafa dé. Matan Jekopna yafa dé.

¹⁶ Jekop Josepna yafa dé. Josep Mariana du dé. Maria Jisasré lé héra. Déka nani wa, “God wasékendén du Kraisdé.”

¹⁷ Abrahamré tale handékéné ye ye Devitré hukémbu handékéné angi dé tamba atéfék ye man yétiyéti (14) héméngwal di yi. Devitré tale handékéné ye ye Israel Babilonmbu rendan nukwaré handékéné angi dé tamba atéfék ye man yétiyéti (14) héméngwal di yi. Israel Babilonmbu rendan nukwaré tale handékéné ye ye God wasékendén du Kraisdé hukémbu handékéné angi dé tamba atéfék ye man yétiyéti (14) héméngwal di yi.

Maria lé Jisas Kraisdé héra

18 Maria Jisas Kraistré héralén hundi angi dé wa. Tale Mariana yafa ayiwa di waséke, lé Josepré hambwiléte. Wasékendaka hukémbu bér natafambu rehambambér. Bér rehafi yambéka dé Godna Hamwinya gaye dé léré hambuk hwendéka lé nyan té.

19 Léré hukémbu hérandé du, déka xi Josep, dé yikafre male du dé. Lé nyan téléka dé wun jooka xékéta déka mawulimbu dé wa, “Lé nak du wali lé hwa. Némbuli léré yatakatawuni.” Wungi wataka dé wambula wa, “Wuni léré atéfék du takwana makambu takawut, lé rootalé. Wuni nakélak léré yatakatawuni.”

20 Wungi wataka wun jooka sarékéta hwandéka dé janji nak ya. Yandéka Néma Duna ensel nak gaye dé déré wa, “Méni Josep, Devitna mandéka, mé xéké. Méni rookéméni, Mariaré héranjoka. Godna Hamwinya gaye léré hambuk hwendéka lé nyan té. Godna Hamwinya wungi hwendénka méni léré héranjoka yamba rookéméni.

21 Lé dunya hératalé. Héralét, méni déka xi angi wataméni, Jisas. Déka xina mo angi dé: dé du takwaré Satanéna tambambu hérae hurundan haraki saraki sémbut hérekitandé.” Wungi dé Josepré wa.

22 Wun nukwa profet wandén hundi mwi hundi dé ya. Hanja Néma Du God déka profet ané hundi wandéka dé Godna nyingambu angi hayi:

23 “Du wali hwahafi yalé takwa hési nyan tétalé. Te héralét di déka xi Emanuel watandi.”

Wungi hayindéka wun nukwa wun hundi mwi hundi dé ya. Wun xi Emanuel angi dé wa: God nani wali dé re.

²⁴ Josep janji hwae waréngéna raama dé Néma Duna ensel wandén maki dé ya. Ye dé Mariaré dé héra.

²⁵ Hérae dé, wun nukwambu Josep lé wali hwa-hambambér. Hukémbu nyan héraléka dé déka xi wa, Jisas.

2

Nukwa xalekwa sakumbu yandé du di Jisaska hwakayi

¹ Herot Judana du takwa deka néma du rendén nukwa Maria lé Jisasré héra, Betlehemémbu. Betlehem Judiana héfambu dé té. Héraléka hukémbu di nyirumbu tékwa hunkwarika xékélakikwa du nukwa xalekwa hafwambu yae di Jerusalemré yi. Ye xaakwa di wa, “Nani nukwa xalekwa sakumbu reta nyirumbu tékwa huli hunkwariré nani xé. Xétaka nani xékélaki. Yikafre male nyan dé xaku.

² Dé Judana du takwa deka néma du retandé. Xékélakita hunkwariré xétaka déka nani ya, déka hwati se wandé danjoka. Dé yimbu dé re?”

³ Wungi wandaka néma du Herot xékétaka waréngéna dé wa, “Wafewana wun nyan hukémbu wuna hafwa hératandé?” Wungi wataka wun jooka hélék dé ya. Hélék yandéka Jerusalemémbu rekwa séfélak du takwa di wun jooka saréké waréké.

⁴ Herot hélék yata wandéka di prisna néma du atéfék, xékélelakikwa du atéfék wungi di ya. Yandaka dé diré wakwexéké, “God wasékendén du Krais yimbu xakutandé?”

⁵ Wungi wandéka di déré wa, “Judiambu rekwa getéfa, Betlehemémbu xakutandé. Wun jooka hanja profet nak Godna nyingambu angi dé hayi:

⁶ Guni Betlehemémbu rekwa du takwa, mé xéké. Guna getéfa baka getéfa yingafwe. Guna getéfa némafwi dé.

Hukémbu guna getéfana du nak néma du retandé. Reta dé wuna du takwa Israelka jémba hatitandé. Wungi dé hayi Godna nyingambu.”

⁷ Judana néma du Herot wun hundi xékétaka dé wa, nukwa xalekwa sakumbu yandé du déka yandate. Wandéka xéka yandaka dé di wali nakélak hundi bulé. Buléta dé diré wakwexéké, “Yimba gan dé wun hunkwari nyirumbu tale xaku?”

⁸ Wungi wakwexékéndéka déré wandaka dé wa, “Betlehemré sa guni yi. Ye jémba mé hwaké wun nyanka. Hwaka xétaka wambula yae guni wuniré wa. Wangut wuni akwi ye hwati se déka wandé datawuni.” Wungi wata dé dika yéna dé ya.

⁹ Herot wungi wandéka xékétaka di yi. Ye di nukwa xalekwa sakumbu hanja xéndan hunkwariré di wambula xé. Wun hunkwari nyirumbu tale yindéka di déka hukémbu yi. Yindaka dé wun hunkwari nyan hwandéka ge anwarmbu dé té.

¹⁰ Téndéka xéta yikafre mawuli yata di némafwi mawuli sawuli ya.

¹¹ Mawuli yata di geré wulaaye di xé wun nyan déka ayiwa Maria wali rembéka. Xétaka hwati se di wandé da déka. Yata di deka wurumbu hwandé jondu taré. Tara di yikafre jondu déka hwe. Gol motu, ya xérékéndaka yikafre yama xaakwa

joo (frankinsense), yikafre yama xaakwa hulingu déka xi mir, wungi di déka hwe.

¹² Hwetaka re hwandaka dé janji hwandéka dé God diré wa, “Guni Herotka wambula yamba yikénguni.” Wungi wandéka waréngéna raama di nak yambumbu wambula yi deka getéfaré.

Josep dé déka takwa akwi nyan akwi hura yi Isipré

¹³ Wunde du yindaka Josep janji hwandéka Néma Duna ensel nak gaye dé déré wa, “Herot wun nyanka hwakétandé. Hwaka xe déré xiyatandé. Méni sé raama wun nyan déka ayiwa wali hura yaange yi afaké hafwa Isipré. Yaange ye guni Isipmbu re. Hukémbu wuni guniré wawut, guni wambula yatanguni.”

¹⁴ Wungi wandéka dé Josep bari waréngéna raama wun nyan déka ayiwa wali hura di gan yaange yi.

¹⁵ Ye xaakwa di Isipmbu re. Re di Herot hiyandéka di deka getéfaré wambula yi. Wungi yindaka profet hayindén hundi mwi hundi dé ya. Wun profet Néma Du Godna hundi xékéta wun hundi Godna nyingambu angi dé hayi: Wuna nyan Isipmbu rendét wuni déré wawut dé Isip yatakataka wambula yatandé.

Herot wandéka di séfélak dunyaré xiyasanda

¹⁶ Josep déka takwa nyan wali Isipré yaange yindaka dé Judana néma du Herot Jerusalemémbu reta nukwa xalekwa sakumbu yandé du déka wambula yandate dé haxéfatiké. Haxéfatika dé mawuli wita dé wa, “Wunika yéna di ya.” Wungi wataka dé déka mawulimbu wa, “Nukwa xalekwa

sakumbu yandé du di wa, ‘Héki hwari yéték yindéka nani wun nyirumbu tékwa hunkwariré tale xé.’ Wungi di wa.” Wungi wandan hundika sarékéta dé déka xi warekwa duré wa, “Guni sa yi Betlehemré. Ye guni Betlehemémbu rekwa hafwaré akwi ye atéfék dunyaré mé guni xiyasanda. Héki hwari yéték yandé dunyaré, héki hwari natafa yandé dunyaré, hérandan wayikana dunyaré akwi, diré atéfék mé guni xiyasanda.” Wungi wandéka ye di wun nyangwalré atéfék di xiyasanda.

¹⁷ Hanja profet nak, déka xi Jeremaia, dé Godna hundi Godna nyingambu dé hayi. Wun xiyasandandan nukwa déka hayindén hundi mwi hundi dé ya. Déka hayindén hundi angi dé:

¹⁸ Ramambu di séfélak du takwa di némafwimbu géra.

Wun getéfambu saréfa naata di némafwimbu géra.

Reselna mandéka deka nyangwal di bu hiya.

Nawulak du takwa yae di deka biya yikafre hurunjoka yandaka deka hiyandé nyangwalka sarékéta di hélék ya.

Dika némafwimbu saréfa naata di géra.

Josep déka takwa, nyan wali wungi di wambula ya

¹⁹ Hukémbu Herot dé hiya. Hiyandéka Josep déka takwa, nyan wali Isipmbu di re. Wumbu re dé Josep janji hwandéka dé Néma Duna ensel gaye dé Josepré wa,

²⁰ “Wun nyanré xiyanjoka mawuli yandé du di bu hiya. Némbuli méni sé raama wun nyan déka

ayiwa wali hura Israelna héfaré wambula sa guni yi.”

²¹ Wungi wandéka Josep waréngéna raama wun nyan déka ayiwa wali hura di Israelna héfaré wambula yi.

²² Josep Israelna héfa xaakwa dé xéké, Arkelaus déka yafa Herotna hafwa hérae Judiambu rekwa du takwaka néma du rendéka. Xékétaka Judiambu renjoka dé roo. Roondéka nak janji yandéka God déré wandéka dé wun nyan déka ayiwa wali hura di Galilina héfaré yi.

²³ Ye di Nasaretmbu re. Josep, Maria, Jisas wun getéfambu rendaka profet hanja hayindan hundi mwi hundi dé ya. Jisaska di angi hayi: Déka watandi, dé Nasaretna du dé.

3

Guré husandakwa du Jon dé hundi wa Mak 1:3-8; Luk 3:2-17

¹ Hukémbu nukwa nak guré husandakwa du Jon dé du rehafi Judiana hafwambu dé tale Godna hundi wa. Wun hafwaré yandé du takwaré dé angi wa,

² “God néma du reta gunika hatitendéka nukwa andé yae. Hatitendékaka saréka guna haraki saraki sémbutka mé hu hwe.” Wungi dé Jon wa.

³ Hanja profet nak déka xi Aisaia Jonka Godna nyingambu angi dé hayi:

Du nak dé wa, du rehafi hafwambu.

Wata dé angi wa, “Néma Duna yambu hurutan-guni.

Hurungut déka yambu jémba retandé.”

Wungi dé wa.

⁴ Jon hafu dé yikafre nukwa wur, yikafre hénooka sarékéhambandé. Dé kamelna séfina yuwimbu yatindan nukwa wur dé sanda. Sandataka dé bulmakau bali séfiré rundan yoo dé naki. Dé hawuluki dé sa. Nongérana gék dé jéma sa.

⁵ Dé Godna hundi wandéka di Jerusalemémbu rekwa du takwa, Judiana héfambu rekwa du takwa, Jordan xéri tufwambu rekwa du takwa wungi di séfélak du takwa di déka yi.

⁶ Ye di hurundan haraki saraki sémbutka hélék yata wandaka dé diré Godna ximbu guré husanda, Jordan xérumbu.

⁷ Judana du deka néma du séfélak akwi di yi, Jon diré Godna ximbu guré husandandéte. Farisi, Sadyusi, wungi di yi. Yindaka dé Jon diré haraki hundi wata dé wa, “Guni haraki hambwena nyangwal guni. God guna sémbutka xéta mawuli wiya gunika haraki hurutandé. Héndé gunika wa Godna mawuli wika yaange yingute?”

⁸ Tale guni hurungun haraki saraki sémbut yatakataka guni yikafre sémbut male hurutanguni. Hurungut nawulak du takwa xéta watandi, ‘Di haraki saraki sémbut yatakataka némbuli yikafre sémbut di huru.’ Wungi watandi.

⁹ Guni guna mawulimbu guni wa, ‘Nani Abrahamna mandéka nani. Nani jémba retame.’ Wungi wata yéna guni ye. Wungi wakénguni. God mawuli ye wandét ané motu du maki xaakwa ye di Abrahamna mandéka maki xakutandi.

¹⁰ “Sataku hundi nak watawuni. Mi nak sék xakéhafi yandét, du nak misange hérae wun miré

xélitandé. Xéle yambu tutandé. Némbuli wun satakun hundi mé saréké. Némbuli God déka hundi xékéhafi yakwa du takwaré hurundan haraki saraki sémbut hasa hwetandé. Hasa hwendét di ya yanéta tékwa hafwaré yitandi.

¹¹ “Guni guna haraki saraki mawuli yatakangut, wuni guniré Godna ximbu guré husandatawuni. Wuna hukémbu yate yakwa du wu néma du dé. Wuni baka du wuni. Déka hambuk wuna hambukré dé sarékéngwandé. Wuni baka du re yingi maki déka jémba yatawuni? Wuni baka du rewuka dé néma du rendéka wuni déka jondu hura yinjoka wuni hurufatiké. Wuna hukémbu yate yakwa du Godna Hamwinya gunika hwetandé. Guna haraki saraki jondu hérae yambu tutandé.

¹² Du wit sék hérae yikafre wit sék héranjoka di lékeki. Lékekitaka di yikafre wit sék gembu taka. Takataka di haraki wit sékna séfi di yaki. Nandaka maki wuna hukémbu yate yakwa du wungi yatandé. Dé déka du takwaré hérae hura ye déka getéfambu takatandé. Haraki saraki joo yandé du takwaré hérae xérékéta tékwa yambu yakitandé.” Wungi dé Jon wa.

Jon dé Jisasré guré husanda

Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:31-34

¹³ Wun nukwa Jisas Galilina héfa yatakataka dé Jordan xériré dé yi. Jon déré Godna ximbu guré husandandéte dé yi.

¹⁴ Ye xakundéka Jon hélék yata dé wa, “Méni néma du méni re. Wuni baka du wuni re. Métaka méni wunika ya, wuni méniré guré husandawute? Méni wuniré guré husandamét, wu sékérékétandé.”

15 Wungi wandéka dé Jisas wa, “Yinga. Méni wuniré guré husandataméni. Wungi hurumét God wandén maki hurutaani.” Wungi wandéka dé wa, “Yawundu.”

16 Yawundu nae dé Jisasré guré husandandéka dé bari gumbu xale. Xalendéka nyir télaméndéka dé xé Godna Hamwinya nyamwe afwi maki déka gayandéka.

17 Gayandéka dé Godna getéfambu hundi angi wa, “Ané wuna nyan dé. Déka wuni némafwimbu mawuli ya. Déka wuna mawuli yikafre dé ye.”

4

Satan dé Jisasna mawuli hurukwexé dé haraki sémbut hurundéte

Mak 1:12-13; Luk 4:1-13

1 Jon Jisasré guré husandandéka Godna Hamwinya Jisasré dé hérae hura yi, du rehafi hafwaré. Satan Jisasna mawuli hurukwexéndéte Godna Hamwinya déré wun hafwaré dé hérae hura yi.

2 Hura yindéka Jisas wun hafwambu reta hénoo hulingu sahambandé. Dumi yétiyéti (40) gan nukwa baka dé re. Re hukémbu hénooka dé hiya.

3 Hiyandéka Satan yae dé déré wa, “Méni angi méni wa, ‘Wuni Godna nyan wuni.’ Wungi wata némbuli wun jooka wuniré wakwetaméni. Méni wamét ané séfélak rekwa motu waleka bret xakundé. Wungi wamét bret xakundét wuni ménika xékélakitawuni.”

4 Wungi wandéka dé wa, “Yingafwe. Wun jooka Godna nyingambu angi dé wa: Du takwa hénooka male sarékéta di jémba yamba rekéndi, yingafwe.

Di Godna hundi xékéndat, deka mawuli jémba téndét, di jémba retandi. Wun hundi xékéta motu bret xakundéte wuni yamba wakéwuni.”

⁵ Jisas wun hundi wandéka Satan dé déré hérae hura yi Jerusalemré. Hura wara dé déré tempelna hanjimbuka.

⁶ Takataka dé déré wa, “Méni angi méni wa, ‘Wuni Godna nyan wuni.’ Wungi wata méni mé wuréféka naande yi. Wun jooka Godna nyingambu angi dé wa: ‘God déka enselré wandét di ménika jémba hatitandi. Hatindat méni deka tambamu reta ména man motumbu yamba xatukwekéméni.’ Méni wun hundi xékéta wuréféka naande ye jémba remét, atéfék du takwa xéta xékélakitandi. Méni Godna nyan méni.”

⁷ Wungi wandéka dé Jisas wa, “Yingafwe. Wun jooka Godna nyingambu angi dé wa: God dé ména Néma Du dé. Dére yamba hurukwexékéméni. Wun hundi xékéta wuni wuréféka naande yamba yikéwuni.”

⁸ Jisas wun hundi wandéka Satan déré dé hérae hura wari némafwi némburé. Hura wara dé ané héfambu rekwa atéfék getéfa, wun getéfambu rekwa atéfék yikafre jondu akwi dé Jisasré wakwe.

⁹ Wakwetaka dé wa, “Méni hwati se wunika wandé dae wuna ximbu harékémét wuni atéfék getéfa, wumbu rekwa jondu akwi ménika hwetawuni.”

¹⁰ Wungi wandéka dé wa, “Méni, Satan, méni séléka. Godna nyingambu angi dé wa: Ména néma du dé God male dé. Méni déka wandé dae déré wataméni. Déka ximbu male harékétaméni. Wun hundi xékéta wuni ménika wandé yamba dakéwuni.”

11 Wungi wandéka dé Satan déré yatakataka yi. Yindéka di ensel gaye Jisasré yikafre huru.

Jisas Galilimbu dé tale jémba ya

12 Romna néma du dé guré husandakwa du Jon hérae dé déré séndé gembu taka. Takandéka hwandéka wun jooka Jisas hundi xékétaka dé Galilina héfaré yi.

13 Ye déka getéfa Nasaret yatakataka dé Kaperneamré yi. Wun getéfa Galilina tukweseke tufwambu dé té. Wun getéfa Sebulun bér Naptalina hafwambu dé té.

14 Jisas wun getéfaré ye Godna hundi wandéka hanja reta Godna profet déka xi Aisaia déka hundi mwi hundi dé ya. Aisaia hanja ané hundi Godna nyingambu dé hayi:

15 Sebulunéna hafwa Naptalina hafwa akwi bér némanguré yikwa yambumbu bér té.

Jordan xéri angé sakumbu bér té.

Galilina héfambu séfélak nak téfambu yandé du takwa di re.

16 Halékingambu re di xé, némafwi ya hanyindéka. Hiyangambana héfambu rekwa du takwa di xé, xitélakéndéka nukwa hanyindéka.

17 Jisas wun hafwaré ye xaakwa dé tale Godna hundi wa. Wata dé wa, “God néma du reta gunika hatitendéka nukwa andé yae. Yatendékaka sarékéta guni guna haraki saraki mawuli mé yataka.” Wungi dé wa.

Jisas dé wa, du yétiyéti dé wali yindate

Mak 1:16-20; Luk 5:2-11; Jon 1:35-42

18 Jisas Galilina tukweseke tufwambu yita dé xé Saimon, déka nak xi Pita, déka bandi Andru wali

bérka jémba yambéka. Bér atéfék nukwa yambén maki wun tukwesekeumbu bér mara yaki, xéri hamwika.

¹⁹ Xétaka dé bérka wa, “Béni mé ya wuni wali. Yambét wuni béniré nak jémbaka wakwetawuni. Wakwewut béni xéri hamwi hurumbén maki du takwaré hératambéni. Hérambét di wuna hundi xékétandi.”

²⁰ Wungi wandéka bari mara yatakataka raama bér dé wali yi.

²¹ Yalefu ye dé xé Sebedina nyan yétékré, Jems wali déka bandi Jon wali. Bérka yafa Sebedi wali di gunjambémbu reta mara yarafuta rendaka dé Jisas bérka wa, dé wali yimbéte.

²² Wandéka bér bérka yafa gunjambémbu rendéka yatakataka bér Jisas wali yi.

Jisas Godna hundi wata dé séfélak du takwaré dé huréhaléké

²³ Jisas yitaka yatakata dé Galilimbu tékwa atéfék getéfaré yi. Ye xaakwa dé Godna hundi buléndaka gembu reta du takwaré dé wakwe, Godna jémbaka. Atéfék du takwaré dé hundi wa, God néma du reta déka du takwaka jémba hatitendékaka. Bar hiyaakwa du takwa, séfimali haraki yandé du takwaré akwi dé huréhaléké.

²⁴ Wungi yandéka di Siriana atéfék héfambu Jisaska hundi wa saafa yi. Wa saafa yindaka di wun hundi xékéta séfélak du takwaré déka hura yi. Bar hiyaakwa du takwa nyangwal, séfimali haraki yandé du takwa nyangwal, haraki hamwinya hura téndé du takwa nyangwal, sayiké hiyaakwa du takwa nyangwal, matamba lékémbandé du

takwa nyangwal, wun du takwa nyangwalré di hura yi, Jisaska. Hura yindaka dé diré huréhaléké.

²⁵ Huréhalékéndéka séfélak séfélak du takwa di dé wali yi. Galilimbu yandé du takwa, Dekapolimbu yandé du takwa, Jerusalemémbu yandé du takwa, Judiambu yandé du takwa, Jordan xéri angé sakumbu yandé du takwa, wungi di dé wali yi.

5

Jisas némburé wara dé déka duré hundi wa

Luk 6:20-23

¹ Séfélak du takwa yandaka Jisas xétaka dé némbu nakré wari. Wara rendéka déka du di déka ya.

² Yandaka dé dika Godna jémbaka dé wakwe. Wakweta dé angi wa.

³ “Du takwa nawulak deka hambukéka sarékéhafi yata Godna hambukéka sarékéta di déka jémba ya. Wunde du takwa Godna hémémbu rendaka dé néma du reta dika dé jémba hati. Hatindét yikafre mawuli yatandi.

⁴ “Du takwa nawulak di géra. Wunde du takwana mawuliré God yikafre hurutandé. Hurundét, yikafre mawuli yatandi.

⁵ “Du takwa nawulak deka ximbu harékéhafi yata nak du takwaré haraki hundi wahafi yata jémba di re. Wunde du takwaré God yikafre hurundét, di ané héfambu néma du takwa retandi. Reta yikafre mawuli yatandi.

⁶ “Du takwa nawulak Godka sarékéta yikafre mawuli yata yikafre jondu male yanjoka di némafwimbu mawuli ya. Hénooka hiyaakwa du hénoo sanjoka némafwimbu mawuli yandaka maki, di yikafre jondu male yanjoka di némafwimbu

mawuli ya. Wunde du takwaré God jémba yandét deka mawuli jémba téndét di jémba male retandi. Reta yikafre mawuli yatandi.

⁷ “Du takwa nawulak di nawulak du takwaka saréfa nae di diré yikafre huru. Wunde du takwaka God saréfa nae yikafre hurutandé. Yikafre hurundét yikafre mawuli yatandi.

⁸ “Du takwa nawulak deka mawulimbu yikafre mawuli male dé té. Wunde du takwa Godré xéta di dé wali jémba retandi. Reta sarékéta yikafre mawuli yatandi.

⁹ “Du takwa nawulak nawulak du takwa waru warendaka di nyéndékmbu di té. Téndaka di warehambandi. Wun nyéndékmbu tékwa du takwaka God watandé, ‘Di wuna nyangwal di.’ Wungi wandét sarékéta wun nyéndékmbu tékwa du takwa yikafre mawuli yatandi.

¹⁰ “Du takwa nawulak Godna jémba yandaka nawulak du takwa hélék yata diré di haraki huru. Haraki hurundaka di Godna jémba yakwa du takwa Godna hémémbu rendaka God néma du reta dika dé jémba hati. Hatindét yikafre mawuli yatandi.

¹¹ “Mé xéké. Guni wunika yangut, du nawulak wunika hélék yata guniré haraki hundi wata haraki saraki sémbut guniré huruta gunika yénataka hundi wandat, guni yikafre mawuli yatanguni.

¹² Hanja di séfélak profetré wungi di haraki huru. Diré wungi haraki hurundanka sarékéta di guniré wungi haraki hurundat, guni yikafre mawuli yatanguni. Hukémbu God guniré némafwimbu yikafre hurundét, guni dé wali jémba

male retanguni. Jémba retengukaka sarékéta guni yikafre mawuli yata mawuli sawuli yata wungi re wungi re retanguni.” Wungi dé Jisas wa.

Jisaska jémba saréké kwa du takwa di hunyi maki di, hama ya maki di

¹³ Wun hundi wataka dé Jisas angi wa: “Ané sataku hundi mé xéké. Takwa di hunyi taka, hénoo résék yandéte. Hunyi résék yahafi yandét, yingi maki yandat, résék wambula yatandé? Yingafwe. Résék wambula yamba yakéndé. Résék yahafi yandét, hénoombu yamba takaké ndi. Di wun hunyi baka yakitaka di manmbu xakélakitandi. Némbuli wun hundika mé saréké. Guni, wuna du, guni hénoombu takandaka hunyi maki guni. Guni nawulak du takwaré yikafre hurungut, di haraki saraki joo wambula yamba huruké ndi. Guni nawulak du takwaré yikafre huruhafi yangut, résék yahafi yakwa hunyi baka yakitaka manmbu xakélakindakangala, God guniré yakitandé.

¹⁴ “Guni, wuna du, guni yanékwa hama ya maki guni re. Renguka nawulak du takwa guniré di xé. Guni némbumbu tékwa getéfa maki guni re. Renguka nawulak du takwa guniré di jémba xé, némbumbu tékwa getéfaré jémba xéndaka maki.

¹⁵ “Ané sataku hundi mé xéké. Du hama ya xéréka hura yae aki ekombu di samétaka, o yingafwe? Yingafwe. Di jambé takumbu di taka. Takandaka wumbu rekwa atéfék du takwa di jémba xé.

¹⁶ Némbuli wun hundika mé saréké. Guni wun hama ya maki guni re. Guni Godka yikafre jémba yatanguni. Wun jémba fakukénguni. Du takwana

makambu yatanguni. Yangut di jémba xétandi. Xéta anwarmbu rekwa du guna yafa Godna ximbu harékétandi.

God wandéka Moses wandén hambuk hundika dé Jisas hundi wa

¹⁷ “Guni angi wakénguni, ‘Moses wandén hambuk hundika hu hwenjoka Jisas dé ya. Hanja rendé Godna profet deka hundika hu hwenjoka Jisas dé ya.’ Wungi wakénguni. Moses wandén hambuk hundi atéfék Godna profetna hundi atéfék akwi jémba xékéta wandan maki yanjoka wuni ya. Guni wun hundika jémba xékélakingute wuni ya.

¹⁸ Ané hundi mé xéké. Nyir héfa hényiwata téndét, Moses wandén atéfék hambuk hundi reséketandé. Rendét guni wun hundi xékéta wandéka maki yatanguni. Hukémbu nyir héfa hényitandé. Hényindét, Moses wandén hambuk hundi akwi hényitandé. Mwi hundi wuni guniré we.

¹⁹ Du nawulak Moses wandén hambuk hundi nakéka angi wandat, ‘Wun hambuk hundi wun yikama hundi male. Nani wun hundi yatakambet, wu yikafre dé.’ Wungi wandat, God néma du reta dika watandé, ‘Di baka du di. Di wuna tambambu baka di re. Deka ximbu yamba harékékéwuni.’ Wungi wandét, di nawulak du wun hambuk hundi xékéta wakwa maki yata angi wandat, ‘Wun hambuk hundi atéfék jémba xékétame. Nak hundi yamba yatakakéme.’ Wungi wandat, God néma du reta dika watandé, ‘Di néma du di. Di wuna tambambu jémba di re. Deka ximbu harékétawuni.’ Wungi watandé.

²⁰ Guni Moses wandén hambuk hundika jémba xékélakingute, wuni guniré we. Xékélelakikwa du, Farisi akwi, di Moses wandén hambuk hundi atéfék jémba xékéta wakwa maki yanjoka di hambuk jémba ya. Yandaka nawulak du diré xéta di wa, ‘Di yikafre sémbut hurukwa du di re.’ Wungi wandaka God deka mawuli xékélakita dé dika wa, ‘Wu yingafwe.’ Wungi wandéka guniré wuni we. Guni yikafre mawuli yata yikafre joo yatanguni. Yangut guna yikafre sémbut Farisina sémbut xékélelakikwa duna sémbutré akwi sarékéngwandéndét, guni Godna hémémbu retanguni. Guna yikafre sémbut deka sémbutré sarékéngwandéhafi yandét, guni Godna hémémbu yamba rekénguni.” Wungi dé Jisas wa.

Du xiyana sémbut

Luk 12:58-59

²¹ Wun hundi wataka dé diré angi wa: “Hanja rendé du ané hundi wandaka guni wundé xékéngu. Angi di wa, ‘Guni du takwaré xiyakénguni. Guni diré xiyangut, di guniré kot xékékwa néma duka hura yindat, dé wun haraki saraki jooka guniré hasa hwetandé.’

²² Wungi wandaka némbuli wuni nak hundi guniré we. Mé xéké. Du nawulak nak duré rékambambu wandat, God wun haraki saraki jooka diré hasa hwetandé. Du nawulak nak duré haraki hundi wata angi wandat, ‘Méni xékélakihafi du méni.’ Wungi wandat, God kot xékékwa néma du reta wun haraki saraki jooka wungi wakwa duré hambukmbu hasa hwetandé. Du nawulak nak duré hambukmbu haraki hundi wata angi wandat, ‘Méni wangété du méni.’ Wungi wandat, God

wandét wungi wakwa du ya yanékwa hafwaré yitandi.

²³⁻²⁴ Wun jooka sarékéta guni nak nak angi hurutanguni. Guni Godka joo hwenjoka yata, déka joo hwendaka jambé tékwambu téta, nak du takwaré hurungun haraki saraki jooka sarékéngut, tale guni Godka hwetenguka joo jambé tékwa sakumbu takataka, wun du takwaka bari yitanguni. Ye guni di wali hundi buléta guni di wali natafa mawuli hérae jémba retanguni. Re hukémbu wambula yae takangun joo Godka hwetanguni.

²⁵ “Du nawulak guniré kotka harindat, guni di wali yambumbu yita di wali hundi buléta di wali hundi gitanguni. Guni natafa mawuli hératanguni. Guni di wali wun hundi gihafi yangut, wafewana di guniré kot xékékwa néma duka hura yindat, dé wandét di guniré séndé gembu takatandi? Takandat guni séndé gembu hwatanguni.

²⁶ Kot xékékwa néma du wandén atéfék yéwa guniré haraki hundi wandé duka hwengut, wun nukwa male séndé ge yatakataka gwande jémba yitanguni. Mwi hundi wuni guniré we.

Nak duna takwa wali haraki saraki sémbutka dé wa

²⁷ “Hanja rendé du ané hundi wandaka guni wundé xékéngu. Angi di wa, ‘Guni nak duna takwa wali haraki saraki sémbut yamba hurukénguni.’

²⁸ Wungi wandaka némbuli wuni guniré angi we. Du nak nak duna takwaré xéta léré héranjoka mawuli raméndét, déka mawulimbu lé wali dé hwa. Mawuli raméndéka déka mawuli haraki dé té. Dé wungi léré xéta léré héranjoka mawuli raméndéka dé haraki saraki sémbut huru.

²⁹ Guni guna yika tamba sakumbu tékwa dama nak duna takwaré xéta, lé wali haraki saraki sémbut hurunjoka sarékéta mawuli raméndét, wun dama mé hérae yaki. Guna natafa dama male téndét, wun haraki saraki sémbut huruhafi yata hukémbu Godna getéfaré yingut, wu yikafre dé. Guna dama yéték téndét guni wun haraki saraki sémbut hurungut God wandét, guni haraki hafwaré yingut, wu haraki dé.

³⁰ Guna yika tamba haraki saraki sémbut hurundét, guni wun tamba mé xatéka yaki. Guna natafa tamba male téndét wun haraki saraki sémbut huruhafi yata hukémbu Godna getéfaré yingut, wu yikafre dé. Guna tamba yéték téndét guni wun haraki saraki sémbut hurutaka hukémbu guni haraki hafwaré yingut, wu haraki dé.

Du deka takwaré yatakandaka yindakaka dé wa

³¹ “Hanja rendé du ané hundi akwi wandaka guni wundé xékéngu. Angi di wa, ‘Du nak déka takwa déré yatakataka yiléte mawuli yata, dé wun jooka nyinga hayitandé. Hayitaka léka hwendét, lé wun nyinga hura yitalé.’

³² Wungi wandaka némbuli wuni guniré angi we. Takwa hési nak du wali haraki saraki sémbut huruhafi yalét, léka du lé déré yatakataka yiléte wandét, wu haraki dé. Lé déré yatakataka yiléte wandét, lé ye nak du wali relét lé wun du wali haraki saraki sémbut bér huru. Tale relén du haraki saraki sémbut hurundéka bér akwi haraki saraki sémbut bér huru.” Wungi dé Jisas diré wa.

Yénataka jooka wata Godna xi wali wandamboka dé wa

³³ Wun hundi wataka dé Jisas angi wa: “Hanja rendé du ané hundi akwi wandaka guni wundé xékéngu. Angi di wa, ‘Guni jémba nak yanjoka yawundu nae hundi giya, guni wun jémba yatanguni. Wun jémba yamba yatakakénguni.’

³⁴ Wungi wandaka némbuli wuni guniré angi we. Guni hundi yamba gikénguni. Guni Godna getéfana ximbu hundi gikénguni, wun God rendéka hafwa dé.

³⁵ God héfambu déka man xakindéka héfana ximbu akwi hundi gikénguni. Jerusalem nana néma Du Godna hafwa dé, Guni Jerusalemna ximbu akwi hundi gikénguni.

³⁶ Guni géli némbé wama yandéte wama némbé géli yandéte yanjoka hurufatikéta, guni guna makambu akwi hundi gikénguni.

³⁷ Di guniré jémbaka wakwexékéndat, guni yawundu nae guni angi watanguni, ‘Xéxé, wun jémba yatame.’ Wungi yanjoka hélék yata guni angi watanguni, ‘Yingafwe. Wun jémba yamba yakéme.’ Wungi watanguni. Nak hundi wakénguni. Guna hundi ginjoka nawulak jonduna ximbu wakénguni. Guna hundi ginjoka nawulak jonduna ximbu wata guni Satanéna hundi xékéta wakwa maki yatanguni.

Haraki saraki joo hasa hwehafi yatendakaka dé Jisas hundi wa

³⁸ “Hanja rendé du ané hundi wandaka guni wundé xékéngu. Angi di wa, ‘Du yéték wareta du nak duna dama yafénekéndét, dé hasa déka dama yafénekétandé. Du yéték wareta du nak duna

némbi nak tangurundét, dé hasa déka némbi nak tangurutandé.’

³⁹ Wungi wandaka némbuli wuni guniré angi we. Du nawulak guniré haraki saraki sémbut hurundat, guni diré haraki sémbut hasa yamba hwékénguni. Du nawulak guniré guna yika tamba saku hufwimbu xiyandat, guni hasa xiyahafi yata waleka baka tétanguni, di guna aki tamba saku hufwimbu xiyandate.

⁴⁰ Du nawulak guniré kot xékékwa néma duka harindat, dé di guna sanda wur hérandate yawundu nandét, guni guna séményi nukwa wur akwi dika hwetanguni.

⁴¹ Du nawulak guni di wali yita deka jondu nawulak yambumbu hura yingute wandat, guni di wali yita deka jondu tambéngwa yambumbu hura yitanguni.

⁴² Du nawulak guniré jooka wakwexékéndat, guni wun joo dika hwetanguni. Du nawulak guna jooka mawuli yata gunika wun joo hukémbu hasa hwenjoka wandat, guni wun joo dika hwetanguni.

Mamaka némafwimbu mawuli yandate dé Jisas hundi wa

⁴³ “Hanja rendé du ané hundi wandaka guni wundé xékéngu. Angi di wa, ‘Guni guna nyémayikaka némafwimbu mawuli yata guna mamaka hélék yatanguni.’

⁴⁴ Wungi wandaka némbuli wuni guniré angi we. Guni guna mamaka némafwimbu mawuli yatanguni. Du nawulak guniré haraki saraki

sémbut hurundat, guni Godré wakwexékétanguni, dé diré yikafre hurundéte.

⁴⁵ Guni wungi yata guni anwarmbu rekwa du guna yafa God wali natafa mawuli hératanguni. Héraata guni déka nyangwal retanguni. God natafa jémba dé ya, atéfék du takwaka. God wandéka dé nukwa xé. God wandéka dé wali giya. Nukwa xéndéka wali giyandéka hénoo jémba dé xale, yikafre sémbut hurukwa du takwana héfambu akwi, haraki saraki sémbut hurukwa du takwana héfambu akwi.

⁴⁶ Guni gunika mawuli yakwa du takwaka male guni némafwimbu mawuli yangut, God guniré méta joo hasa hwetandé? Romna yéwa héraakwa du akwi di dika mawuli yakwa du takwaka male di mawuli ye. Guni atéfék du takwaka némafwimbu mawuli yatanguni.

⁴⁷ Godna hundi xékéhafi yakwa du takwa di deka du takwaka male yikafre mawuli yata di wali di hundi bulé. Guni di hurundaka maki, guna du takwaka male yikafre mawuli yata, di wali hundi buléta guni jémba yamba rekénguni. Atéfék du takwaka yikafre mawuli yata, di wali hundi bulétanguni.

⁴⁸ Anwarmbu rekwa du guna yafa dé yikafre sémbut male hurukwa du dé re. Guni dé rendéka maki yikafre sémbut male hurukwa du retanguni.” Wungi dé Jisas wa, déka duré.

6

Du takwaré yikafre hurundate dé Jisas hundi wa

¹ Jisas hundi nawulak akwi dé angi wa: “Guni Godka yikafre jémba yata déka male sarékétanguni.

Guni Godka yikafre jémba yanguka nawulak du takwa di xétaka guna ximbu harékédate mawuli yata deka makambu wun jémba yata, guni gunika guni saréké. Wungi sarékéta deka makambu yangut, anwarumbu rekwa du guna yafa hukémbu guna ximbu yamba harékékéndé.

²⁻³ “Yéna yakwa du nawulak deka ximbu harékéta di Godna hundi buléndaka geré wulaaye téta yambumbu akwi téta di jambangwe du takwaka jondu hwe. Séfélak du takwa xéta wun yéna yakwa duna ximbu harékédate, di yéna yakwa du jambangwe du takwaka jondu di hwe. Wungi hwendaka séfélak du takwa xéta wun yéna yakwa duna ximbu di haréké. Séfélak du takwa deka ximbu némbuli harékékédaka hukémbu God wun yéna yakwa duna ximbu yamba harékékéndé. Mwi hundi wuni guniré we. Guni yéna yakwa du hwendaka maki hwekénguni. Guni jambangwe du takwaka jondu hwenjoka yita nak du takwaré wun jooka wakénguni. Nakélak hwetanguni. Wungi hwengut nak du takwa wun jooka xéhafi yandat guni wali rekwa du takwa akwi wun jooka yamba xékéndi.

⁴ Guni wungi nakélak hwengut, anwarumbu rekwa du guna yafa xétandé. Xétaka hukémbu dé hwengun yikafre jondu gunika hasa hwetandé.

God wali hundi buléndakaka dé Jisas wa

Luk 11:2-4

⁵ “Yéna yakwa du Godka wanjoka, di Godna hundi buléndaka geré wulaaye téta yambumbu akwi téta di Godka wa. Séfélak du takwa diré xéta deka xi harékédate di wumbu téta Godka wa. Wungi wandaka séfélak du takwa deka xi

di haréké. Yéna yakwa du wun du takwa yikafre joo di hasa wundé héranda. Hukémbu God yandan yikafre joo hasa yamba hwekéndé. Mwi hundi wuni guniré we. Guni yéna yakwa du Godka wandaka maki wakénguni.

⁶ Guni God wali hundi bulénjoka guni nak nak guna geré wulaaye ge yambu téfitaka hafu reta dé wali hundi bulétanguni. Buléngut guna yafa God guni wungi reta buléngut, xéta guna hundi xékétandé. Déré xéhambanguni. Dé guna hundi xékéta hukémbu dé wangun yikafre joo hasa hwe-tandé.”

⁷ “Godka xékélakihafi yakwa du takwa di wa, ‘Nani séfélak hundi buléta nana nak nak godka wambet, di xékétandi.’ Wungi wata séfélak hundi di baka buléta wa. Guni séfélak hundi buléndakangala bulékénguni, God wali.

⁸ Guni déré wakwexékéhafi yangun nukwa guna yafa God bu xékélakindé, wangun jooka. Xékélakindénka sarékéta guni dé wali hundi buléta guni séfélak hundi bulékénguni.

⁹ Guni déré angi watanguni:

Nana yafa, méni ména getéfambu méni re.

Nani ména ximbu harékénjoka nani mawuli ye.

¹⁰ Méni néma du reta atéfék du takwaka jémba hatiméte nani mawuli ye.

Ména getéfambu rekwa du ména hundi jémba xékéndaka maki, nani ané héfambu rekwa du takwa akwi ména hundi jémba xékénjoka nani mawuli ye.

¹¹ Ané nukwa nanika hénoo hweméte me we.

¹² Du takwa naniré haraki hurundaka nani wun jonduka wambula sarékéhambame.

Sarékéhafi yambet, méni hurumben haraki sémbut yakwanyi méni wun jonduka wambula sarékéhafi yaméte mawuli me ye.

13 Méni nanika hurukwexé takamét, yakéndé. Naniré haraki hurukwa joo, mé héreki.

[Méni nani atéfék du takwaka jémba hatita hambuk ye néma du reséketaméni wungi re wungi re.] Wungi nani ménika we.

14 “Guni wun hundika mé saréké. Guni nawulak du takwa guniré yandan haraki saraki jooka sarékéhafi yangut, anwarmbu rekwa du guna yafa God yangun haraki jondu yakwanyi wun jonduka wambula yamba sarékékéndé.

15 Guni nak du takwa guniré yandan haraki saraki jonduka sarékéta diré hasa hwenangut, guna yafa God yangun haraki saraki jonduka sarékéta wun haraki saraki jondu yakwanyihafi yata guniré hasa hwetandé.” Wungi dé Jisas wa.

Hénooka yakérka dé Jisas hundi wa

16 Wun hundi wataka dé diré wambula wa: “Yéna yakwa du God wali hundi bulénjoka di nak nukwa nak nukwa hénooka yakér. Yakérta nak du takwa hénooka yakérndanka xékélakindate di deka saawimbu wama héfa ya. Yandaka deka saawi wama male dé xaku. Xakundéka nawulak du takwa xéta di wa, ‘Wun du Godka sarékéta di hénooka hiyae. Wu yikafre sémbut hurukwa du di.’ Wungi wata deka ximbu di haréké. Yéna yakwa du wun du takwa yikafre joo di hasa wundé héranda. Hukémbu God yandan yikafre joo hasa yamba hwékéndé. Mwi hundi wuni guniré we.

17 Guni di yandakangala yakénguni. Guni God wali hundi bulénjoka mawuli yata, hénooka yakérta

guna saawi yakwanyitanguni. Ye gwaaré hulingu blekétaka némbé séférétanguni, atéfék nukwa yanguka maki.

¹⁸ Guni wungi yangut, nawulak du takwa guniré xéta yamba xékélakikéndi, guni God wali hundi bulénjoka mawuli yata hénooka yakérngunka. Di wun jooka xékélakihafi yandate guni guna saawi yakwanyitanguni. Wungi yangut, guna yafa God male wun jooka xékélakitandé. Déré nani xéhambame. Guni hénooka yakérta dé wali hundi buléta hafu rengut, dé xéta hukémbu yangun yikafre joo guniré hasa hwetandé.”

Godna getéfambu jémba retendakaka dé Jisas hundi wa

Luk 11:34-36

¹⁹⁻²¹ “Guni atéfék nukwa séfélak jondu héranjoka guni saréké waréké. Sarékéta wun jonduka male guni mawuli ye. Mé xéké. Guni wungi yata guni ané héfana séfélak jondu héranjoka sarékékénguni. Ané héfana jondu néma joo yingafwe. Bwiyaak wun jonduré di héréké. Sufu wun jonduré dé we. Sélé héraakwa du nak duna ge héréka wulaaye wun jondu di sélé héra. Wun jondu rehafi yatendékaka sarékéta guni Godna getéfambu jémba retengukaka sarékétanguni. Sarékéta guni yikafre sémbut male hurutanguni. Godna getéfambu reta hurutenguka jondu wu némafwi joo dé. Wun jondu ané héfana jondu maki yingafwe. Godna getéfambu reta hurutenguka jondu wungi retandé. Bwiyaak wun jonduré yamba hérékékéndi. Sufu yamba wekéndé. Sélé héraakwa du yamba hérakéndi. Ané héfambu jondu héraakwa du takwa di ané héfana

jonduka male di némafwimbu mawuli ye. Godna getéfambu renjoka sarékékwa du takwa di dé wali jémba renjoka di némafwimbu mawuli ye.

Yikafre jonduka xétendakaka dé Jisas hundi wa

²² “Guna dama guna séfina ya maki dé. Guni yikafre jonduka male xéngut, guna dama larétandé. Laréndét, guna séfi akwi larétandé.

²³ Guni haraki saraki jonduka male xéngut, guna séfi halékingambu retandé. Guna séfina ya halékingambu rekwa jonduka male xéndét, guna séfi gan hunyitandé.

Natafa néma duna jémba male yatendakaka dé wa

²⁴ “Du nak néma du yétékéka jémba yanjoka dé hurufatiké. Wungi jémba yandét, dé nak néma duka yikafre mawuli yata nakéka hélék yatandé. Guni wun du maki guni re. Guni néma du Godka jémba yata déka male sarékéta guni déka yikafre mawuli yatanguni. Yata guni yéwa héranjoka sarékékénguni. Guni yéwa héranjoka male sarékéta guni néma du Godka hélék yatanguni.” Wungi dé Jisas wa.

Baka jooka sarékéndakaka dé Jisas hundi wa

Luk 12:22-31

²⁵ Wun hundi wataka dé Jisas diré wambula wa: “Natafa néma duna jémba yatengukaka sarékéta wuni guniré we. Guni roota hénoo, hulingu, nukwa wurka akwi saréké warékékénguni. Hénoo, hulingu, nukwa wur wu baka joo di. Néma joo yingafwe. Guni wun jooka saréké warékékénguni. God wandéka guni re. God guna séfi guna mawuli guna hamwinya xéndéka guni re. Wu néma joo dé.

26 Guni afwiré mé xé. Di hénoo sehafindi. Di hénoo héraata handi gembu takahafindi. Yandaka anwarmbu rekwa du guna yafa dé dika hénoo hwe. Afwi wu yikama joo di. Guni du takwa guni némafwi joo guni. God wungi afwika hénoo hwendét xéta guni xékélakitanguni. Gunika akwi hénoo hwetandé.

27 Mé xéké. Guna du nak séfélak héki hwari renjoka saréké warékéta, dé wata séfélak héki hwari renjoka hambuk yatandé, o yingafwe? Wu yingafwe. Dé hafu wata séfélak héki hwari renjoka akwi hurufatikétandé.

28 “Métaka guni nukwa wurka guni saréké waréké? Wungi sarékékénguni. Guni maweka mé saréké. Nani wun mawe sehambame. Di baka di xale. Di jémba yahambandi. Di nukwa wur hundafanéhafindi. Hundafanéhafi yandaka God dé dika jémba hati.

29 Dika dé yikafre waka dé hwe. Hanja xérénjuwi mama néma du nak déka xi Solomon yikafre nukwa wur dé sanda. Sandata wun mawe maki sandandaka yikafre joo sandahambandé. Mawe sandandaka yikafre joo Solomon sandandén yikafre jooré dé sarékéngwandé.

30 God wun maweka dé jémba hati. Wun mawe nawulak male tétandi. Némbuli te séri réka yatandi. Réka yandat du takwa wun mawe féla yambu tutandi. Wun mawe wun yikama joo di. Guni du takwa guni némafwi joo guni. Guni Godka jémba sarékéhambanguni. Sarékéhafi yata roota guni wa, ‘Nanika jémba hatitandé, o yingafwe?’ Wungi wanguka némbuli wuni guniré we. God mawe wungi sandandét xéta guni xékélakitanguni.

Gunika nukwa wur hwetandé.

³¹ Wungi xékélakita guni roohafi yata angi wakénguni, ‘Méta joo satame? Méta hulingu satame? Méta nukwa wur sandatame?’

³² Guni wun joo héranjoka hurufatikénguka an-warmbu rekwa du guna yafa xékélakindéka wungi yamba wakénguni. Godna hundi xékéhafi yakwa du takwa di wun jooka di saréké waréké. Guni di sarékéndaka maki sarékékénguni.

³³ Sarékéhafi yata guni Godna hémémbu reta déka hundi jémba xékéta wandéka maki yata déka jémba yanjoka némafwimbu mawuli yatanguni. Wungi yangut, dé gunika wun jondu hwetandé.

³⁴ Hwetendékaka sarékéta guni sérina jonduka sarékékénguni. Sérina jonduka saréké warékékénguni. Némbulina jonduka male sarékétanguni.” Wungi dé Jisas diré wa.

7

Diré haraki hundi wandamboka dé Jisas hundi wa

Luk 6:41-42

¹ Wun hundi wataka dé Jisas wambula wa: “Nak du takwa yandan jooka sarékéta guni bari angi wakénguni, ‘Wun du takwa wu haraki saraki sémbut hurukwa du takwa di.’ Wungi wakénguni. Guni wungi hundi wangut, God hurungun sémbut xéta guniré watandé, ‘Guni haraki saraki sémbut hurukwa du takwa guni.’

² Wungi watendékaka sarékéta, guni dika bari angi wakénguni, ‘Wu haraki saraki mawuli xékékwa du takwa di.’ Wungi wakénguni. God

nak du takwaka wangun hundi xéka, guniré hasa watandé.

³ Nak du takwa yandan haraki joo, wu damambu hwakwa mikulanyi maki dé. Yangun haraki joo wu damambu hwakwa némafwi bangi maki dé. Métaka guni nak du takwana damambu hwakwa mikulanyi xe guni guna damambu hwakwa némafwi bangi xéhambanguni? Guni wungi xe guni nak du takwa yandan yikama haraki jooka wata guni yangun néma haraki jooka sarékéhambanguni.

⁴ Guni némafwi haraki saraki sémbut hurutaka métaka guni yikama haraki sémbut hurundé du takwaka guni angi wa? ‘Guni haraki saraki joo guni huru. Guni jémba rengute wuni guniré yikafre hurutawuni.’

⁵ Wungi wakénguni. Guni wungi wata guni yéna yakwa du takwa guni re. Tale guni némafwi haraki hurungun jooka yatakatanguni. Yatakataka guni yikama haraki joo yandé du takwaré yikafre hali hurungu.

⁶ “Guni Godna hundika hélék yakwa du takwaré Godna hundi wakénguni. Guni diré Godna hundi wangut, di duré tikwa wasa du takwaré haraki hurundaka maki guniré haraki hurutandi. Du takwa nawulak di Godna hundika hu hwe. Diré akwi Godna hundi wakénguni. Du waréndaka yéwasé balika hwehafindi. Wungi hwendat, bali wangété reta wun yéwasémbu baka xakélaki sakélakitandi. Godna hundi wu yikafre hundi dé. Guni waréndaka yéwasé balika hwehafi yanguka maki, Godka hu hwekwa du takwaré Godna hundi wakénguni. Guni diré déka hundi wangut, wafe-

wana di bali xakélaki sakélakindaka maki guniré haraki hurutandi?

*Godré wakwexékédate dé Jisas hundi wa
Luk 11:9-13*

⁷ “Guni Godré wakwexékéngut, dé gunika hwe-tandé. Ané sataku hundi mé xéké. Guni hwaka hwaka xétanguni. Guni gena yambumbu xiyangut, gena yambu nafwitandé.

⁸ Du takwa Godré wakwexékédat, dé dika hwe-tandé. Du takwa hwaka hwaka xétandi. Du takwa gena yambumbu xiyandat, gena yambu nafwitandé. Guni wun sataku hundi xékétaka guni Godré wakwexékétanguni. Wakwexékéngut, dé guna hundi xékétandé.”

⁹ “Ané hundi akwi mé xéké. Guni yafa, guna nyangwal hénoo hwengute wandat, guni motu hwetanguni, o yingafwe? Yingafwe. Guni dika hénoo hwetanguni.

¹⁰ Di xéri hamwi hwengute wandat, guni hambwe hérae hwetanguni, o yingi maki dé? Wu yingafwe. Guni dika xéri hamwi hwetanguni.

¹¹ Némbuli wun hundika mé saréké. Guni haraki saraki mawuli xékékwa du reta guni guna nyang-walka yikafre joo guni hwe. Anwarmbu rekwa du guna yafa yikafre mawuli yakwa du reta guniré sarékéngwanda dé némafwi yikafre joo hwetandé, déré wakwexékéndé du takwaka.

¹² “Guni nak du takwa guniré yikafre hurundate mawuli yanguka maki, guni diré yikafre huru-tanguni. Moses wandén hambuk hundi Godna profetna hundi akwi guni wungi yangute dé wa.

Yambu yétékéka dé Jisas hundi wa

13-14 “Haraki hafwaré yikwa yambu wu némafwi yambu dé. Wun yambumbu néma ge fété dé té. Du takwa wun néma fétémbu wulayinjoka we yamba hurukéndi. Séfélak du takwa wun néma fétémbu wulaaye di wun yambumbu ye di faku-tandi. God wali yamba rekéndi. Guni wun yambumbu yikénguni. Godna getéfaré yikwa yambu wu yikama yambu dé. Wun yambumbu yikama ge fété dé té. Nawulak du takwa male wun yikama fétémbu wulaaye wun yikama yambumbu di yi. Di God wali jémba retandi, wungi re wungi re. Guni wun yikama yambumbu yitanguni.” Wungi dé Jisas wa.

Mi déka sékéka dé wa

(15) *Hur 20:29, 2 Pi 2:1 (16) Jem 3:12 (19) Jon 15:6 (21) Luk 6:46, Jem 1:22, 25 (23) 2 Ti 2:19*

¹⁵ Wun hundi wataka dé angu wa: “Guni xékélaki natanguni. Du nawulak gunika yae yéna yata angu watandi, ‘Nani Godna ximbu nani hundi we.’ Wungi wata nak hundi wata guna mawuli haraki hurundat, nawulak du takwa wangété reta dika watandi, ‘Wunde yikafre sémbut hurukwa du di. Sipsip bali jémba rekwa maki di jémba re. Deka hundi xékétame.’ Wungi wata di xékélakihambandi. Haraki wasa haraki mawuli yandaka maki di yéna yakwa du haraki saraki mawuli di xéké. Xékéndaka wungi xékélakihambandi.

¹⁶ Guni deka jémbaré jémba xétanguni. Xétaka deka mawulika xékélakitanguni. Héfambu tékwa jooka mé saréké. Rami yoombu wana sék xakéhafindé. Hamungwa mimbu mamu sék xakéhafindé.

17 Yikafre mimbu yikafre sék dé xaké. Haraki mimbu haraki sék dé xaké.

18 Yikafre mimbu haraki sék xakéhafindé. Haraki mimbu yikafre sék xakéhafindé.

19 Yikafre sék xakéhafi yakwa mi xéle di yambu tu.

20 Guni wun jooka sarékéta mi sékré xéta xékélakitanguni. Nak mi yikafre mi dé. Nak mi haraki mi dé. Némbuli wun duka mé saréké. Guni deka haraki sémbutka xe xékélakitanguni. Wun haraki saraki sémbut huruta yéna yakwa du di.”

21 “Séfélak du takwa yéna yata di wunika watandi, ‘Méni nana Néma Du méni.’ Wungi wata yénataka hundi wata di anwarmbu rekwa du wuna yafa Godna hundi xékéhambandi. Wun du takwa di Godna hémémbu yamba rekéndi. Godna hundi xéka wandén maki yakwa du takwa male di Godna hémémbu retandi.

22 Wuni némafwi kot xékékwa néma du retewuka nukwa séfélak du takwa wuniré angi watandi, ‘Nana Néma Du, ména ximbu nani Godna hundi wa. Ména ximbu wambeka di haraki hamwinya yaange yi. Ména ximbu wata nani séfélak hanja xéhafi yandan hambuk jémba nani ya. Nani ména du takwa me.’

23 Wungi wandat wuni diré watawuni: ‘Wu yingafwe. Yéna guni ye. Wuni gunika xékélakihambawuni. Guni wuni wali natafa mawuli hérahambanguni. Guni haraki saraki mawuli xékékwa du takwa. Guni séléka!’ Wungi watawuni.”

*Du yéték ge tombénka dé Jisas sataku hundi wa
Luk 6:47-49*

24-25 “Ané sataku hundi mé xéké. Xékélelakikwa du nak dé motu takumbu ge to. Tondéka hukémbu némafwi mur hurundéka némafwi wali giyandéka némafwi hwe gwandéndéka wun ge jémba dé hwa, motu takumbu tondén ge. Wun sataku hundika mé saréké. Wuna hundi xékéta wawun maki yatekwa du takwa di motu takumbu yikafre ge tondé du maki di.

26-27 Jémba sarékéhafi yandé du nak dé am héfambu ge to. Tondéka hukémbu némafwi mur hurundéka némafwi wali giyandéka némafwi hwe gwandéndéka wun ge dé xakri. Xakrindéka hwe yae dé wun ge yate hura yi. Wun hundika mé saréké. Wuna hundi baka xékéta wawun maki yahafi yate du takwa, di am héfambu ge tondé du maki di.” Wungi Jisas dé diré wa.

28-29 Jisas wungi wandéka séfélak du takwa di déka hundika waréngéné, dé hambuk yata diré Godna hundi wandéka. Waréngéna di wa, “Owa. Dé Godna jémbaka dé jémba xékélaki. Xékélakita dé naniré wakwe. Hambuk hundika xékélelakikwa du di naniré Godna jémbaka wungi wakwehambandi.” Wungi wata déka hundi xékéta waréngéna di saréké waréké.

8

Jisas walisufu hurundé du nakré dé huréhaléké Mak 1:40-44; Luk 5:12-14

¹ Jisas du takwaré Godna hundika wakweta rendén némbu yatakataka naande yindéka di séfélak du takwa di déka hukémbu yi.

² Yindaka dé walisufu hurundé du nak déka yae hwati se wandé daata dé wa, “Néma Du, wuni

yikafre yawute méni mawuli ye hurumét, wuni yikafre yatawuni.”

³ Wungi wandéka dé déka tambambu huruta dé wa, “Wuni yikafre yaméte wuni mawuli ye. Méni yikafre yataméni.” Wungi wandéka dé wun walisufu hétékéndéka dé wun du yikafre ya.

⁴ Yandéka dé déré wa, “Mé xéké. Méniré yawun jooka nawulak du takwaré yamba wakéméni. Méni priska ye déka makambu témét, dé ména séfiré xétandé. Xéndét, méni Moses hanja wandén maki Godka hamwi hwetaméni. Hwemét, nak du takwa xéta xékélakitandi, walisufu hétékéndéka méni yikafre yaménka.” Wungi dé Jisas déré wa.

Jisas wandéka dé matamba lékémbandé du nak yikafre ya

Luk 7:1-10

⁵⁻⁶ Jisas Kaperneamré yindéka dé Romna xi warekwa duna néma du nak yae dé déré wa, “Néma Du, mé xéké. Wuna jémba yakwa duna matamba lékémbandéka dé némafwi hangéli héraata dé gembu male dé hwae.”

⁷ Wungi wandéka dé wa, “Wuni yae déré huréhalékétawuni.”

⁸ Wungi wandéka dé wa, “Néma Du, wu yingafwe. Wuni baka du wuni. Méni néma du méni. Wungi reta méni ye wuna geré yamba wulayikéméni. Méni ambu reta baka wamét, dé wuna du wambula yikafre yatandé.

⁹ Nak du wunika dé néma du re. Rendéka wuni wandén maki wuni ya. Wuni xi warekwa duna néma du wuni re. Wuni du nakéka, ‘Méni sa yi,’ nawuka dé yi. Nak duka, ‘Méni mé ya,’ nawuka dé ya. Wuna jémba yakwa duré, ‘Wun

jémba mé huru,' nawuka dé wun jémba ya. Méni yawuka maki yataméni. Méni baka wamét, wuna du wambula yikafre yatandé." Wungi dé wa.

¹⁰ Jisas wun hundi xékéta dé waréngéna dé saréké waréké. Sarékéta dé déka hukémbu yandé du takwaré wa, "Ané du dé wunika jémba male saréké. Wuni wawut, du takwa yikafre yaten-dakaka dé xékélaki. Guni Israelna du takwa nawulak male guni wunika jémba saréké. Dé Romna du rendéka déka yikafre mawuli guni Israelna du takwa guna yikafre mawuli wundé sarékéngwandéndé. Mwi hundi wuni guniré we.

¹¹ Mé xéké. Israelna du takwa nawulak di Godna getéfaré wulayitandi. Di male yingafwe. Atéfék getéfambu yandé séfélak du takwa akwi déka getéfaré wulayitandi. Séfélak nukwa xalekwa sakumbu yae séfélak nukwa nandikwa sakumbu yae di séfélak du takwa déka getéfaré wulayitandi. Wulaaye di Godna hémémbu reta nana mandéka Abraham, Aisak, Jekop wali, wungi reta hénoo satandi.

¹² Israelna séfélak du takwa Godna getéfaré yamba wulayikéndi. Wun du takwaka God hu hwetandé. Hweta wandét di haraki hafwaré yitandi. Wun hafwambu halékinga male dé té. Nukwa xéhambwe. Wun hafwambu rekwa du takwa néma hangéli héraata di némafwimbu géraata némbi titandi."

¹³ Wungi wataka dé Romna xi warekwa duna néma duré wa, "Ména geré wambula yitaméni. Ye xaakwa wunika jémba sarékéta wuna hundika 'Mwi hundi dé' naménka méni wamén jooka xétaméni." Wungi dé Jisas wa. Némbuli male wandéka dé Romna xi warekwa duna jémba

yakwa du dé wambula yikafre ya.

Séfélak du takwaré Jisas dé huréhaléké.

Mak 1:29-34; Luk 38-41

¹⁴ Jisas ye Pitana geré wulaaye dé xé Pitana nakéma séfi ya xérékéndéka hiyaata hwaléka.

¹⁵ Xétaka dé léka tambambu hurundéka bar dé hényi. Hényindéka yikafre ye raama lé hénoo humbwe lé Jisaska hwe.

¹⁶ Gérambu galam di haraki hamwinya hura téndé séfélak du takwa nyangwalré di hura ya, Jisaska. Hura yandaka dé wandéka di haraki hamwinya yaange yi. Bar hiyaakwa du takwa nyangwal, séfimali haraki yandé du takwa nyangwalré akwi di déka hura ya. Hura yandaka dé diré huréhalékéndéka di atéfék wambula yikafre ya.

¹⁷ Jisas wungi yandéka dé Godna profet Aisaia hanja wandén hundi mwi hundi dé ya. Déka hundi Godna nyingambu angi dé wa:

Nanika hiyambar yandéka dé naniré huréhaléké.

Nana haraki saraki jondu dé huréhaléké.

Séfimali haraki yandéka dé hambuk yata wandéka nani wambula yikafre ya.

Wungi dé Aisaia hayi.

Jisas wali yitaka yatakanjoka mawuli yandé du Luk 9:57-60

¹⁸ Séfélak du takwa hérangwanda téndaka Jisas xéta dé déka duré wa, “Gunjambémbu wara tukwe-seke angé sakuré yitame.”

¹⁹ Wungi wandéka dé xékélelakikwa du nak yae dé déré wa, “Néma Du, méni naniré Godna jémbaka méni wakwe. Wuni méni wali yitaka yatakanjoka

wuni mawuli ye. Yiteméka atéfék hafwaré wuni akwi yitawuni.”

²⁰ Wungi wandéka dé Jisas wa, “Jémba mé saréké. Haraki wasa dé héfambu tékwa wekwambu dé hwae. Afwi deka wurmbu di hwae. Wuni Duna Nyan hwatewuka ge yingafwe.”

²¹ Wungi wandéka dé déka du nak déré wa, “Néma Du, méni yawundu namét tale wuni ye rewut wuna yafa hiyandét wuni déka fusa hérae rémétawuni. Rémétaka wuni méni wali yitaka yatakatawuni.”

²² Wungi wandéka dé wa, “Yinga. Némbuli wuni wali mé ya. Wuna hundi xékéhafi yakwa du takwa di hiyandé du takwa maki di re. Wunde du takwa deka hiyandé du takwaré rémétandi.”

Jisas wandéka dé néma mur fakéna

Mak 4:36-41; Luk 8:22-25

²³ Wun hundi wataka Jisas gunjambémbu waréndéka di déka du akwi waré.

²⁴ Wara yindaka Jisas xénde hwandéka dé néma mur yandéka dé gu raama wara gunjambémbu gwande dé yasamangunjoka huru.

²⁵ Hwandéka déka du ye di déré sérkené. Sérkenéta di wa, “Néma Du, nani hiyatame. Méni sé raama naniré yikafre huru.”

²⁶ Wungi wandaka dé diré wa, “Métaka guni roo? Roota wunika jémba sarékéhambanguni.” Wungi wataka dé raama wandéka mur fakéndéka dé gu wambula jémba té.

²⁷ Téndéka di atéfék waréngéna di wa, “Owa. Dé wandéka dé mur gu déka hundi xékéta wandén maki dé ya. Wu yingi maki du dé?” Wungi wataka di Jisas wali jémba yi, gunjambémbu.

*Jisas wandéka di haraki hamwinya yaange yi
Mak 5:1-17; Luk 8:26-37*

²⁸ Jisas déka du wali gunjambémbu ye di tukweseke angé saku xaku. Gadarana héfambu di xaku. Xakundaka bér du yéték du takwa hiyandaka réméndan hafwambu re bér déré xénjoka yi. Haraki hamwinya di wun du yétékré hura té. Hura téndaka bér wangété yata nawulak duré xiyanjoka hurumbéka nak du takwa wun yambumbu yihambandi.

²⁹ Bér ye Jisasré xe bér hambukmbu wakwexéka bér wa, “Méni, Godna nyan, aniré méta yataméni? Aniré hangéli hwetaméni, o yingi maki dé? Kot xékéka néma du retéméka nukwa wayika xakukéndé. Némbuli aniré hangéli hwékéméni.” Wungi bér déré wa.

³⁰ Wun hafwambu séfélak bali di hénoo sata té.

³¹ Sandaka di wun du yétékré hura téndé haraki hamwinya di Jisasré wa, “Méni naniré hélekinjoka mawuli yata méni wamét nani wun balina mawulimbu wulayitame.”

³² Wungi wandaka dé diré wa, “Guni wumbére duré mé yatakataka guni yaange yi.” Wungi wandéka di wumbére du yétékré yatakataka ye di wun balina mawulimbu wulaaye té. Téndaka wun bali némbumbu yaange naande ye gumbu xakre hulingu se di hiya.

³³ Hiyandaka di balika hatikwa du yaange ye néma getéfa xaakwa di wun jooka du takwaré hundi wa. Wata di haraki hamwinya hura téndé du yétékéka akwi hundi wa.

³⁴ Wungi wandaka xékétaka di wun getéfambu rekwa du takwa yi, Jisasré xénjoka. Ye déré xe di

wa, dé deka héfa yatakataka yindéte.

9

Jisas wandéka dé matamba lékémbandé du yikafre ya

Mak 2:3-12; Luk 5:18-26

¹ Jisas gunjambé nakmbu wara dé tukweseke angé sakuré ye dé déka getéfa xaku.

² Xakundéka di matamba lékémbandé du nakré déka yate hura yi. Dé jambémbu hwandéka di déka yate hura yi. Yindaka Jisas dé xékélaki. Di deka mawulimbu di wa, “Jisas hambuk yata nana duré huréhalékétandé.” Wungi wandaka Jisas xékélakita dé matamba lékémbandé duré wa, “Wuna du, ména mawuli jémba tétandé. Hurumén haraki saraki joo wundé hérekiwu.”

³ Wungi wandéka di xékélelakikwa du di hafu buléta di wa, “God hafu dé du hurundan haraki saraki joo yakwanyitandé. Wun du dé wa, ‘Wuni hurumén haraki saraki joo wundé hérekiwu.’ Wungi wata dé Godka haraki hundi wa, dé du male du dé.”

⁴ Wungi wandaka Jisas deka mawuli xékélakita dé diré wa, “Métaka guni guna mawulimbu wun haraki saraki mawuli xéké? Wungi xékékénguni.

⁵⁻⁶ Wuni Duna Nyan ané héfambu reta hurundan haraki saraki sémbut hali hérekiwu. Guni wun jooka xékélakihambanguni. Méta hundi wuni hali wawu, ‘Wuni hurumén haraki saraki joo wundé hérekiwu’ o ‘Sé raama ména jambé hura yi.’ Guni wuna hambukéka jémba xékélakingute wuni ané hundi akwi déré watawuni.” Wungi wataka dé

matamba lékémbandé duré dé wa, “Méni sé raama ména jambé hura yi, ména geré.”

⁷ Wungi wandéka dé raama déka geré yi.

⁸ Yindéka wumbu téta xéndé du takwa roota Godna ximbu di haréké. Harékéta di Jisaska wa, “God wun duka hambuk hwendéka dé wungi huru.” Wungi di wa.

Jisas dé Matyuré wa dé wali yindéte

Mak 2:14-17; Luk 5:27-32

⁹ Jisas wun hafwa yatakataka dé yi. Yita dé xé Romka yéwa héraakwa du nak déka xi Matyu yéwa héra gembu rendéka. Xe dé déré wa, “Méni wuni wali mé ya.” Wungi wandéka raama dé Jisas wali yi.

¹⁰ Jisas déka du wali Matyuna gembu reta hénoo sandaka di yéwa héraakwa séfélak du, séfélak nak maki haraki sémbut hurukwa du akwi wungi di ya. Yae di dé wali reta di hénoo sa.

¹¹ Reta sandaka Farisi nawulak xe di Jisasna duré wa, “Métaka dé guna néma du yéwa héraakwa du, haraki sémbut hurukwa du nawulak dé di wali hénoo sa?”

¹² Wungi wandaka Jisas xéka dé wa, “Yikafre yakwa du takwa doktaka yihafindi. Séfimali haraki yandé du takwa di doktaka yi. Yindaka dokta dé deka séfi huréhaléké. Wuni du takwana haraki saraki mawuli wuni huréhaléké.

¹³ Godna nyingambu angi dé wa: God dé wa, ‘Guni wunika hamwi xiyae hwengute hélék wuni ye. Guni nak du takwaka saréfa naata diré yikafre hurungute wuni mawuli ye.’ God wungi wandéka déka hundi déka nyingambu dé wa. Guni ye wun hundika jémba sarékétanguni. Haraki saraki

mawuli yakwa du takwa wunika yae wuna hundi xékéndate wuni gaya. Yikafre mawuli yakwa du takwaka saréka gayahambawuni.” Wungi dé Jisas wa.

Hénooka yakérndakaka dé Jisas hundi wa

Mak 2:18-22; Luk 5:33-39

¹⁴ Guré husandakwa du Jonéna du di Jisaska ye déré wa, “Nani, Farisi akwi God wali hundi bulénjoka nani séfélak nukwa hénooka yakér. Métaka di ména du nani hénoo yakérbekangala di yakérhafi ye?”

¹⁵ Wungi wandaka dé Jisas diré sataku hundi angi wa: “Du nak takwa hérandét, di hénoo humbwe yikafre mawuli yata hénoo satandi, o yingafwe? Di satandi. Takwa hérandé du di wali rendét, di yikafre mawuli yata satandi. Hukémbu di nawulak du yae wun duré hura yindat, di déka du takwa déka saréfa naata hénoo yamba sakéndi. Wuni wun takwa hérandé du maki wuni re. Wuni wuna du wali wungi rewuka di yikafre mawuli yata hénoo di se. Hukémbu wuni diré yatakawut, di wunika saréfa naata hénoo yamba sakéndi.”

¹⁶ Wungi wataka dé diré sataku hundi yéték akwi angi wa: “Du takwa huli nukwa wur nak léngae hérae nyo nukwa wurmbu tékwa mofombu hundafanéhambandi. Di huli nukwa wur nak léngae hérae nyo nukwa wurmbu tékwa mofombu hundafanétake gumbu yakwanyindat huli nukwa wur séméndét nyo nukwa wur munae dé némafwi mofotétandé.

¹⁷ Nak héki hwarimbu xiyae rundan meme bali séfimbu huli wain hulingu wukasandahafindi. Wungi wukasandandat, wun meme bali séfi

nyo ye télamétandé, hulingu atéfék yitandé. Yisékendéka dé wun meme bali séfi yikafre yamba yakéndé. Huli meme bali séfimbu huli wain hulingu jémba tétandé.” Jisas wungi wandéka déka sataku hundina mo hundi angi dé: Nyo hundi wali huli hundi wali yamba tékémbér.

Jisas takwa yétékré dé huréhaléke

Mak 5:22-43; Luk 8:41-56

¹⁸ Jisas wun hundi wata téndéka dé Judana néma du nak yae Jisaska hwati se wandé dae dé wa, “Wuna takwanya wayika male lé hiya. Méni yae ména tamba léré hurumét, lé wambula ramétalé.”

¹⁹ Wungi wandéka dé raama déka hukémbu yindéka di déka du akwi di dé wali yi.

²⁰⁻²¹ Yindaka lé takwa hési Jisasna hukémbu yi. Tamba atéfék man yéték héki hwari ramu yindéka lé re. Lé Jisaska wandan hundi xékétaka lé saréké, “Déka nukwa wurmbu tamba séngétaka wuni wambula yikafre yatawuni.” Wungi saréka lé yae lé déka nukwa wurna wambumbu huru.

²² Huruléka Jisas waleka léré xéta dé wa, “Nyénawa, nyéni yikafre mawuli yatanyéni. Nyéni nyéniré huréhalékétewuka hambukéka sarékéta némbuli yikafre wundé yanyé.” Wungi wandéka lé wule takwa bari yikafre ya.

²³ Jisas wungi wataka dé néma duna geré yi. Ye dé xé du nawulak hiyalé takwanyaka saréfa naata hama yondaka séfélak du takwa di némafwimbu gérandaka.

²⁴ Xéta hafwambu téta dé wa, “Wule takwanya hiyahambalé. Lé baka xéni lé hwae. Guni atéfék

sé gwandi hafwaré.” Wungi wandéka di déka wangi.

²⁵ Wangindaka dé wandéka di atéfék du takwa yindaka dé wule takwanya hwalén hafwaré wulayi. Wulaaye dé léka tambambu hurundéka lé ramé.

²⁶ Raméléka di séfélak du takwa atéfék getéfaré yita wun jooka di hundi wa saafa yi.

Jisas dé dama hiyandé du yétékré huréhaléké

²⁷ Jisas wun hafwa yatakataka yindéka bér dama hiyandé du yéték Jisasna hukémbu yi. Yita hambukmbu bér wa, “Ménawa, Devitna mandéka. Méni anika mé saréfa na.”

²⁸ Wungi wambéka dé Jisas geré wulayi. Wulayindéka bér déka yi. Yimbéka dé bérre angi wakwexéké, “Yingi béni saréké, wunika? Wuni béna dama hali huréhalékéwu, o yingafwe?” Wungi wakwexékéndéka bér wa, “Xéxé. Néma Du, méni hali huréhalékémé.”

²⁹ Wungi wambéka dé déka tamba bérka damambu huruta dé wa, “Béniré huréhalékétewuka hambukéka jémba sarékémbéka béna dama wambula yikafre yatandé.”

³⁰ Wungi wandéka bérka dama dé wambula yikafre ya. Yandéka dé Jisas bérre hambukmbu wa, “Béni wun jooka nak duré wakémbéni.”

³¹ Wungi wandéka bér déka hundi xékéhafi yata ye atéfék getéfambu bér wun jooka hundi wa saafa yi.

Jisas dé hundi buléhafi yandé duré huréhaléké

³² Wun du yéték yimbéka di Jisaska du nakré hura yi. Wun du haraki hamwinya

déka mawulimbu wulaaye téndéka dé hundi buléhambandé.

³³ Di wun duré Jisaska hura yindaka dé Jisas wandéka wun haraki hamwinya yaange yindéka dé wun du hundi bulé. Buléndéka di wumbu téndé du takwa saré warékéta di wa, “Owa. Wu yikafre joo dé. Hanja angina joo Israelimbu xakundéka xéhambame.”

³⁴ Wungi wandaka di Farisi wa, “Wun yikafre joo yingafwe. Haraki hamwinyana néma du Satan dé déka hambuk hwendéka dé wandéka di atéfék haraki hamwinya yaange yi.”

Jisas du takwaka dé saréfa na

³⁵ Jisas dé atéfék getéfambu yitaka yataka. Yitaka yatakataka nak getéfa xaakwa dé Godna hundi buléndaka geré wulaaye dé Godna hundi dé diré wa. God néma du reta dika jémba hatitendékaka dé hundi wa. Wata dé bar hiyandé du takwa nyangwal, séfimali haraki yandé du takwa nyangwalré akwi dé huréhaléké.

³⁶ Séfélak du takwa déka yindaka dé dika saréfa na. Sipsip balika hatikwa du sipsip balika hatihafi yandét, di wun sipsip bali wangété maki tétandi. Jisaska yindé du takwa di wun sipsip bali maki di. Wungi téndaka Jisas dika saréfa na.

³⁷ Saréfa naata dé déka duré sataku hundi angi wa, “Hénoo semben yawimbu séfélak hénoo akwe dé té. Téndéka nawulak du male di jémba ya.

³⁸ Nawulak male jémba yandaka guni wun yawina yafaré mé wakwexéké. Wakwexékéngut, dé séfélak jémba yakwa duré wandét di yae déka hénoo hératandi.” Wungi dé Jisas sataku hundi wa, séfélak du takwa Godna hundi xékénjoka mawuli yandaka

Godna jémba yata déka hundi wakwa du nawulak male rendakaka.

10

Jisasna hundi hura yikwa duna xi

Mak 3:16-19; Luk 6:14-16; Hur 1:13

¹ Jisas déka du tamba atéfék ye man yétékré wandéka yandaka dé dika hambuk hwe, di wandat atéfék haraki hamwinya yaange yindate. Dika nak hambuk akwi dé hwe, di bar hiyandé atéfék du takwa nyangwal, séfimali haraki yandé atéfék du takwa nyangwalré akwi huréhalékéndate.

² Di déka hundi hura yindate dé diré wa. Deka xi angi dé: Saimon, déka nak xi Pita. Déka bandi Andru. Sebedina nyan yéték, Jems déka bandi Jon wali.

³ Filip, Bartolomyu, Tomas, Matyu. Tale Matyu Romka yéwa dé héra. Alfiusna nyan Jems. Tertius.

⁴ Nakémba Saimon. Tale atéfék getéfaré yita dé wa, “Nak téfana du nanika néma du rendéte hélék wuni ye.” Nak du déka xi Judas Iskariot. Hukémbu Jisasré dé mama duna tambambu taka.

Jisas dé déka hundi hura yikwa duka jémba hwe

Mak 6:8-11; Luk 9:3-5, 10:4-12

⁵ Jisas wun duré angi dé hundi wa, “Guni Samariambu tékwa getéfaré yikénguni. Nak héfambu tékwa getéfaré akwi yikénguni.

⁶ Guni Israelmbu tékwa getéfaré male yitan-guni. Israelna du takwa deka mawuli yike dé ye. Fakundé sipsip bali deka mawuli yike yakwa maki, Israelna du takwa Godna hundika hu hwen-daka deka mawuli yike dé ye.

7 Dika yita guni angi diré hundi watanguni, ‘Néma Du God gunika hatitendéka nukwa walémba dé, yatandé.’

8 Wungi wataka guni bar hiyandé du takwa nyangwal, séfimali haraki yandé du takwa nyangwalré akwi huréhalékétanguni. Hiyandé du takwaré wangut, di wambula ramétandi. Walisufu hurundé du takwaré huréhalékétanguni. Du takwana mawulimbu tékwa haraki hamwinyaré wangut, di yaange yitandi. Wuni gunika hambuk baka wuni hwe. Hwewuka guni wun jémba baka yatanguni. Wun jémba yata yéwa hérakénguni.

9 Guni yéwa nawulak hérae hura yikénguni.

10 Guni yita sandangun joo male hura yitanguni. Wur nak akwi, nukwa wur nawulak akwi, su, séto bangi, wungi hura yikénguni. Guni du takwaré yikafre hurungut, di guniré yikafre hurutandi.

11 “Guni nak getéfaré wulaaye guni jémba xétanguni. Xéngut, yikafre du guni wali hundi buléndét, guni déka gembu male retanguni. Nak geré yikénguni. Déka gembu re yitanguni.

12 Guni ge nakmbu wulaaye wumbu rekwa du takwaré angi watanguni, ‘Yikafre mawuli yata retanguni.’

13 Guni wungi wangut wumbu rekwa du takwa gunika yikafre mawuli yandat, God diré yikafre hurundét, di jémba retandi. Wumbu rekwa du takwa gunika yikafre mawuli yahafi yata gunika hu hwendat, God diré yikafre huruhafi yata guniré yikafre hurundét, guni jémba retanguni.

14 Guni getéfa nakré wulayingut, wumbu rekwa du takwa guna hundi xékéhafi yata, gunika

hu hwendat, guni wun getéfa yatakatanguni. Yatakataka yita guna manmbu tékwa harki létékétaka guni yitanguni.”

¹⁵ Jisas wungi wata dé angi wa, “Gunika hu hwetekwa du takwaka wuni guniré we. Di gunika wungi hu hweta di haraki saraki sémbut di huru. Hanja Sodom Gomorambu rendé du takwa akwi di haraki sémbut di huru. Hukémbu God némafwi kot xékéta néma du retendéka nukwa dé wandét di Sodom Gomorambu rendé du takwa hangéli hératandi. Du takwa gunika hu hwendat, wun natafa haraki saraki sémbut Sodom Gomorambu rendé du takwa hurundan haraki sémbutré sarékéngwandétandé. Wun nukwa God wandét gunika hu hwetekwa du takwa némafwi hangéli hératandi. God deka haraki sémbut hasa hwetendékaka xékélakindate guni guna manmbu tékwa harki mé létéké.”

*Nak maki nak maki xak xakutekwaka dé wa
Mak 13:11-13; Luk 21:12-17*

¹⁶ “Mé xéké. Wawut guni atéfék getéfaré yitanguni. Haraki wasa sipsip baliré haraki hurundaka maki, wun getéfambu rekwa du takwa di guniré haraki hurunjoka mawuli yatandi. Hambwe yita haraki saraki joo déré haraki hurundémboka xékélakindéka maki, guni haraki jooka xékélaki natanguni. Nyamwe afwi warehafi yata yikafre rendaka maki, warehafi yata jémba retanguni.

¹⁷ Guni xékélaki natanguni. Du nawulak guniré hérae guniré duna makambu takatandi. Du nawulak Godna hundi buléndaka gembu guniré xiyatandi.

18 Guni wuna du renguka du nawulak wuna jémbaka hélék yata guniré hura yindat, guni deka néma duna makambu tétanguni. Di wungi yandat guni diré wuna hundi watanguni. Nak téfana du takwaré akwi wuna hundi watanguni.

19 Du nawulak guniré duna makambu takandat, guni roohafi yata guna mawulimbu angi wakénguni, ‘Nani méta hundi watame? Dika hundi yingi maki hasa watame?’ Wungi wakénguni, wun nukwa God watenguka hundi gunika hwetandé.

20 Wun nukwa guna yafa Godna Hamwinya guna mawulimbu wulaaye téndét, guni déka hundi xékéta watanguni. Guna mawulimbu sarékéta hundi wakénguni.

21 “Hukémbu séfélak du deka nyamangu bandinguré duna makambu takandat, di nyamangu bandinguré xiyatandi. Yafa deka nyangwalré duna makambu takandat, di wun nyangwalré xiyatandi. Nyangwal akwi yafa ayiwaré duna makambu takandat, di yafa ayiwaré xiyatandi.

22 Guni wuna du renguka atéfék du takwa gunika hélék yatandi. Guni guna mawulimbu hambuk yata wuna jémbe hurungut, hukémbu God guniré hérandét, guni dé wali jémbe reséketanguni, wungi re wungi re.

23 Nak getéfambu guniré haraki hurundat, guni nak getéfaré yaange yitanguni. Israelná atéfék getéfambu jémbe yasékehafi yangut, wuni Duna Nyan wambula yatawuni. Mwi hundi wuni guniré we.”

24 “Ané sataku hundi mé xéké. Nyangwal diré wakwekwa duré sarékéngwandéhambandi.

Jémba yakwa du dika jémba hwekwa duré sarékéngwandéhambandi.

²⁵ Nyangwal diré wakwekwa du wali sékéré téndat, wu yawundu. Jémba yakwa du dika jémba hwekwa du wali sékéré téndat, wu yawundu. Némbuli wun hundika mé saréké. Nak du wuni guna néma duré yanguka maki, di guni wuna duré akwi yatandi. Nak du wunika haraki saraki hundi wata di wa, ‘Guna néma du dé atéfék haraki hamwinyana néma du dé, déka xi Belsebul dé.’ Di wunika wungi wata guni wuna du gunika haraki hundi watandi.” Wungi dé Jisas déka duré wa.

*Godka male roondate dé Jisas hundi wa
Luk 12:2-9*

²⁶ Wun hundi wataka dé Jisas déka duré ané hundi wa, “Du nawulak guniré haraki hurundat, guni dika rookénguni. Hurutaka fakungun joo hukémbu séfélak du takwa xétandi. Nakélak wangun hundi hukémbu séfélak du takwa xékétandi.

²⁷ Gan reta wawun hundi guni nukwambu watanguni. Némbuli wuni guni wali reta nakélak wuni hundi wa. Séfélak du wuna hundi xékéhambandi. Guni male guni xéké. Hukémbu guni hafwambu téta wun hundi hambukmbu wangut, di xékétandi.

²⁸ Du nawulak di wa, guniré xiyatendakaka. Dika rookénguni. Di guniré xiyaata di guna hamwinyaré xiyanjoka hurufatikétandi. Guni Godka rootanguni. Dé male wun jooka dé hambuk ya. Dé du takwana séfi du takwana hamwinyaré akwi hali xiyandé. Diré ya yanékwa hafwaré hali yakisandandé.

²⁹ Ané hundi mé xéké. Du takwa di yikama yéwa hwetaka yikama afwi yéték di héra. Yikama afwi nak héfambu xakriléka guna yafa God wun jooka dé xékélaki. Afwi nak héfambu xakrihafi yaléte wandét, wule afwi yamba xakrikélé.

³⁰ Gunika akwi dé xékélaki. Atéfék jooka dé xékélaki. Guna makambu tékwa némbé atéfék handékéna wun jooka akwi dé xékélaki. Xékélakita dé gunika jémba hati.

³¹ Hatindékaka sarékéta guni rookénguni. Afwi yikama joo dé. Du takwa néma joo dé. Guna yafa God yikama afwika wungi jémba hatita gunika jémba male hatitandé.

³² “Du nawulak séfélak du takwana makambu téta nak nak angi wandat, ‘Wuni Jisasna du wuni.’ Wungi wandat, hukémbu wuni wuna yafana getéfambu reta déka makambu téta wuni déré watawuni, ‘Ané du wuna du dé.’ Wungi watawuni.

³³ Du nawulak séfélak du takwana makambu téta nak nak angi wandat, ‘Wuni Jisasna du yingafwe.’ Wungi wandat wuni wuna yafana getéfambu reta déka makambu téta wuni déré watawuni, ‘Wun du wuna du yingafwe.’ Wungi watawuni Godka.

Mama retendakaka dé Jisas hundi wa

Luk 12:51-53

³⁴ “Yingi guni we? Atéfék héfambu rekwa atéfék du takwa warehafi yata jémba rendate wuni ya, o yingafwe? Wu yingafwe. Yawuka du nawulak wuna hundi jémba xékéndat deka hém rékambambu wata di wali waretandi.

³⁵ Yawuka du takwa nawulak wuna hundi jémba xékéndat, du takwa nawulak wuna hundika hu hwetandi. Yata nyangwal deka yafa wali waretandi. Takwanya deka ayiwa wali waretandi. Miyanyingu deka yo wali waretandi.

³⁶ Natafa gembu rekwa du takwa di akwi waretandi.

³⁷ Guni guna yafa ayiwaka némafwimbu mawuli yata wunika yikamambu mawuli yata guni wuna du takwa yamba rekénguni. Guni guna nyangwalka némafwimbu mawuli yata wunika yikamambu mawuli yata guni wuna du takwa yamba rekénguni.

³⁸ Guni angi wangut, ‘Jisasna jémba yata hangéli héraata mimbu hiyambet, wu baka joo dé. Néma joo yingafwe.’ Wungi wata guni wuna jémba yata guni wuna du retanguni. Guni wungi wahafi yata wuna jémba yahafi yata guni wuna du takwa yamba rekénguni.

³⁹ Guni wunika sarékéta wuna jémba yangut, di wuna mama guniré xiyandat, guni wuni wali wungi re wungi re jémba retanguni. Guni guna séfika male sarékéta guna jémba male ye guni hiyae fakutanguni. Wuni wali yamba rekénguni.” Wungi dé Jisas déka duré wa.

God hurutendaka yikafre joo hasa hwetendékaka dé Jisas wa

⁴⁰ Wun hundi wataka dé Jisas déka duré angi dé wa, “Du takwa guniré yikafre huruta di wuniré akwi yikafre huru. Huruta wunika yawute wandén du Godré akwi di yikafre huru.

⁴¹ Guni profet nakré xe angi wangut, ‘Wun du dé Godna ximbu hundi wa. Wuni déka retendéka hafwa, hénoo akwi hwetawuni.’ Wungi wata yangut, hukémbu God guniré yikafre hurutandé, déka profetré yikafre hurungun maki. Guni yikafre jémba yakwa du nakré xe angi wangut, ‘Wun du dé yikafre jémba male dé ya. Wuni déka retendéka hafwa, hénoo akwi hwetawuni.’ Wungi wata yangut, hukémbu God guniré yikafre hurutandé, yikafre jémba male yakwa duré yikafre hurungun maki.”

⁴² “Ané hundi akwi mé xéké. Du takwa wuna duré xéta angi wandat, ‘Wun du di néma du yingafwe. Di baka du di. Reta di Jisasna jémba di ya. Diré yikafre hurutame. Di hulingu hiyae yandat, dika hulingu hwetame.’ Wungi wata di wun yikama jémba yandat, God wun yikama jémbaka yike yamba yakéndé. Hukémbu wun yikafre jémba hasa hwetandé diré. Mwi hundi wuni guniré we.” Wungi dé Jisas déka duré wa. Wandéka di déka jémba yanjoka di yi.

11

¹ Jisas Kraisa déka du tamba yéti man yétékré hundi wataka wun getéfa yatakataka dé wun hafwambu tékwa getéfaré yita dé du takwaré Godna hundi wa.

Jon déka duré wandéka di Jisaska yi

Luk 7:18-35

² Wata Godna jémba yandéka dé guré husandakwa du Jon séndé gembu reta dé yandén jémbaka hundi xéké. Xékéta déka duré wandéka di Jisaska yi.

³ Ye di Jisasré wa, “Hanja Godna nyingambu di hundi hayi, naniré yikafre hurunjoka hukémbu yatekwa duka. Méni wun du méni, o nak duka haxétame? Wun jooka xékélakinjoka dé Jon mawuli ye.”

⁴ Wungi wandaka dé diré wa, “Guni wambula ye guni xéngun jondu xékéngun hundika Jonré watanguni.

⁵ Dama hiyandé du takwa xéndaka man haraki yandé du takwa yikafre ye di yitaka yataka. Walisufu hurundé du takwa yikafre yandaka waan héténdé du takwa di hundi xéké. Wun du takwaré wuni huréhaléké. Wuni wawuka hiyandé du takwa di wambula raama. Jambangwe du takwaré wuni Godna yikafre hundi we.

⁶ Du takwa nawulak di wunika wa, ‘God déré dé waséke, dé naniré yikafre hurundéte. Wu mwi hundi dé.’ Wungi wata di wunika jémbararé. Wunika wungi sarékékwa du takwa di yikafre mawuli yata jémbararé. Wungi Jonka watanguni.” Wungi dé Jonéna duré wa.

⁷ Jisas wungi wandéka Jonéna du yindaka dé Jisas wumbu rendé du takwaré Jonka angi wa, “Guni du rehafi hafwaré ye yingi maki duré xénjoka guni yi? Mur yandéka séngénékwa suwa maki yakwa duré xénjoka guni yi, o yingi maki dé? Jon wun joo maki yingafwe. Jon dé hambuk jémbararé yakwa du dé.

⁸ Yikafre nukwa wur husandandé duré xénjoka guni yi, o yingi maki dé? Jon wun du maki yingafwe. Yikafre nukwa wur husandandé du di néma duna gembu di re.

⁹ Profet nakré xénjoka guni yi, o yingi maki dé?

Xéxé, Jon dé profet dé. Dé néma du dé. Godna profetna néma duré sarékéngwanda dé néma du dé re.

¹⁰ Jonka du nak Godna nyingambu angi dé hayi: Mé xé, ané wuna hundi hura yikwa du dé. Déré watawuni, dé ména makambu yindéte. Dé tale ye ména yambu hurutandé.

Nani wun hundi xéta nani xékélaki. Jon dé Godna hundi hura yita tale yambu hurukwa du dé.

¹¹ Wungi xékélakita guniré wuni we. Guré husandakwa du Jonéna jémba ané héfambu rekwa takwa hérandan atéfék duna jémbaré dé sarékéngwandé. Sarékéngwanda dé wuni guniré yikafre yatewuka jémbaka xékélakihambandé. Xékélakihafi yandéka dé du takwa wuni guniré yikafre hurutewuka jémbaka xékélakita Godna hémémbu reta di Jonré sarékéngwandétandi. Di Godna hémémbu baka du reta di Jonré sarékéngwandétandi. Wuni guniré mwi hundi wuni we.”

¹² Wungi wataka Jisas dé angi wa, “Jon yae dé du takwaré Godna hundi wa. Tale wandén nukwa némbuli akwi séfélak du takwa Godna hémré di haraki huru. Haraki hura di wunde di warekwa du di hambuk yata Godna hémré haraki huru.

¹³ Moses wandén hambuk hundi akwi, Godna profet atéfék akwi di God néma du reta du takwaka jémba hatitendékaka di wa. Jon akwi dé wun jooka wa.

¹⁴ Guni ané hundi xékénangut, wu yikafre dé. Jon hafu dé wambula yatekwa du Elaija dé.

¹⁵ Guni xékélakinjoka mawuli yata waan take jémba xékétanguni.

16 “Némbuli rekwa du takwa yingi maki di? Guniré watawuni. Némbuli rekwa du takwa di nyéndé amembu rekwa nyangwal maki di. Di reta di nak nyangwalré wa.

17 Wata di wa: ‘Nani hama yombeka guni hétihyahambanguni. Nani saréfa naata gamba gwar wambeka guni wata gérahambanguni.’ Némbuli rekwa du takwa di wungi wakwa nyangwal maki di.

18 Jon yae sambeka hénoo sahafi yata sambeka wain hulingu sahambandé. Sahafi yandéka di déka sémbutka hélék yata di Jonka wa, ‘Haraki hamwinya déka mawulimbu wulaaye téndéka dé wangété ye.’

19 Wungi wandaka wuni Duna Nyan yae sambeka hénoo sata sambeka wain hulingu wuni sa. Sawuka di wunika hélék yata di wa, ‘Mé xé. Wun du séfélak hénoo wain hulingu satéfwá du dé. Dé Romka yéwa héraakwa du wali reta, haraki saraki sémbut hurukwa du takwa wali reta dé deka nyayika dé re.’ Wungi wandaka wuni guniré we. God dé atéfék jonduka xékélaki. Déka jémba yikafre jémba dé. Wu mwi hundi dé. Wun hundika sarékéta guni Godka yandéka jémbaka jémba sarékétanguni.” Wungi dé Jisas wunde du takwaré wa.

Du takwa Jisaska hu hwendanka dé Jisas hundi wa

Luk 10:13-15

20 Jisas néma getéfambu nawulak dé hanja xéhafi yandan séfélak hambuk jémba dé ya. Yandéka di wumbu rendé du takwa hurundan haraki saraki sémbut yatakahafi ye Godka sarékéhambandi.

21 Sarékéhafi yandaka Jisas dé diré angí wa, “Haraki du takwa, guni Korasinmbu rekwa du takwa! Haraki du takwa, guni Betsaidambu rekwa du takwa! Wuni guna getéfambu reta wuni hambuk jémba wuni ya. Yawuka guni xé. Xéta guni Godka sarékéhambanguni. Tairmbu hanja rendé du takwa, Saidonmbu hanja rendé du takwa akwi, Godka xékélakihafi ye wun hambuk jémba xe, hanja di hurundan haraki saraki sémbutka hélék yata, wun haraki sémbut yatakatandi. Hurundan haraki saraki sémbutka hélék yata, nak du takwa deka mawulika xékélakindate di nyo nukwa wur naake bombu retandi.

22 “Guni mé xéké. Hukémbu God némafwi kot xékéta néma du retendéka nukwambu dé wandét di Tairmbu hanja rendé du takwa, Saidonmbu hanja rendé du takwa akwi di hangéli hératandi. Guni, Korasinmbu rekwa du takwa, Betsaidambu rekwa du takwa akwi, guni wuna jémba xe guni wunika hu hwe. Hu hwenguka wun natafa haraki saraki sémbut di hurundan atéfék haraki sémbutré dé sarékéngwandé. Wun nukwa God wandét guni némafwi hangéli hératanguni.

23 “Guni Kaperneamémbu rekwa du takwa, guni wambula wambula guni wa, ‘Nani Godna getéfaré waritame.’ Wungi wanguka guniré wuni we. God wandét guni haraki hafwaré nanditanguni. Guni Godna getéfaré yamba warikénguni. Wuni guna getéfambu reta wuni hambuk jémba wuni ya. Yawuka guni xé. Xe guni Godka sarékéhambanguni. Hanja Sodomémbu rendé du takwa séfélak haraki saraki sémbut hura wun hambuk jémba xe deka hurundan haraki sémbut yatakatandi. Wungi

yatakandat, God wun getéfaré haraki yamba hurukéndé.

²⁴ “Guni mé xéké. Hukémbu God némafwi kot xékéta néma du retendéka nukwambu dé wandét di Sodomémbu rendé du takwa hangéli hératandi. Guni Kaperneamémbu rekwa du takwa, guni wuna jémbaka wunika akwi guni hu hwe. Hu hwenguka wun natafa haraki saraki sémbut di hurundan atéfék haraki saraki sémbutré dé sarékéngwandé. Wun nukwa God wandét guni némafwi hangéli hératanguni.” Wungi dé Jisas wa.

*Di déka yandat deka mawuli jémba téndéte dé wa
Luk 10:21-22*

²⁵ Wun hundi wataka Jisas angi dé Godré wa, “Wuna yafa, méni nyir héfaka néma du méni re. Ména jémbaka nawulak fakuméka séfélak jonduka xékélakikwa du ména jémbaka xékélakihambandi. Séfélak jooka xékélakihafi yata nyangwalna mawuli maki tékwa du takwa diré ména jémbaka méni wakwe. Wungi wakwéméka, wu yikafre dé.

²⁶ Wuna yafa, ména mawuli yamékangalambu méni huru. Wu yawundu.”

²⁷ Wun hundi wataka dé angi wa, “Wuna yafa dé déka atéfék jondu wunika dé hwe. Wuni déka nyan rewuka di du takwa wunika xékélakihambandi. Wuna yafa male dé wunika xékélaki. Du takwa déka xékélakihambandi. Wuni male wuni déka xékélaki. Déka wakwewun du takwa akwi di déka xékélaki.

²⁸ “Guni guna mawulimbu saréké warékéta jémba renjoka hambuk jémba yakwa du takwa, guni wunika yangut, wuni wawut guna mawuli jémba tétandé. Wunika yangut wawut resétotanguni.

²⁹ Wuni jémba yawuka maki guni jémba yatan-guni. Guni wuna jémbambu xalengut, wuni wun jémbaka guniré wakwetawuni. Wakwewut, nani natafa mawuli hérae wun jémba yatame. Wuni nakélak huruta wuna ximbu harékéhafi yakwa du wuni. Guni wuna jémba yangut, guna mawuli jémba tétandé.

³⁰ Hwetewuka jémba guni mawuli yatenguka jémba dé. Rootenguka jémba yingafwe. Guni wuna jémba yangut, guna mawuli jémba tétandé. Téndét guni jémba retanguni.” Wungi dé Jisas wa.

12

Baka hwa nukwaka dé Jisas hundi wa

Mak 2:23-28; Luk 6:1-5

¹ Hukémbu Judana baka hwa nukwa nak Jisas déka du wali di wit tékwa yawimbu di yi. Yindaka déka du hénoo yandéka di wit humbu nawulak tukwee di sa.

² Sandaka di Farisi xéta di Jisasré wa, “Mé xé. Ména du wit humbu di tukwee se, baka hwa nukwambu. Nana hambuk hundi angi dé wa, ‘Guni baka hwa nukwambu jémba yamba yakénguni.’ Wun hambuk hundi ména du xékéhambandi. Di wit humbu tukweta di jémba ya baka hwa nukwambu. Wungi haraki di huru.”

³ Wungi wandaka dé diré wa, “Hanja nana mandéka Devit yandénjooka di Godna nyingambu hayi. Wun hundika xékélakihambanguni wana? Hanja Devit déka du wali hénoo yandéka

⁴ di Godna geré wulaaye wun prisré dé wakwexéké, Godka hweta takandan bret dika hwendéte. Wakwexékéndéka hwendéka Devit

déka du wali di wun bret sa. Wungi sata di nana hambuk hundi xékéhambandi. Nana hambuk hundi angi dé wa, ‘Pris male Godka hwendan hénoo satandi. Nak du wun hénoo yamba sakéndi.’ Wungi dé wa. Guni Devit hurundén jooka xékélakihambanguni wana?”

⁵ “Nak hundika akwi mé saréké. Pris di baka hwa nukwa di tempelmbu jémba ya. Moses wandén hambuk hundi dé angi wa, ‘Pris baka hwa nukwa akwi tempelmbu wun jémba yatandi. Wu yikafre dé.’ Wungi wandéka di baka hwa nukwa wun jémba yandaka guni dika haraki hundi wahambanguni. Wahafi yata métaka guni wuna duka guni haraki hundi wa?”

⁶ Mé xéké. Wuni tempelré sarékéngwanda wuni néma du wuni re. Mwi hundi wuni guniré we.”

⁷ “Godna nyingambu angi dé wa: God dé wa, ‘Guni nawulak du takwaka saréfa naata diré yikafre hurungute, wuni mawuli ye. Guni wunika hamwi xiyae hwengute hélék wuni ye.’ Wungi dé God wa. Wandéka wun hundi déka nyingambu rendéka guni wun hundika xékélakihambanguni. Guni wun hundika jémba xékélakita guni haraki saraki sémbut huruhafi yandé duré haraki hundi yamba wakénguni.

⁸ Wuni Duna Nyan wuni baka hwa nukwaka néma du reta wuni wun hundi we. Wuni du takwana jémbaka yawundu nawut, di yawundu nawun maki hurutandi, baka hwa nukwambu.” Wungi dé Jisas wa.

*Baka hwa nukwa Jisas wandéka dé tamba lékébandé du yikafre ya
Mak 3:1-6; Luk 6:6-11*

9 Wun hundi wataka dé Jisas wun hafwa yatakataka dé Godna hundi buléndaka geré wulayi.

10 Wulayindéka tamba lékémbandé du nak dé wumbu té. Téndéka Jisaska hélék yakwa du deka mawulimbu di wa, “Jisas baka hwa nukwa jémba yandét, nani déré duna makambu takatame.” Wungi wata di Jisasré wa, “Baka hwa nukwambu du nak bar hiyaakwa duré huréhalékéta, dé nana hambuk hundika dé hu hwe, o yingi maki dé? Wun jooka yingi méni wa?”

11 Wungi wandaka dé diré wa, “Guna du nak déka sipsip bali baka hwa nukwambu xakre wekwambu téndét, dé wun sipsip baliré husaletandé, o yingi maki dé? Dé déka sipsip baliré husaletandé. Wu mwi hundi dé.

12 Sipsip bali wu yikama joo dé. Du takwa wu némafwi joo dé. Baka hwa nukwambu du nak duré yikafre hurundét, nana hambuk hundi wun jooka déré haraki hundi yamba wakéndé. Wuni baka hwa nukwambu duré yikafre huruwut, nana hambuk hundi wun jooka wuniré haraki hundi yamba wakéndé.”

13 Wungi wataka dé tamba lékémbandé duré wa, “Ména tamba mé huritéké.” Wungi wandéka dé déka tamba huritékéndéka dé nak tamba téndé maki jémba dé té.

14 Téndéka di Farisi mawuli wita wun ge yatakataka di hundi bulé, Jisasré xiyanjoka.

Jisas wu Godna jémba yakwa yikafre du dé

15 Jisas wun jooka xékélakita dé wun getéfa yatakataka dé yi. Yindéka di séfélak du takwa déka

hukémbu di yi. Yindaka dé wandéka bar hiyandé du takwa atéfék, séfimali haraki yandé du takwa atéfék di yikafre ya.

¹⁶ Yandaka dé diré hambukmbu wa, di déka jémbaka nawulak du takwaré hundi wandamboka.

¹⁷ Wungi wandéka Godna profet Aisaiana hundi wun nukwambu mwi hundi dé ya. Hanja Aisaia ané hundi dé Godna nyingambu hayi:

¹⁸ “God dé wa, ‘Wun wasékewun duré mé xé. Dé wuna jémba yatekwa du dé.

Wuni déka némafwimbu mawuli yawuka wuna mawuli yikafre dé ya, déka.

Wuni wawut wuna Hamwinya déka mawulimbu wulaaye tétandé.

Téndét dé néma kot xékékwa néma du reta wuna hundi nak téfana du takwaré watandé.

¹⁹ Dé waruhafindé.

Dé hambukmbu wahafindé.

Dé yambumbu téta diré hambukmbu wahafindé.

²⁰ Dé funya hwaakwa suwaré hutukwahafindé.

Dé ya yaki mulukéta téndét sékunyihafindé.

Dé wungi huruta déka sarékékwa nawulak du takwaré yikafre hurundét, di hambuk yata déka jémba sarékétandi.

Dé jémba yandét yikafre jondu male tétandé.

Haraki jondu hényitandé.

²¹ Nak téfambu rekwa du takwa déka jémba sarékéta watandi, ‘Dé naniré yikafre hurutandé.’

Wungi wata déka haxétandi.’

Wungi dé God wa.”

Wungi dé Aisaia hayi.

Di wa, “Belsebul hambuk dé hwe Jisaska”

Mak 3:23-27; Luk 11:17-22

²² Du nawulak di du nakré Jisaska hura yi. Wun duré haraki hamwinya dé hura té. Téndéka dé déka dama hiyandéka dé hundi buléhambandé. Buléhafi yandéka dé Jisas déré huréhalékéndéka dé hundi buléta dama xé.

²³ Yandéka di séfélak du takwa xéta waréngénéta di wa, “Owa. Wun du Devitna mandéka, o yingi maki dé?” Wungi di wa.

²⁴ Farisi wun jooka xékéta di di hafu hundi buléta di wa, “Wun du dé God wasékendén du yingafwe. Haraki hamwinyana néma du déka xi Belsebul déka mawulimbu dé wulaaye té. Téta hambuk hwendéka wun du wandéka di haraki hamwinya yaange yi.”

²⁵ Wungi wandaka Jisas deka mawuliré xékélakita dé diré wa, “Ané hundi mé xéké. Néma getéfambu rekwa du watémbéra hafu hafu reta wareta di jémba yamba rekéni. Natafa gembu rekwa du takwa watémbéra di hafu wareta di akwi jémba yamba rekéni.

²⁶ Wun hundika mé saréké. Haraki hamwinyana néma du Satan déka du wali wungi di re. Di watémbéra deka du wali wareta di jémba yamba rekéni. Guni wuniré wangun maki, Satan déka hém yaange yindate wandét, di jémba yamba rekéni. Satan wungi jémba yahambandé.

²⁷ Guni wunika angi guni we, ‘Haraki hamwinyana néma du, Belsebul wuna mawulimbu téta wunika hambuk hwendéka wuni wawuka di haraki hamwinya yaange yi.’ Wu yéna guni ye. Wawuka maki guna du nawulak di akwi wandaka di haraki hamwinya yaange yi. Di wun

jémbaka xékélakita di hukémbu wangun yénataka hundika guniré duna makambu takatandi.

²⁸ Mé xéké. Godna Hamwinya wuna mawulimbu téta dé wunika hambuk hwe. Hwendéka wuni haraki hamwinyaré wawuka di yaange yi. Guni wun jooré xéta angi xékélakitanguni. God néma du reta du takwaka jémba hatitendéka nukwa wundé yandé gunika.

²⁹ Ané hundi mé xéké. Du nak hara duna geré wulaaye déka jondu sélé héranjoka tale dé wun duré hura yoombu gitandé. Gitaka déka geré wulaaye déka jondu sélé hératandé. Wun hundika mé saréké. Satan wun hara du maki dé. Wuni wun duré yoombu gikwa du maki wuni. Wuna hambuk Satanéna hambukré dé sarékéngwandé.

³⁰ Wuni wali jémba yahafi yakwa du takwa di wuna mama di. Wuni du takwaré hérawuka di wuni wali di té. Wuni wali sékére hérahafi yakwa du di wuna du takwaré héle nambwe yakindaka di yi.”

³¹ “Wun jooka sarékéta wuni guniré we. Du takwa haraki saraki sémbut hurutaka wun haraki saraki sémbutka hélék ye yatakandat, God hurundan haraki saraki sémbut yakwanyitandé. Du takwa haraki hundi wataka wun haraki hundika hélék ye yatakandat, God wun haraki hundi yakwanyitandé. Di Godna Hamwinyaka haraki hundi wandat, God wun haraki saraki sémbut yamba yakwanyikéndé.

³² Wuni Duna Nyan wuni re. Du takwa wunika haraki hundi wataka wun haraki hundika hélék ye yatakandat, God wun haraki sémbut yakwanyitandé. Di Godna Hamwinyaka haraki hundi wandat, God wun haraki saraki sémbut yamba

yakwanyikéndé. Némbuli yamba yakwanyikéndé. Hukémbu akwi yamba yakwanyikéndé.” Wungi dé Jisas wa.

Haraki mimbu haraki sék xakékwaka dé wa

³³ Wun hundi wataka dé Jisas diré angi wa, “Yikafre mimbu dé yikafre sék xaké. Haraki mimbu dé haraki sék xaké. Nani misékré xéta nani xékélaki, yikafre mika akwi, haraki mika akwi.

³⁴ Guni Farisi, guni duré tikwa hambwe maki guni re. Guni haraki saraki mawuli male guni xéké. Xéka yingi maki guni yikafre hundi watan-guni? Du takwa deka mawuli sarékémbu hundi di bulé.

³⁵ Yikafre mawuli yakwa du takwa di yikafre sémbut huruta yikafre hundi di bulé. Haraki saraki mawuli xékékwaka du takwa di haraki saraki sémbut huruta haraki saraki hundi di bulé.

³⁶ Mé xéké. Guniré wuni we. God néma kot xékéta néma du retendéka nukwa atéfék du takwaré God wakwexékéndét, di buléndan néma hundi, buléndan baka hundi, buléndan atéfék hundika déré hasa watandi.

³⁷ Hukémbu dé guna hundi atéfék xékétaka dé nawulakéka angi watandé, ‘Guni yikafre sémbut hurukwa du takwa guni.’ Wataka nawulakéka angi watandé, ‘Guni haraki saraki sémbut hurukwa du takwa guni.’ Wungi God watandé.” Wungi dé Jisas Farisiré wa.

Jisas hambuk jémba nak yandéte di déré wa

Luk 11:29-32

³⁸ Wun hundi wandéka di xékélelakikwa du nawulak akwi, Farisi nawulak akwi wungi di Jisasré wa, “Néma du, nani hanja xéhafi yamben hambuk jémba nak yamét xénjoka nani mawuli ye.

Méni yamét nani xéta xékélakitame. God wandéka méni ya. Wungi xékélakitame.”

³⁹ Wungi wandaka dé diré wa, “Ané nukwa rekwa du takwa haraki saraki sémbut di huru. Di hu wundé hwenda, Godka. Wuniré wangun hambuk jémba, hanja xéhafi yangun hambuk jémba, yamba yakéwuni. Godna profet Jona hanja yandén maki male yatawuni.

⁴⁰ Hanja Jona gan hufuk nukwa hufuk wungi némafwi xéri hamwina biyakombu hwandén maki, wuni Duna Nyan réméndat, wekwambu gan hufuk nukwa hufuk wungi hwatawuni.

⁴¹ Hanja Ninivembu rendé du takwa di Jonana hundi xékétaka hurundan haraki saraki sémbut di yataka. Jona néma du rendéka wuni guna nyéndékmbu tékwa du wuni Jonaré wuni sarékéngwandé. Hukémbu God néma kot xékéta néma du retendéka nukwa Ninivembu rendé du takwa raama Godna makambu téta gunika watandi, ‘Jona naniré Godna hundi wandéka nani xéka hurumben haraki saraki sémbut yatakataka nani Godna hundi jémba xéké. Jisas Jonaré sarékéngwanda guniré Godna hundi wandéka guni hurungun haraki saraki sémbut yatakahafi ye guni Godna hundi xékéhambanguni. Wungi yata guni némafwi haraki saraki sémbut guni huru.’ Wungi watandi gunika.

⁴² “Hanja néma takwa hési, afaké téfambu yae lé néma du Solomonéna hundi xékénjoka lé afaké yambumbu ya. Dé xékélelakikwa du rendéka wuni guna nyéndékmbu tékwa du Solomonré wuni sarékéngwandé. Hukémbu God néma kot xékéta néma du retendéka nukwa wule néma takwa

raama Godna makambu téta lé gunika watalé, ‘Wuni afaké téfambu wuni ya. Yae Solomonéna hundi wuni xéké. Jisasna hundi Solomonéna hundiré dé sarékéngwandé. Guni Jisasna hundi xékéhambanguni. Wungi yata némafwi haraki saraki sémbut guni huru.’ Wungi wule takwa watalé gunika.” Wungi dé Jisas diré wa.

Haraki hamwinya yaange ye wambula yandénka dé Jisas wa

Luk 11:24-26

⁴³ Wun hundi wataka dé Jisas diré angi wa, “Ané hundi mé xéké. Haraki hamwinya ye dé nak duna mawulimbu wulaaye te yatakataka dé yi. Wali giyahafi yakwa hafwambu yitaka yatakataka rendéka hafwaka dé hwaké.

⁴⁴ Hwakéfatika dé wa, ‘Wuni hanja rewun geré wambula yitawuni.’ Wungi wataka wambula ye dé xé wun duna mawuli yikafre ye baka téndéka.

⁴⁵ Xétaka ye dé haraki hamwinya angé tamba yétiyéti angé tamba hufukré hura ya. Hura yandén haraki hamwinya hurundan haraki saraki sémbut tale hurundén haraki sémbutré dé sarékéngwandé. Wunde haraki hamwinya atéfék di wun duna mawulimbu wulaaye té. Tale haraki hamwinya nak déka mawulimbu wulaaye téta dé wun duré nawulak haraki sémbut dé huru. Hukémbu séfélak haraki hamwinya déka mawulimbu wulaaye téta di wun duré séfélak haraki saraki sémbut di huru. Wun hundika mé saréké. Séfélak haraki saraki sémbut hurundé du rendén maki, némbuli rekwa du takwa wunika jémba sarékéhafi yata baka reta séfélak haraki

saraki sémbut hurukwa du takwa retandi.” Wungi dé diré wa.

Jisas dé déka ayiwa déka bandinguka wa

Mak 3:31-35; Luk 8:19-21

⁴⁶ Jisas du takwaré hundi wata téndéka déka ayiwa, déka bandingu akwi yae di hafwambu té. Téta di dé wali hundi bulénjoka di mawuli ye.

⁴⁷ Mawuli yandaka dé du nak wulaaye Jisasré wa, “Mé xéké. Ména ayiwa, ména bandingu yae hafwambu téta di méni wali hundi bulénjoka di we.”

⁴⁸ Wungi wandéka dé Godna hémka diré wakwenjoka mawuli yata dé déré wa, “Wuna ayiwa bandingu héndé?”

⁴⁹ Wungi wataka dé déka duré déka tambaré wakweta dé wa, “Mé xé. Ané wuna ayiwa, wuna bandingu di.

⁵⁰ Anwarmbu rekwa du wuna yafana hundi xékéta wandén maki hurukwa du takwa, wu wuna bandingu, wuna nyangengu, wuna ayiwa di.” Wungi dé Jisas wa.

13

Wit sék yawulalama yakikwa duka dé Jisas saku hundi wa

Mak 4:1-12; Luk 8:4-10

¹ Wun nukwa Jisas hundi wataka ge yatakataka dé tukwesekeré yi. Ye dé tukweseke tufwambu re.

² Rendéka di séfélak du takwa yae di dé rendénmbu hérangwandé. Hérangwanda di déka hundi jémba xékénjoka mawuli yandaka dé gunjambéré wara dé re, tukweseke mbu. Rendéka di du takwa tukweseke tufwambu di té.

³ Téndaka dé diré séfélak sataku hundi wa. Tale dé diré angi wa: “Du nak dé déka yawimbu wit sék yawulalama yakinjoka dé yi.

⁴ Ye yawulalama yakindéka di wit sék nawulak yambumbu di xakri. Xakre baka rendaka di afwi yae hérae di sa.

⁵ Wit sék nawulak di motu takumbu rekwa héfambu xakri. Wun héfa motuna takumbu male dé té. Wungi téndéka xakre di bari takélaka waré.

⁶ Wara di deka méngi jémba huruhafi yandéka némafwi nukwa xéndéka réka ye di hiya.

⁷ Wit sék nawulak di rami wara téndénmbu xakri. Xakre rendaka rami wara wura dé yakétéfindéka di hiya.

⁸ Wit sék nawulak di yikafre héfambu xakri. Xakre wumbu re di jémba takélaka waré. Wara di yikafre sék xaké. Nawulak di nawulak sék xaké (30). Nawulak di séfélak sék xaké (60). Nawulak di séfélak séfélak sék xaké (100).”

⁹ Wungi wataka dé Jisas wa, “Guni xékélakinjoka mawuli yata waan take jémba xékétanguni.”

¹⁰ Wun hundi wandéka Jisasna du déka yae di wa, “Métaka méni diré sataku hundi wa? Méni diré sataku hundi wamét, di ména hundi jémba xékénjoka di hurufatiké.”

¹¹ Wungi wandaka dé diré wa, “Hanja God dé néma du reta du takwaka jémba hatitendékaka dé hundi faku. Fakutaka némbuli dé guni wun hundi xékéngute dé yawundu na. Nawulak du wun hundi xékéndate God yawundu nahambandé.

¹² Yikafre mawuli yakwa du takwa wuna hundi di xéké. Wuna hundi jémba xékékwa du takwa hukémbu Godna atéfék hundika jémba

xékélakitandi. Wuna hundi jémba xékéhafi yakwa du takwa di wa, ‘Nani Godna hundi wundé xékélakikwa.’ Wungi wataka hukémbu Godna hundika yike yata baka retandi.

¹³ Wun du takwa dama xe di xéndan jooka xékélakihambandi. Wun du takwa waan xéka di xékéndan hundika xékélakihambandi. Xékélakihafi yandaka wuni diré sataku hundi wa.

¹⁴ Dika Godna profet Aisaia hanja Godna nyingambu hayindén hundi némbuli mwi hundi dé ya. God wandéka Aisaia du takwaka déka hundi angi dé hayi:

Guni wuna hundi xéka xéka wun hundika yamba xékélakikénguni.

Xe xe jémba yamba xékénguni.

¹⁵ Wungi wataka God dé Aisaiaré wa:

Wun du takwa wuna hundika xékélatinjoka hélék yandaka deka mawuli haraki dé té.

Deka waan di géféti.

Deka dama di hunyi.

Deka dama hunyihafi yata di jémba xétandi.

Deka waan géfétihafi yata di jémba xékétandi.

Wungi xéta wungi xékéta di deka mawulimbu wuna hundi jémba xékélakitandi.

Xékélakita di wunika wambula yatandi.

Yandat diré huréhalékétawuni.

Wungi Aisaia dé hayi, God nyingambu.”

¹⁶ Wungi wataka Jisas dé déka duré wa, “Guna mawuli deka mawuli maki yingafwe. God guniré dé yikafre huru. Hurundéka guna mawuli yikafre dé ya. Yandéka guni jémba xéta, jémba xékéta, jémba guni xékélaki.

17 Ané hundi mé xéké. Godna profet séfélak, Godna du takwa séfélak akwi, hanja reta di yawuka xéngun jémbaré xénjoka némafwimbu mawuli yata di xéhambandi. Di wawuka xékéngun hundi xékénjoka némafwimbu mawuli yata di xékéhambandi. Mwi hundi wuni guniré we.” Wungi dé Jisas wa.

Jisas dé hundi wa wun sataku hundika

Mak 4:13-20; Luk 8:11-15

18 Wun hundi wataka dé Jisas angi wa, “Wit sék yawulalama yakikwa duka wawun sataku hundina mo hundika wawut, guni mé xéké.

19 God néma du reta du takwaka jémba hatitendéka hundi, wun hundi du takwa nawulak baka di xéké. Xéka di wun hundika xékélakihambandi. Wunde du takwa di yambumbu xakrindé wit sék maki di. Di tale wun hundi di jémba xéké. Xékéndaka Satan yae dé wun hundi hérae hura yi. Yindéka di wun hundika yike di ye.

20 Motu wali rendé héfambu xakrindé wit sék di ande du takwa di. Di wun hundi di bari xéké. Xéka di tale wun hundika yikafre mawuli yata mawuli sawuli di ya.

21 Yata di jémba sarékéhambandi. Wun hundi deka mawulimbu naande téhafi yandéka di jémba sarékéhambandi. Sarékéhafi yandaka di nawula du Godna hundika hélék yata diré haraki hurundaka xakéngali nawulak dika yandéka di Godna hundi bari yataka.

22 Rami warambu xakrindé wit sék di ande du takwa di. Di Godna hundi tale di jémba xéké. Xéka di ané héfana jonduka male sarékéndaka deka mawuli yéwa héranjoka dé géné. Wun jondu dé

Godna hundiré takatéfi. Takatéfindéka di wunde du takwa Godna jémba yahambandi.

²³ Yikafre héfambu xakrindé wit sék di ande du takwa di. Di Godna hundi jémba xéka, wandén maki huruta, di déka hundika jémba xékélaki. Xékélakita di déka yikafre jémba ya. Nawulak di déka nawulak yikafre jémba yandaka, nawulak di déka séfélak yikafre jémba yandaka, nawulak di déka séfélak séfélak yikafre jémba di ya.” Wungi dé Jisas diré wa.

Haraki waraka dé Jisas sataku hundi wa

²⁴ Wun hundi wataka dé Jisas sataku hundi nak akwi angi wa, “God néma du reta du takwaka jémba hatitendéka angi dé. Du nak déka yawimbu yikafre wit sék dé yawulalama yaki.

²⁵ Yawulalama yakindéka du takwa gan xénde hwandaka dé wun duna mama yae haraki wara sék yikafre wit sékna nyéndékmbu yawulalama yakitaka dé yi.

²⁶ Yindéka hukémbu wit sék takélaka wara sék xakénjoka yandéka di xé haraki wara wun wit wali téndéka.

²⁷ Xétaka di jémba yakwa du ye di wun yawina yafaré wa, ‘Néma du, hanja méni yikafre wit sék méni yawulalama yaki. Yingi maki ye wun haraki wara dé waré?’

²⁸ Wungi wandaka dé diré wa, ‘Nana mama nak yae dé wun waranji yaki.’ Wungi wandéka di jémba yakwa du déré wa, ‘Méni mawuli méni ye nani haraki wara félémbete?’

²⁹ Wungi wandaka dé diré wa, ‘Yingafwe. Haraki wara féléta wafewana yikafre wit wali

nawulak fé létanguni? Haraki wara fé lé kénguni. Baka té kwandé.

³⁰ Yikafre wit haraki wara wali yituku waré kwambér. Wara sék xakémbét wuni sék xaté kékwa duré angi watawuni, Tale guni wun haraki wararé fé la guni hatambu gitanguni. Gitaka yambu tutanguni. Tutaka guni wit sék xaté ka faata hari wuna handi gembu husola takatanguni. Wungi watawuni wit sék xaté kékwa duré. Wungi dé yawina yafa wa.”

Miyar sé kéka akwi yiska akwi dé Jisas hundi wa Mak 4:30-32; Luk 13:18-21

³¹⁻³² Wun hundi wataka dé Jisas hundi nak akwi angi dé wa, “God néma du reta du takwaka jémba hatitendéka, wu miyar sék maki dé. Wun misék wu yikama sék male dé. Nana héfambu tékwa mina sék wu némafwi di. Du nak wun miyar sék hérae dé déka héfambu takandét dé bari hari wara némafwi ye dé wun héfambu tékwa miré sarékéngwandétandé. Némafwi mi téndéka di afwi yae di wun mi galimbu wur yatitaka di re.”

³³ Wun hundi wataka dé nak hundi angi wa, “God néma du reta du takwaka jémba hatitendéka wu yis maki dé. Takwa hési wun yis hérae flawa wali lé hanjaméneké. Hanjaméneké léka dé wun flawa atéfék dé wula waré.” Wungi dé Jisas diré wa.

³⁴ Jisas sé fé lak sataku hundi dé du takwaré wa. Diré wafuke wahambandé. Sataku hundimbu male dé diré wa.

³⁵ Diré sataku hundi wungi wandéka Godna profet nak déka hundi mwi hundi dé ya. Wun du hanja Jisaska angi dé Godna nyingambu hayi:

Wuni sataku hundi diré watawuni.
 Hanja God héfa huratakandén nukwambu déka
 hundi nawulak dé faku.
 Fakundéka rendé hundika némbuli wuni
 watawuni.

Haraki waraka wandén sataku hundika dé wa

³⁶ Jisas déka hérangwanda téndé du takwaré yatakataka dé ge nakré wulayi. Wulayindéka déka du déka wulaaye di déré wa, “Wun haraki waraka méni sataku hundi wa. Némbuli wun jooka méni wamét nani jémba xékélakitame.”

³⁷ Wungi wandaka dé Jisas diré wa, “Yikafre wit sék yawulalama yakindé du wu wuni wuni. Wuni Duna Nyan wuni.

³⁸ Wun héfa wu héfambu tékwa atéfék getéfa dé. Yikafre wit sék wu Godna hémémbu xalendé du takwa di. Haraki wara wun Satanéna du takwa di.

³⁹ Haraki wara yawulalama yakindé du dé Satan dé. Wit sék xatékéndaka nukwa dé hukémbu yatewuka nukwa dé, ané héfana hukétéfi nukwa dé. Wit sék xatékékwa du di ensel di.

⁴⁰ Haraki wara féla yambu tundan maki, hukémbu ané héfana hukétéfi nukwa, di haraki saraki sémbut hurukwa du takwaré wungi hurutandi.

⁴¹ Wuni Duna Nyan wuni wawut, wuna ensel atéfék getéfaré ye Godna du takwa wali reta haraki saraki sémbut hurukwa du takwaré hératandi. Atéfék haraki saraki jondu, du takwana mawuliré haraki hurukwa atéfék jondu akwi hératandi.

⁴² Hérae di wun du takwaré akwi, wun haraki saraki jonduré akwi némafwi yambu yakisandandati. Yakisandandat haraki saraki sémbut hurundé du takwa wun yambu yanéta di némafwi

hangéli hératandi. Héraata di némafwimbu géraata di némbi titandi.

⁴³ Wun nukwa Godna du takwa di dé wali retandi, déka getéfambu. Reta di nukwa hanyikwa maki retandi. Guni xékélakinjoka mawuli yata waan take jémba xékétanguni.” Wungi dé Jisas déka duré wa.

Fakundan yéwaka akwi warandaka yéwaséka akwi dé Jisas sataku hundi wa

⁴⁴ Wun hundi wataka dé angi wa, “God néma du reta du takwaka hatitendéka angi dé. Du nak ye yawi nakmbu dé xé, séfélak yéwa fakundaka rendéka. Xétaka dé yikafre mawuli ye dé wun yéwa wambula fakutaka ye déka jondu atéfék hwetaka yéwa hérae wun yéwa hwetaka séfélak yéwa xéndén yawi dé héra.”

⁴⁵ Wun hundi wataka dé Jisas angi wa, “God néma du reta du takwaka hatitendéka angi dé. Du nak déka jémba yata warandaka yéwaséka dé hwaké.

⁴⁶ Hwaka yikafre yikafre yéwaséka xétaka wun yéwasé héranjoka dé déka jondu atéfék hwetaka dé séfélak yéwa héra. Hérae wun yéwa atéfék hwetaka dé wun yikafre yéwasé héra.”

Maraka dé Jisas hundi wa

⁴⁷ Wun hundi wataka dé Jisas nak hundi angi wa, “God néma du reta du takwaka hatitendéka angi dé. Du nak mara tukwesekembu husandandéka hwandéka di nak maki nak maki xéri hamwi wulayi.

⁴⁸ Wulayindaka mara sukwekéndéka di tufwaré témbéra hura wari. Hura wara di reta xéri hamwi xarémoni. Xarémone di yikafre xéri hamwi hérae

akimbu lakwa. Lakwataka di haraki xéri hamwi yaki.

⁴⁹⁻⁵⁰ Hukémbu ané héfana hukétéfi nukwa God wandét déka ensel wungi hurutandi. Di gaye Godna du takwa wali reta haraki saraki sémbut hurundé du takwaré hérae némafwi yambu yakisandatandi. Yakisandandat haraki sémbut hurundé du takwa wun yambu yanéta némafwi hangéli hératandi. Héraata di némafwimbu géraata di némbi titandi.”

Hanja xékéndan hundi huli hundika akwi dé wa

⁵¹ Wun hundi wataka Jisas dé diré wakwexéké, “Guni wun hundika atéfék jémba guni xékélaki?” Wungi wakwexékéndéka di wa, “Xéxé. Nani xékélaki.”

⁵² Wungi wandaka dé diré wa, “Godna hambuk hundi xékélakikwa du di God néma du reta du takwaka jémba hatitendékaka hundi xéka di gena yafa maki retandi. Gena yafa dé déka geré wulaaye hanja takandén yikafre jondu akwi huli yikafre jondu akwi dé hura ya. Hura yandéka maki, dé déka mawulimbu xékéta hanja xékéndén hundi, God du takwaka jémba hatitendéka huli hundi akwi di wa.”

Nasaret di Jisaska hu hwe

Mak 6:1-6

⁵³ Wun hundi wataka dé Jisas wun getéfa yatakataka dé yi.

⁵⁴ Ye déka motéfambu xaakwa dé du takwaré Godna jémbaka wakwe, Godna hundi buléndaka gembu. Wakwendéka di waréngéna di wa, “Owa. Yingi maki dé wun jonduka xékélaki? Yingi maki ye dé hanja xéhafi yamben hambuk jémba ya?”

⁵⁵ Dé ge tokwa duna nyan dé. Déka ayiwa wu Maria lé. Déka bandingu wu Jems, Josep, Saimon, Judas di.

⁵⁶ Déka nyangengu atéfék nani wali di re. Dé néma du yingafwe. Wu yalefu nyan dé. Wungi nani xékélaki. Yimbu dé wun hundi héra?”

⁵⁷ Wungi wataka déka hambukéka xékélakhafi yata di déka hélék ya. Hélék yandaka dé Jisas diré wa, “Profetka di nak téfana du takwa wa, ‘Wu néma du dé. Dé yikafre jémbe dé ya.’ Wungi wandaka déka hém déka motéfambu rekwa du takwa akwi di déka wa, ‘Wu baka du dé. Nani maki du dé.’ Wungi di wa.”

⁵⁸ Wungi wataka di déka jémbe sarékéhafi yandaka dé Jisas hanja xéhafi yandan séfélak hambuk jémbe déka motéfambu huruhambandé.

14

Guré husandakwa du Jon bu hiya

Mak 6:14-29

¹ Wun nukwa Galilina héfambu rekwa du takwa deka néma du déka xi Herot Jisaska hundi wandaka dé xéké.

² Xékéta dé déka jémbe yakwa duré wa, “Wun du dé guré husandakwa du Jon dé. Hanja wuni wawuka di déka humbu xatéké. Xatékéndaka hiyae némbuli wambula dé ramé. Raama dé néma hambuk hérae wun hambuk jémbe dé ya.” Wungi dé Herot wa.

³⁻⁴ Hanja Jon hiyahafi yandén nukwambu Herot dé déka nyama Filipna takwaré héra. Wule takwana xi Herodias lé. Hérandéka dé Jon déré wa, “Ména nyama rendéka déka takwaré héramén, wu haraki méni huru. God wun jooka dé haraki

hundi wa.” Wungi wandéka Herodias Jonéna hundika hélék yata waléka Herot léka hundi xékéta wandéka di déka du ye Jonré huluke yoombu giya séndé geré di hari.

⁵ Harindaka séndé gembu hwandéka Herot déré xiyanjoka mawuli dé ya. Judana du takwa di wa, “Jon dé profet dé.” Wungi wandaka Herot dé Jonré xiyanjoka dé roo.

⁶ Nak nukwa di du nawulak yae Herot wali hérangwanda reta Herotna ayiwa déré héalén nukwaka sarékéta di hénoo sa. Sandaka Herodiasna takwanya yae wun duna makambu téta lé hétihya. Hétihyaléka Herot xéta dé némafwimbu mawuli ya.

⁷ Yata dé léré wa, “Nyéni nak jooka mawuli yata wanyét, wuni wun joo hwetawuni. Wawun maki hurutawuni. Mwi hundi wuni we.”

⁸ Wungi wandéka ye lé léka ayiwaré wun jooka wakwexékéléka lé léka ayiwa waléka lé wambula yi, Herotka. Ye lé léka ayiwa walén maki lé Herotka wa, “Guré husandakwa du Jonéna humbu xatéka andémbu takataka méni wunika hwetaméni.”

⁹ Wungi waléka dé Herot wungi yanjoka hélék yata dé saréké waréké, mwi hundi wandéka dé wali reta hénoo sandé du di xékéndanka. Sarékéta, nak maki hundi wanjoka hélék yata dé wa, ‘Yawundu.’

¹⁰ Yawundu nataka dé wandéka déka du ye séndé geré wulaaye di Jonéna humbu xatéké.

¹¹ Xatéka humbu andémbu take di wule takwaka hura yi. Hura yindaka lé léka ayiwaka hwe.

¹² Wungi hurundaka Jonéna du yae déka fusa hérae hura ye di rémé. Rémétaka ye di Jisasré wun jooka safé.

*Jisas dé séfélak (5000) duka hénoo hwe
Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13*

¹³ Jisas wun hundi xékétaka dé wun getéfa yatakataka gunjambémbu wara dé du rehafi hafwaré yi. Dé hafu dé yi, gunjambémbu. Yindéka du takwa déka hundi xékétaka deka getéfa yatakataka di héfambu dé yindénré di yi.

¹⁴ Yindaka Jisas tukweseke tufwaré yae gunjambé yatakataka dé xé, séfélak du takwaka. Xéta dika saréfa naata dé bar hiyandé du takwa nyangwal, séfimali haraki yandé du takwa nyangwalré akwi dé huréhaléké.

¹⁵ Gérambu yandéka di Jisasna du déka yae di déré wa, “Ané gérambu dé. Ané du rehafi hafwa dé. Méni wamét ané du takwa di getéfaré yitandi. Ye di deka hénoo hératandi.”

¹⁶ Wungi wandaka dé diré wa, “Di yindate wuni yamba wakéwuni. Guni dika hénoo hwetanguni.”

¹⁷ Wungi wandéka di wa, “Nani séfélak hénoo yingafwe. Yikama bret natamba xéri hamwi yéték wungi male dé re.”

¹⁸ Wungi wandaka dé wa, “Mé hura ya wunika.”

¹⁹ Wungi wandéka hura yandaka dé wumbu téndé du takwaré wa, wara takumbu rendate. Wandéka rendaka dé yikama bret natamba xéri hamwi yéték hérae hura téta nyirré yasawara xéta dé Godka diména na. Diména nataka bret fukae dé déka duka hwe. Hwendéka di du takwaka mune hwe.

²⁰ Mune hwendaka di atéfék du takwa jémba hura sa. Sandaka bret nawulak rendéka di Jisasna du di wasara tamba atéfék ye man yéték (12) wungi di lakwa sukweké.

21 Wun hénoo sandé du séfélak di (5,000). Séfélak takwa nyangwal akwi wumbu di reta sa.

Jisas dé gu takumbu féta yi
Mak 6:45-51; Jon 6:15-21

22 Jisasna du wungi hurundaka Jisas dé diré wa, “Guni gunjambéré wara guni tale yitanguni, tukweseke angé sakuré.” Wungi wandéka déka du yindaka dé wun du takwaré wa, deka getéfaré yindate.

23 Wandéka yindaka God wali hundi bulénjoka dé hafu dé némburé wari. Warindéka nukwa naande yindéka dé hafu dé re némbumbu.

24 Rendéka déka du rendé gunjambé ye lé tukweseke nyéndékmbu téléka yinjoka mawuli yandan sakumbu mur yandéka lé gunjambé hambukmbu lé waréngaya.

25 Wara gayaléka ye xitélakénjoka yandéka dé Jisas gu takumbu déka duka féta yi.

26 Yindéka di déré xéta waréngéné. Waréngéna di wa, “Wu gamba nak dé ya.” Wungi wata némafwimbu roota di hambukmbu wanji.

27 Wanjindaka dé Jisas diré bari wa, “Ané wuni wuni ya. Guni rookénguni. Yikafre mawuli yatanguni.” Wungi dé diré wa.

28 Wun hundi wandéka dé Pita Jisaska wa, “Néma Du, wu méni xe méni wuniré wamét, wuni gu takumbu ménika yatawuni.”

29 Wungi wandéka dé wa, “Méni mé ya.” Wungi wandéka dé gunjambé yatakataka naande ye dé gu takumbu tale féta yita dé Jisas téndénré yinjoka mawuli ya.

³⁰ Mawuli yandéka mur hurundéka gu raméndéka xéta dé roo. Roota dé gumbu naande yinjoka yi. Yita hambukmbu dé wa, “Néma Du, wuniré mé huru.”

³¹ Wungi wandéka dé déré bari huruta dé wa, “Métaka méni wuna hambukéka méni sarékéhafi ye? Wunika mé jémba saréké.”

³² Wungi wataka déré hura ye gunjambéré warémbéka dé mur fakéna.

³³ Fakénandéka gunjambémbu rendé du di déka ximbu harékéta di wa, “Méni Godna nyan méni. Wu mwi hundi dé.” Wungi di wa.

Genesaretmbu Jisas dé diré huréhaléke

Mak 6:53-56

³⁴ Jisas déka du wali tukweseke angé sakuré gunjambémbu ye di Genesaretna héfa xaku.

³⁵ Xakundaka di wun getéfambu rekwa du takwa Jisaska xékélaki. Xékélakita wun héfambu rekwa du takwaré hundi wa saafa yindaka di bar hiyandé du takwa nyangwal akwi, séfimali haraki yandé du takwa nyangwal akwi, diré di hura yi Jisaska.

³⁶ Hura yita di Jisaska wa, “Méni yawundu namét, nani ména nukwa wurna wambumbu male séngétakatame.” Wungi wandaka dé yawundu nandéka di déka nukwa wurna wambumbu séngétakata di yikafre ya.

15

*Godna hundi mandékana hundiré
sarékéngwandéndénka dé wa*

Mak 7:1-23

¹ Wun nukwa di Farisi nawulak, xékélelakikwa du nawulak, wungi di Jerusalem yatakataka Jisas wali hundi bulénjoka di yi.

² Ye di déré wa, “Nana mandéka wungi di wa, ‘Hénoo sawu nae tale wamben maki guna tamba jémba yakwanyitanguni. Wungi yakwanyitaka guni Godna makambu jémba retanguni.’ Wungi wandaka nani hénoo sawu nae tale nani nana tamba wandan maki jémba yakwanyi. Métaka di ména du nana mandéka wandan hundi xékéhafi ye? Di sawu nae tale deka tamba nana mandéka wandan maki jémba yakwanyihafindi.”

³ Wungi wandaka dé diré wa, “Guni yingi maki guni? Métaka guni guna mandékana hundi male xékéta guni Godna hundika hu hwe?

⁴ God angi dé wa, ‘Guni guna yafa ayiwaré yikafre hurutanguni.’ Wungi wataka angi akwi dé wa, ‘Du nak déka yafa ayiwaka haraki hundi wandét, guni wun duré xiyangut dé hiyatandé.’

⁵ Wungi wandéka guni Godna hundika hu hweta nak hundi guni wa. Guni angi guni wa, ‘Du nak déka yafa ayiwaré angi wandét, Wuna atéfék jondu Godka hwenjoka wuni waséke. Godka hwehafi yata bénika yamba hwekéwuni. Béniré yikafre hurunjoka wuni hurufatiké.

⁶ Wungi wata dé déka yafa ayiwaré yikafre yamba hurukéndé, Godka hwenjoka wasékendénka.’ Guni wungi wata guna mandékana hundi xékéta guni Godna hundika hu hwe.

⁷ Guni yéna yakwa du guni. Hanja Godna profet Aisaia ané hundi wata dé mwi hundi wa gunika. Angi dé wa:

⁸ God dé wa, ‘Ané du takwa di wunika yikafre

hundi wa.

Wungi wata di wunika deka mawulimbu jémba sarékéhambandi.

⁹ Di du wandan hambuk hundi xékéta wandan maki huruta di wun hundika wa: Wu Godna hundi dé.

Wungi wata wuna ximbu baka di haréké’

Wungi God wandéka Aisaia dé hayi.”

Haraki saraki mawuli xékéta haraki saraki sémbut hurundanka dé wa

¹⁰ Wun hundi wataka Jisas dé du takwaka wandéka yandaka dé diré angi wa, “Guni wuna hundi mé jémba xéké. Xékéta ané jooka jémba xékélakitanguni.

¹¹ Duna hundiré wulayikwa jondu déka mawuliré haraki yamba hurukéndé. Duna hundimbu gwandekwa jondu wun duna mawuliré haraki hurutandé, dé Godna makambu haraki sémbut hurukwa du rendéte.”

¹² Wungi wandéka déka du déka yae di wa, “Farisi di wamén hundika hélék di ye.”

¹³ Wungi wandaka dé Jisas ané sataku hundi wa, “Anwarmbu rekwa du wuna yafa dé némafwi yawi nak huru. Séfélak mi dé se wun yawimbu. Sehafi yandéka hafu waréndé mi dé méngi wali félétrandé.”

¹⁴ Wataka dé angi wa, “Guni Farisika sarékékénguni. Di dama hiyandé du maki di. Dama hiyandé du nak dé nak dama hiyandé duré yambu wakwenandét, bér ye yituku wekwaré nanditambér. Yimbén maki Farisi nak duré Godka yindaka yambu wakwenjoka di hurufatiké.” Wungi dé wa.

15 Wandéka dé Pita déré wa, “Hundiré wu-layikwa jonduka wamén sataku hundika naniré wamét, nani wun hundika jémba xékélakitame.”

16 Wungi wandéka dé wa, “Guni akwi wun hundika xékélakihambanguni, o yingi maki dé?”

17 Mé xéké. Du takwa sandaka jondu deka bi-yaré naande ye di takuré dé yi. Sandaka jondu deka mawuliré haraki yamba hurukéndé.

18 Watendaka hundi tale du takwana mawulimbu dé té. Du takwana mawulimbu xalekwa jonduka sarékéta God watandé, ‘Wu haraki saraki sémbut hurukwa du takwa di.’ Wungi watandé, wun jooka.

19 Du takwana mawulimbu haraki saraki mawuli dé xale. Xalendéka di haraki saraki mawuli xékéta di du takwaré xiyaata, du nak nak duna takwa wali dé haraki sémbut huruta, takwa hési hési takwana du wali lé haraki sémbut huruta, du wali takwa wali haraki sémbut di huruta, sélé héraata, yénataka hundi wata, nak du takwaka haraki hundi wata, wungi di haraki saraki sémbut huru.

20 Wun haraki saraki sémbut hurundaka God dé dika wa, ‘Wu haraki saraki sémbut hurukwa du takwa di.’ Wungi wata dé God xékéndan haraki saraki mawulika dé saréké. Du takwa di mandékana hundi xékéhafi yata deka tamba jémba yakwanyihafi yandat, God deka sémbutka “haraki sémbut dé” yamba nakéndé.” Wungi dé Jisas wa.

Takwa hési lé Jisaska jémba saréké

Mak 7:24-30

21 Wun hundi wataka dé Jisas déka du wali wungi di wun getéfa yatakataka di nak hafwaré yi. Tair Saidonéna hafwaré di yi.

²² Yindaka lé Kenanmbu yalé takwa hési lé ya. Lé Judana takwa rehafi yata nak téfambu yalé takwa re lé Jisaska ya. Yae lé hambukmbu wakwexéka lé wa, “Néma Du, méni Devitna mandéka méni re. Méni wunika mé saréfa na. Haraki hamwinya nak wuna takwanyana mawulimbu wulaaye téta léré dé haraki huru.”

²³ Wungi waléka dé Jisas hundi nak waham-bandé. Wahafi yandéka déka du di déré wa, “Wule takwa nana hukémbu yata hambukmbu lé we. Méni wamét lé léka geré wambula yilé.”

²⁴ Wungi wandaka dé wule takwaré wa, “God wandéka wuni Israelna fakundé sipsip baliré male héranjoka wuni ya. Nyéni nak téfana takwa nyéni. Israelna takwa yingafwe.”

²⁵ Wungi wandéka lé yae déka hwati se wandé dae lé wa, “Néma Du, wuniré yikafre hurutaméni.”

²⁶ Wungi waléka dé léré wa, “Nani nyangwalna hénoo hérae yikama wasaka hwembet, wu haraki dé.”

²⁷ Wungi wandéka lé wa, “Néma Du, wu mwi hundi méni wa. Wuni angi wuni we. Nyangwal hénoo sandaka nawulak héfambu xakrindéka di deka wasa hérae sa. Méni wuniré yikafre hurumét, wu yikafre dé.”

²⁸ Wungi waléka dé wa, “Wuni nyéna takwan-yaré yikafre hurutewuka hambukéka wata nyéni wunika nyéni jémba male saréké. Wu yikafre dé. Nyéni mawuli yanyékangalambu hurutawuni.” Wungi wandén nukwa lé léka takwanya yikafre ya.

*Jisas séfélak du takwaré dé huréhaléke
Mak 7:31-37*

²⁹ Jisas wun getéfa yatakataka dé Galilina tukweseke tufwambu dé yi. Ye dé némbu nakmbu wara dé re.

³⁰ Rendéka di séfélak du takwa déka ya. Man haraki yandé du takwa nyangwal, dama hiyandé du takwa nyangwal, afa angwa yandé du takwa nyangwal, hundi buléhafi yandé du takwa nyangwal, séfimali haraki yandé séfélak du takwa nyangwal akwi, wun du takwa nyangwalré atéfék hérae yate di Jisaska hura ya. Yae di wun du takwa nyangwalré Jisasna man mombu taka. Takandaka dé diré huréhaléké.

³¹ Huréhalékéndéka di wumbu rendé du takwa di xé. Hundi buléhafi yandé du takwa nyangwal di hundi bulé. Afa angwa yandé du takwa nyangwal deka afa huritékéndéka di jémba té. Man haraki yandé du takwa nyangwal di yitaka yataka. Dama hiyandé du takwa nyangwal di xé. Di wungi yikafre yandaka xe di saréké waréké. Sarékéta di Israelná Godna ximbu haréké.

Jisas dé séfélak (4,000) duka hénoo hwe

Mak 8:1-10

³² Séfélak du takwa wumbu téndaka Jisas déka duré wandéka yandaka dé diré wa, “Wuni wunde du takwaka wuni saréfa nae. Nukwa hufuk di wuni wali re. Deka hénoo bu hényi. Di hénoo wali di re. Di hénoo wali re deka getéfaré yindate wanjoka hélék wuni ye. Hénoo wali ye yambumbu hiyatandi.”

³³ Wungi wandéka di déka du wa, “Ané hafwa du rehafi hafwa dé. Wunde du takwa séfélak di. Yimbu bret nawulak hérae wunde du takwaka hwembet satandi?”

³⁴ Wungi wandaka dé diré wa, “Bret hatika dé re?” Wungi wandéka di wa, “Yikama bret angé yétiyéti angé hufuk di, yikama xéri hamwi nawulak akwi dé re.”

³⁵ Wungi wandaka dé wun du takwaka wa, héfambu rendate.

³⁶ Wandéka rendaka dé wun yikama bret xéri hamwi akwi hérae dé Godka diména na. Diména nataka wun bret akwi xéri hamwi akwi fukae dé déka duka hwe. Hwendéka di atéfék du takwaka hwe.

³⁷ Hwendaka di atéfék jémba hura sa. Sandaka hénoo nawulak rendéka di wasara angé yétiyéti angé hufuk wungi di lakwa sukweké.

³⁸ Wun hénoo sandé du séfélak séfélak di (4,000). Séfélak takwa nyangwal akwi di wumbu reta sa.

³⁹ Di atéfék wungi sasékendaka dé Jisas du takwaka wandéka di deka getéfaré yi. Yindaka dé gunjambé nakmbu wara dé Magadanéna héfaré yi.

16

Jisas hambuk jémba yandéte di déré wakwexéké Mak 8:11-21

¹ Farisi nawulak akwi Sadyusi nawulak akwi wungi di yi Jisaska. Ye di déré hurukwexénjoka di déré wa, “Méni hanja xéhafi yamben hambuk jémba nak yamét, nani xétame. Wungi xéta nani xékélakitame. God wandéka méni ya.”

² Wungi wandaka dé diré wa, “Gérambu yandéka nukwa naande yindéka nyirumbu waka hwandéka xéta guni wa, ‘Nyirumbu waka dé hwae. Hwandéka séri yikafre nukwa xétandé.’

³ Wungi wataka guni ganémbambu nyirumbu géli waréndéka xéta guni wa, ‘Nyirumbu géli dé waré.

Waréndéka némbuli wali giyatandé.’ Wungi guni wa. Guni nyirré xéta guni xékélaki, nukwaka akwi, walika akwi. Métaka guni wuna huruwun jonduka xékélakihafi ye? Guna mawuli yike dé ye.

⁴ Ané nukwambu rekwa du takwa di haraki saraki sémbut huruta di Godka hu wundé hwenda. Hu hweta di hanja xéhafi yandan hambuk jémba xénjoka di mawuli ya. Mawuli yata di hanja xéhafi yandan jémba nak male xétandi. Di hanja rendé du Jona hurundén maki joo male xétandi.” Wungi wataka dé Jisas diré yatakataka dé yi.

Farisi Sadyusi deka hundi yis maki yandaka dé wa

⁵ Jisas déka du wali di tukweseke angé sakuré yi. Ye xaakwa déka du di wa, “Nani bret hurehambame. Yike nani ya.”

⁶ Wungi wandaka Jisas dé diré ané sataku hundi wa, “Guni xékélaki natanguni. Farisi Sadyusi akwi deka yis yamba hurukénguni.”

⁷ Wungi wandéka di di hafu buléta di wa, “Nani bret nawulak hurehambame. Wungi hurehafi yambeka dé bret némafwi yandéte takandaka joo yiska dé wa.”

⁸ Wungi buléndaka dé xékélakita dé wa, “Métaka guni angi wa? ‘Nani bret yingafwe.’ Wuni guniré yikafre hurutewuka hambukéka jémba sarékéhambanguni.

⁹ Guni wuna hambukéka jémba xékélakihambanguni. Hanja séfélak séfélak (5,000) duka yikama bret natamba hwewuka jémba hura sandaka bret nawulak rendéka séfélak wasara lakwangunka guni saréké wana?

10 Nak nukwa séfélak séfélak (4,000) duka yikama bret angé yétiyéti angé hufuk hwewuka bret nawulak rendéka séfélak wasara lakwangunka guni saréké wana? Wu yingafwe.

11 Jémba sarékéta xékélakitanguni. Wuni bret séfélak xakundéte wuni hambuk ye. Yata wuni yiska wata wuni bretka sarékéhambawuni. Farisi Sadyusi deka yiska xékélaki natanguni.”

12 Wungi wandéka di xékélaki. Dé bretmbu takandaka yiska wahambandé. Dé Farisina Sadyusina haraki hundika dé wa.

Pita dé Jisasré wa, “Méni God wasékendén du Kraisméni”

Mak 8:27-29; Luk 9:18-20

13 Jisas déka du wali di Sisaria Filipaina héfaré yi. Ye dé Jisas déka duré wa, “Wuni Duna Nyan wuni re. Wunika du takwa yingi di we?”

14 Wungi wandéka di wa, “Ménika nawulak di wa, ‘Dé guré husandakwa du Jon dé.’ Nawulak di wa, ‘Dé hanja rendé Godna profet Elaija dé.’ Nawulak di wa, ‘Dé Godna profet déka xi Jeremaia dé.’ Nawulak di wa, ‘Jeremaia yingafwe. Godna profet nak dé.’ Wungi di ménika we.”

15 Wungi wandaka dé diré wa, “Guni wunika yingi guni we?”

16 Wungi wandéka dé Saimon Pita wa, “Méni naniré yikafre huruméte God wasékendén du Kraisméni. Méni wungi re wungi re rekwa Godna nyan méni.”

17 Wungi wandéka dé wa, “Jonana nyan Saimon, méni yikafre mawuli méni ye. Ané héfambu rekwa du wunika wamén hundi méniré wahambandi.

Anwarmbu rekwa du wuna yafa God dé hafu dé méniré wun hundi wa.

¹⁸ Ané wuni méniré wuni we. Ména xi Pita dé. Nana hundina mo hundi angi dé: Yikama motu dé. Wun némafwi motu takumbu wuna hundika xékékwa du takwaré takatawuni. Takawut Satanéna hambuk diré yamba yasandakéndé. Di jémba retandi, wungi re wungi re.

¹⁹ Wuni ménika yambu nafwi joo hwetawuni. Hwewut méni Godna getéfana yambu nafwimét nawulak du takwa Godna hémémbu wulayitandi. Méni ané héfambu téta nak jooka gimét, God déka getéfambu reta wun jooka akwi gitandé. Méni ané héfambu téta, nak jooka yatakamét, God déka getéfambu reta, wun jooka akwi yatakatandé.”

²⁰ Wungi wataka dé déka duré wa, “Mé xéké. Guni nak duré angi wakénguni, ‘Jisas dé naniré yikafre hurundéte God wasékendén du Kraisi dé.’ Wungi wakénguni.” Wungi dé Jisas wa.

*Jisas hiyae wambula ramétendékaka dé hundi wa
Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27*

²¹ Wun nukwa dé Jisas tale ané hundi dé déka duré wa, “Wuni Jerusalemré wariwut, di getéfana néma du, prisna néma du, xékélelakikwa du, di wuniré haraki hurutandi. Hura di wuniré xiyandat hiyatawuni. Hiyae nukwa hufuk yindét God wandét wuni wambula ramétawuni.”

²² Wungi wandéka Pita déré hura ye bér hafu téta dé wa, “Néma Du, méni wungi wakéméni. God wun haraki saraki jooka yamba yawundu nakéndé.”

²³ Wungi wandéka dé waleka dé Pitaré wa, “Méni Satan, méni séléka! Méni wuna yambu méni takatéfi. Méni Godna hundi xékéhambaméni. Méni

ané héfambu rekwa duna hundi male méni xéké.”
Wungi dé Jisas Pitaré wa.

²⁴ Wun hundi wataka Jisas déka duré dé wa,
“Guni wuni wali yaata wuna jémba yanjoka
mawuli yata angi yatanguni. Guni guna mawuli
yangukangala yatakatanguni. Yatakataka guni
wunika sarékéta angi watanguni, ‘Nani déka
jémba yatame. Yata nani hangéli héraata mimbu
hiyambet, wu baka joo dé. Néma joo yingafwe.’
Wungi wata wuna jémba hurutanguni.

²⁵ Wunika sarékékwa du takwa wuna jémba yan-
dat, wuna mama diré xiyandat di wuni wali jémba
retandi, wungi re wungi re. Wunika sarékéhafi
yakwa du takwa deka séfika male sarékéta deka
jémba male yata di hiyae fakutandi. Wuni wali
yamba rekéndi.

²⁶ Du takwa ané héfana jondu atéfék héranjoka
sarékéta, deka jémba male yata, hiyae yingi maki
di jémba retandi? Yingafwe. Jémba yamba rekéndi.
Di Godna getéfaré yinjoka mawuli yata yéwa hwe-
tandi, o yingi maki dé? Yingafwe. Di yamba
yikéndi.

²⁷ Hukémbu wuna yafa God déka hambuk wu-
nika hweta wandét wuni Duna Nyan nukwa
maki haanye gayatawuni. Ensel wali gayatawuni.
Gaye atéfék du takwa hurundan jondu hasa
hwetawuni.

²⁸ Ané hundi mé xéké. Guni ambu tékwa du
nawulak hiyahafi re xétanguni, wuni néma du
reta hambuk yatewuka. Wuni Duna Nyan yawut
xétanguni. Mwi hundi wuni guniré we.” Wungi dé
Jisas déka duré wa.

17

Jisasna séfi waleka dé nak maki xaku

Mak 9:2-13; Luk 9:28-36

¹ Nukwa gwongofu yindéka dé Jisas, Pita, Jems, Jemsna bandi Jonré wungi hura di némafwi némbu nakré wari. Wara di di hafu wumbu re.

² Re di xé, Jisasna séfi nak maki xakundéka. Xakundéka déka saawi nukwa maki dé hanyi. Hanyindéka déka nukwa wur wama male ya maki dé hanyi.

³ Hanyindéka, owa, mé xé, hanja rendé Godna profet Moses bér Elaija Godna getéfambu gaye Jisas wali hundi buléta téndaka di Jisasna du hufuk xé.

⁴ Pita diré xéta dé Jisaré wa, “Néma Du, nani ambu rembeka, wu yikafre dé. Méni mawuli yamét, wuni wama ge hufuk ambu totawuni. Ménika nak, Moseska nak, Elaijaka nak.”

⁵ Pita wun hundi wata téndéka dé wama hanyikwa buwi nak gaye dé diré takatéfi. Takatéfindéka dé hundi nak buwikombu gwande dé wa, “Ané wuna nyan dé. Déka wuni némafwimbu mawuli ye. Déka wuna mawuli yikafre dé ye. Guni déka hundi male mé xéké.”

⁶ Wun hundi xékétaka Jisasna du di némafwimbu roota xakre di héfambu hwa.

⁷ Hwandaka dé Jisas dika yae diré huruta dé wa, “Guni sé ramé. Rookénguni.”

⁸ Wungi wandéka raama nak duré xéhambandi. Jisaré male di xé.

⁹ Di wun némbu yatakataka naande yita dé Jisas diré wa, “Mé xéké. Guni xéngun jooka nak duré némbuli yamba wakénguni. Wuni Duna Nyan

hiyawut God wandét wuni wambula raméwut, guni wun nukwa wun jooka watanguni.”

¹⁰ Wungi wandéka di déka du déré wa, “Xékélelakikwa du di angi wa, ‘Godna profet Elaija tale yatandé. Yandét God wasékendén du Kraiss hukémbu yatandé.’ Métaka di wungi wa?”

¹¹ Wungi wandaka dé wa, “Wu mwi hundi di wa. Elaija tale yatandé. Yae dé du takwana mawuli huréhalékétandé, di Kraissna hundi xékéndate.

¹² Guniré wuni we. Elaija wundé yandé. Yandéka du takwa déka xékélakihafi yata di mawuli yandaka maki di déré haraki huru. Déré hurundan maki wuni Duna Nyan wuniré haraki hurutandi.”

¹³ Wungi wandéka di xékélaki dé Elaijaka wata dé guré husandakwa du Jonka dé wa.

Haraki hamwinya hura téndé nyanré dé Jisas huréhaléké

Mak 9:14-28; Luk 9:37-42

¹⁴ Jisas, Pita, Jems, Jon, wungi naande ye di déka du nawulak akwi séfélak du takwa akwi hérangwanda téndanmbu di xaku. Xakundaka dé du nak Jisaska yae dé déka hwati se wandé da.

¹⁵ Wandé dae dé wa, “Néma Du, méni wuna nyanka mé saréfa na. Nak nukwa nak nukwa dé wangété yata dé sayiké hiya. Sayiké hiyae séfélak nukwa dé yambu xakre dé gumbu akwi dé xakri.

¹⁶ Xakrindéka wuni ména duka hura yiwuka di déré huréhalékénjoka di hurufatiké.”

¹⁷ Wungi wandéka dé Jisas wa, “Yingi maki dé? Guni wunika jémba sarékéhambaméni. Guna mawuli jémba téhambandé. Hatika bafu wuni

guni wali rewut guni wunika jémba sarékétanguni? Guni wun nyanré wunika mé hura ya.”

¹⁸ Wungi wandéka hura yandaka dé Jisas wun nyanré hura téndé haraki hamwinyaré hambukmbu wandéka dé wun nyanré bari yatakataka yaange yi. Yaange yindéka dé wun nyan yikafre ya.

¹⁹ Hukémbu Jisas hafu rendéka di déka du déka yae di déré wa, “Nani wun haraki hamwinyaré wambeka dé yaange yihambandé. Métaka nani wun jémba yanjoka nani hurufatiké?”

²⁰⁻²¹ Wungi wandaka dé diré wa, “Guni Godka jémba sarékéhafi yata guni wungi yanjoka guni hurufatiké. Mé xéké. Guni Godka jémba sarékéta guni hambuk jémba yatanguni. Ané némburé mé xé. Guni Godka jémba sarékéngut, guna sarékéngun mawuli miyar sék maki yikama male téndét, ané némbu raama yindéte Godré wangut, ané némbu raama yitandé. Guni déka jémba sarékéta déré wangut, guni hanja xéhafi yandan hambuk jémba atéfék akwi yatanguni.”

Jisas hiyae wambula ramétendékaka dé wambula wa

²² Jisas déka du wali Galilina hafwambu yitaka yatakata Jisas dé diré wa, “Hukémbu di wuni Duna Nyanré mamaka hwendat, wuni deka tambambu retawuni.

²³ Rewut wuniré xiyandat hiyatawuni. Hiyae nukwa hufuk yindét God wandét wuni wambula ramétawuni.” Wungi wandéka deka biya mawuli némafwi xak dé ya.

Tempelka Jisas dé yéwa hwe

24 Jisas déka du wali di Kaperneamré di yi. Ye xakundaka di tempelka yéwa héraakwa du Pitaka yae di déré wa, “Guna néma du tempelka yéwa nawulak dé hwe, o yingafwe?”

25 Wungi wandaka dé Pita wa, “Xéxé. Dé hwe.” Wungi wataka geré wulaaye Jisasré wun hundi wahafi téndéka Jisas dé déré wakwexéké, “Saimon, yingi méni saréké? Ané héfambu rekwa néma du héndéka di yéwa héra? Deka hémna du takwaka di héra, o nak téfana du takwaka di héra?”

26 Wungi wandéka dé Pita wa, “Nak téfana du takwaka male di yéwa héra.” Wungi wandéka dé Jisas wa, “Wu mwi hundi dé. Néma du deka du takwana yéwa hérahafindi. Wuni Godna nyan wuni re. Wuni déka geke yéwa hwehafi yata wuni déka nyan rewukaka sarékéta dé God wuniré haraki hundi yamba wakéndé.

27 Wuni tempelka hwehafi yawut, di nanika haraki mawuli xékétandi. Deka mawuli jémba téndéte, wuni akwi yéwa hwetawuni. Méni ye méni tukwesekembu xéri hamwi séngwa yaki. Tale hératéméka xéri hamwi hérae taak husene méni xéri hamwina taakmbu yéwa nak xétaméni. Xétaka hérae hura yae méni dika hwetaméni. Hwetéméka yéwa wu ana yéwa dé, méni akwi wuni akwi. Ana yéwa hari dika hwe, tempelka.” Wungi dé Jisas Pitaré wa.

18

Godna hémémbu rekwa néma duka dé Jisas hundi wa

Mak 9:33-37; Luk 9:46-48

¹ Wun nukwa di Jisasna du déka yae di déré wa, “Héndé atéfék néma duré sarékéngwanda néma du re, Godna hémémbu?”

² Wungi wandaka dé Jisas nyan nakré wandéka yae dé deka nyéndékmbu té.

³ Téndéka dé diré wa, “Mé xéké. Guna haraki saraki mawuli yatakataka guni yikafre mawuli yatanguni. Guna mawuli yikama nyangwalna mawuli maki téhafi yandét, guni Godna hémémbu yamba xakukénguni.

⁴ Ané nyan dé déka ximbu harékéhambandé. Déka mawuli jémba dé té. Déka mawuli téndéka maki deka mawuli jémba tékwa du takwa, di deka ximbu harékéhafi yata Godna hémémbu reta, néma du takwa retandi. Di nawulak néma du takwaré akwi sarékéngwandétandi.

⁵ Du takwa wunika jémba sarékéta ané nyanré yikafre huruta di wuniré akwi yikafre huru.” Wungi dé Jisas wa.

Di haraki saraki sémbut hurundamboka dé Jisas hundi wa

⁶ Wun hundi wataka dé angi wa: “Ané yikama nyangwal di wuna hundi jémba xéké. Du nak wandét wun nyangwal nak déka hundi xékéta wuna hundi yatakandét, God wungi wandé duré hurundén haraki saraki sémbut hasa hwendét, wu némafwi joo dé. Nawulak du di wun duré déka holéméngimbu némafwi motu gitaka déré yakisandandát, dé wun haraki sémbut huruhafi yata tukwesekebun naande ye hulingu se hiyandét, wu yikama joo dé.”

⁷ “Séfélak du takwa di ané héfana haraki jonduka male sarékéta di wuna hundika yike ye. Wunde

du takwaka wuni saréfa nae. Du nawulak wandat, wuna hundi xéké kwa du takwa deka hundi xékéta wunika hu hwendat, wungi wun du deka mawuliré di haraki huru. Wu némafwi haraki saraki joo dé. God wungi wakwa duré hurundan haraki saraki sémbut hasa hwetandé.

⁸ “Guna man tamba haraki saraki joo hurundét, guni wun man tamba xatéka mé yaki. Guna natafa man natafa tamba male téndét wun haraki joo huruhafi yata Godna hémémbu xakungut, wu yikafre dé. Guna man yéték tamba yéték téndét guni wun haraki joo hurutaka hukémbu ya yanékwa hafwaré naande yingut, wu haraki dé.

⁹ Guni guna dama haraki saraki jooré xéta wun haraki joo hurungut, wun dama hurufuneka mé yaki. Guna natafa dama male téndét wun haraki joo huruhafi yata Godna hémémbu xakungut, wu yikafre dé. Guna dama yéték téndét guni wun haraki joo hurutaka hukémbu ya yanékwa hafwaré naande yingut, wu haraki dé.

Fakundé sipsip balika dé Jisas sataku hundi wa Luk 15:4-7

¹⁰⁻¹¹ “Mé xéké. Guni yikama nyangwalka hu hwékénguni. Dika angi wakénguni, ‘Di yikama nyangwal male di. Dika sarékékéme.’ Anwarmbu rekwa du wuna yafana ensel dika jémba hatindaka guni wungi wakénguni. Wun ensel wuna yafana makambu di re, wungi re wungi re.”

¹² “Ané sataku hundika mé saréké. Du nak dé séfélak (100) sipsip balika dé hati. Natafa sipsip bali fakundét, wun du méta yatandé? Dé fakundé sipsip balika hwakétandé, o yingi maki dé? Déka nawulak sipsip bali némbumbu wara sata

téndat dé diré yatakataka ye fakundé sipsip balika hwakétandé.

¹³ Hwaka xétaka dé wun natafa sipsip balika némafwimbu mawuli sawuli yatandé. Dé wali rendé sipsip balika mawuli yata fakundé sipsip balika dé némafwimbu mawuli sawuli yatandé. Mwi hundi wuni guniré we.

¹⁴ Guni wun hundika sarékéta xékélaakitanguni. Wun du sipsip balika jémba hatindéka maki, an-wambu rekwa du wuna yafa dé du takwaka jémba hati. Hatita dé wun yikama nyan faakwa haraki hafwambu rendémboka hélék dé ye.”

Diré haraki saraki sémbut hurukwa duka dé Jisas hundi wa

¹⁵ Wun hundi wataka dé Jisas angi wa: “Ména nyayika nak méniré haraki hurundét, méni déka ye béni hafu reta méni déré wataméni, ‘Méni wuniré haraki méni huru.’ Wungi wataméni déré. Nak du takwaré wun jooka yamba wakéméni. Méni déka ye déré wamét, dé ména hundi xékéta méniré hurundén haraki joo yatakandét, wu yikafre dé. Béni yituku natafa mawuli hérae jémba retambéni.

¹⁶ Dé ména hundi xékéhafi yandét, méni wuna hundika xékékwa du natafa yétékré akwi hérae guni déka wambula ye déré wambula wataméni, méniré hurundén haraki jooka. Wungi waméte hanja du nak ané hundi Godna nyingambu dé hayi: Du yéték hufuk natafa hundi wandat, guni deka hundika ‘Mwi hundi dé’ natanguni. Nak du wun hundi xékétandi. Hayindén hundika sarékéta méni du yétékré hérae guni atéfék méniré haraki hurundé duna hundi xékétanguni.

¹⁷ Méni bérré hura méniré haraki hurundé duré hundi wangut, dé guna hundi xékénjoka hélék yandét, méni wuna hundika xékékwa du takwa hérangwanda rendat, diré wataméni, méniré hurundén haraki jooka. Wamét di wun jooka déré wandat, dé deka hundi akwi xékénjoka hélék yandét, guni atéfék déré watanguni, dé guniré yatakataka yindéte. Nak téfana du akwi, yéwa héraata haraki sémbut hurukwa du akwi wuna hundika xékéhafi yata afakémbu rendaka maki, dé akwi guniré yatakataka ye afakémbu retardé.”

¹⁸ “Guniré wuni we. Guni ané héfambu téta nak jooka gingut, God déka getéfambu reta wun jooka akwi gitandé. Guni ané héfambu téta, nak jooka yatakangut God déka getéfambu reta, wun jooka akwi yatakatandé. Mwi hundi wuni guniré we.

¹⁹ Nak hundi akwi guniré wuni we. Guna du yéték natafa mawuli héraata anwarmbu rekwa du wuna yafa Godka wambét, dé bérka hundi xéka wambén maki hurutandé.

²⁰ Angi wuni we, du yéték hufuk wunika sarékéta natafa mawuli héraata natafa hafwambu rendat, wuni deka nyéndékmbu retawuni.” Wungi dé Jisas wa.

Jémba yakwa du haraki saraki mawuli xékéndénka dé wa

²¹ Pita Jisaska ye dé déré wa, “Néma Du, wuna nyémayika wuniré haraki hurundét, wuni déré angi watawuni, ‘Wun jooka wambula yamba sarékékéwuni. Reséndé.’ Wun hundi yambu angé yétiyéti angé hufuk watawuni, o hatika yambu dé?”

22 Wungi wandéka dé Jisas déré wa, “Wuni yambu angé yétiyéti angé hufuk wungi waméte wahambawuni. Ména du séfélak yambu méniré haraki hurundét, méni wungi re wungi re déré angi wataméni, ‘Wun jooka wambula yamba sarékékéwuni. Reséndé.’ Wungi wata wun hundi yamba yatakakéméni. Wungi wateméka yambu handékénénjoka méni hurufatikétaméni.”

23 Wun hundi Pitaré wataka dé ané sataku hundi wa: “God néma du reta déka hémka jémba hatitendéka angi dé. Néma du nak dé wa, ‘Séfélak jémba yakwa duka wuni yéwa hwe. Hwewuka di wunika hasa hwehambandi. Némbuli di wuna yéwa hasa hwendate wuni mawuli ye.’

24 Wungi wataka dé dika wa, wungi hasa hwen-date. Wandéka di du nakré déka hura ya. Wun du séfélak séfélak yéwa dé héra (10 milion kina).

25 Wun du yéwa nawulak hura yahambandé. Wun yéwa hasa hwenjoka dé hurufatiké. Hurufatikéndéka dé néma du wa, di wun du, déka takwa, déka nyangwal, déka atéfék jondu nak duka hwetaka yéwa hérae déka yéwa hasa hwendate.

26 Wungi wandéka dé wun du néma du rendénmbu hwati se wandé dae dé wa, ‘Néma du, méni wunika saréfa naata wunika haxétaméni. Hukémbu wuni ména yéwa atéfék hasa hwetawuni.’

27 Wungi wandéka dé wun jémba yakwa duna néma du déka saréfa naata dé déré wa, ‘Reséndé. Wunika hasa hwekéméni. Méni baka yitaméni.’ Wungi dé néma du wa.

28 “Wun jémba yakwa du hafwaré gwande dé dé wali jémba yakwa du nakré xé. Wun du tale démbu

bangi tamba yéti yéwa dé héra. Hérandén yéwa hasa hwehambandé. Xétaka dé déré huluke dé déka holéméngimbu hambukmbu hutukwakéta dé wa, ‘Méni wunimbu héramén yéwa atéfék némbuli hasa hwetaméni.’

²⁹ Wungi wandéka dé wun du hwati se wandé dae dé wa, ‘Méni wunika saréfa naata wunika haxétaméni. Hukémbu wuni ména yéwa hasa hwetawuni.’

³⁰ Wungi wandéka hélék dé ya. Hélék yata dé déré hura ye duna makambu takataka séndé gembu taka. Take dé déré wa, ‘Méni wuna yéwa hasa hwetaka méni séndé ge yatakataka gwandé-taméni.’ Wungi wandéka dé séndé gembu hwa.

³¹ “Dé wali jémba yandé du xe di déka némafwimbu saréfa na. Saréfa naata di deka néma duré wun jooka safé.

³² Saféndaka dé néma du wandéka wun du yandéka dé déré wa, ‘Méni haraki sémbut hurukwa du méni. Tale méni wuniré wakwexékéméka wunimbu héramén némafwi yéwaka wuni wa, Reséndé. Wunika hasa yamba hwekéméni.

³³ Wungi wata ménika wuni saréfa na. Métaka méni wuni huruwun maki méni wali jémba yandé duka saréfa nahafi ya? Méni déka saréfa nahafi ye méni haraki saraki sémbut hurukwa du méni.’

³⁴ Wungi wataka dé biya mawuli wita dé wun duré séndé gembu taka, déka du déré hangéli hwendate. Take dé déré wa, ‘Wuna yéwa atéfék hasa hwetaka, méni séndé ge yatakataka gwandé-taméni.’ Wungi dé wa.”

³⁵ Wun hundi wataka dé Jisas wa, “Guni wun hundika mé saréké. Du nak guniré haraki hurundét, guni angi watanguni, ‘Reséndé. Wun

haraki jooka wambula yamba sarékékéme.' Guni wungi wahafi yangut, God hurungun haraki saraki sémbutka wungi re wungi re sarékétandé. Sarékéta wun haraki saraki sémbut yamba yak-wanyikéndé." Wungi dé Jisas diré wa.

19

Deka takwaré yatakandakaka dé Jisas wa

Mak 10:1-12

¹ Jisas wun hundi wataka dé Galilina héfa yatakataka dé Jordan xérumbu xaake Judiana héfaré dé yi.

² Yindéka séfélak du takwa di déka hukémbu yi. Yindaka dé wun hafwambu bar hiyandé du takwa akwi séfimali haraki yandé du takwaré akwi dé huréhaléké.

³ Farisi nawulak di Jisaska ye di déré huruk-wexénjoka di déré wa, "Nana hambuk hundi yingi dé wa? Du nak déka takwaré yatakandét, wungi yikafre dé, o haraki dé?"

⁴ Wungi wandaka dé diré wa, "Métaka guni wunika wakwexéké wun jooka? Hanja Godna nyingambu du nak wun jooka hundi hayindéka wundé xéngu. Angi dé hayi: Hanja tale God atéfék jondu huratakataka dé du takwaré akwi dé hurataka.

⁵ Huratakataka dé wa, 'Du déka yafa ayiwaré yatakataka takwa hérae bér natafambu retambér. Reta natafa séfi retambér.'

⁶ Wun hundika sarékéta nani xékélaki. Du takwa hérae bér natafambu bér re. Séfi yéték yingafwe. God gindén joo du nak yamba lukukéndé." Wungi dé Jisas diré wa.

⁷ Wun hundi wandéka di Farisi wa, “Moses nak hundi nanika angi dé wa, ‘Du nak déka takwaré yatakanjoka mawuli ye tale nyinga nak hayitandé, wun jooka. Haaye léka hweta wandét, lé déré yatakataka yitalé.’ Métaka dé Moses wungi wa?”

⁸ Wungi wandaka dé diré wa, “Guni atéfék haraki saraki mawuli xéké^{kw} du takwa renguka dé Moses gunika wun hundi wa. Hanja God du takwaré tale huratakandén nukwa di du wungi huruhambandi.

⁹ Wuni guniré angi wuni we. Duna takwa nak du wali haraki sémbut huruhafi yalét, léka du léré baka yatakataka, dé takwa hésiré hérae, wun du dé hukémbu hérandén takwa wali bér haraki sémbut bér huru.”

¹⁰ Wun hundi wandéka Jisasna du di déré wa, “Méni wungi waméka nani angi saréké. Du déka takwa yamba yatakakéndé. Du takwa hérahafi baka téndat, wu yikafre dé.”

¹¹ Wungi wandaka dé diré wa, “Du nawulak wungi hurunjoka di hambuk ya. Baka téndate God dika dé hambuk hwe. Séfélak du baka ténjoka di hurufatiké.

¹² Ané du di takwa hérahafi ye. Du nawulak deka ayiwa diré hérandaka deka séfi haraki yandéka di takwa yamba hérakéndé. Du nawulak deka mandé hérekindat, di takwa hérae nyan yamba héraké^{ndi}. Du nawulak Godna jémbaka male sarékéta di takwa hérahambandi. Wun hundi xékéta wungi hurunjoka mawuli yakwa du di wun hundi jém^{ba} xékétandi.” Wungi dé Jisas wa.

Jisas dé yikama nyangwalré yikafre huru

Mak 10:13-16; Luk 18:15-17

¹³ Du takwa nawulak di yikama nyangwalré Jisaska hura yi, dé deka anéngambambu tamba take dika Godka wandéte. Hura yindaka di Jisasna du diré haraki hundi wa.

¹⁴ Haraki hundi wandaka dé Jisas diré wa, “Yikama nyangwal di wunika métaka yanda. Yand dat guni diré haraki hundi yamba wakénguni. Godna héme mbu wulayinjoka mawuli yakwa du takwa di wun yikama nyangwal maki retandi.”

¹⁵ Wungi wata dé deka anéngambambu tamba taka. Takataka dé wun hafwa yatakataka dé yi.

Xérénjuwi mama du dé Jisas wali hundi bulé

Mak 10:17-21; Luk 18:18-30

¹⁶ Wayikana du nak dé Jisaska ye dé wa, “Godna jémbaka wakwekwa du, méta yikafre sémbut hura wuni huli mawuli hérae wungi re wungi re jémba retawuni?”

¹⁷ Wungi wandéka dé Jisas wa, “Métaka méni yikafre jooka wuniré wakwexéké? God hafu yikafre sémbut hurundékandé. Méni wungi re wungi re jémba renjoka mawuli yata God wandéka Moses wandén hambuk hundi mé xéké.”

¹⁸ Wungi wandéka dé wun du wa, “Méta hundi?” Wungi wandéka dé Jisas wa, “Ané hundi. Du takwaré xiyakéméni. Nak duna takwa wali haraki sémbut hurukéméni. Sélé hérakéméni. Nak duka yénataka hundi wakéméni.

¹⁹ Méni ména yafa ayiwaré yikafre hurutaméni. Méni hafuka némafwimbu mawuli yaméka maki, ména nyémayikaka némafwimbu mawuli yataméni. Mawuli yata diré yikafre hurutaméni.”

20 Wun hundi xékétaka dé wun wayikana du déré wa, “Wun hundi atéfék xékéta wandéka maki wuni huru. Méta joo nak akwi hurutawuni?”

21 Wungi wandéka dé wa, “Angi akwi huru-taméni. Méni yikafre xakuwu nae méni takamén atéfék jondu nak duka hwetaka yéwa hérae méni jambangwe du takwaka hwetaméni. Hwemét God méniré yikafre hurundét, hukémbu méni Godna getéfaré ye wumbu jémba male retaméni. Méni jambangwe du takwaka yéwa hwetaka wambula yae wuna hukémbu yataméni.”

22 Wungi wandéka wun wayikana du xékétaka déka séfélak jondu hwenjoka hélék yata déka biya mawuli xak dé ya. Yandéka Jisasré yatakataka dé yi.

23 Dé yindéka dé Jisas déka duré wa, “Xérénjuwi mama du Godna héfaré wulayinjoka weséka wulayitandé. Mwi hundi wuni guniré we.

24 Ané hundi akwi wuni we: Xérénjuwi mama du Godna héfaré wulayinjoka mawuli ye, dé némafwi jémba yatandé. Némafwi kamel bali nak nukwa wur hundafanéndaka ramina yambumbu wulayinjoka mawuli ye yalefu jémba yatandé.”

25 Wun hundi xékétaka Jisasna du saréké warékéta di wa, “Xérénjuwi mama du Godna hémémbu wulayinjoka weséka wulayindat, yingi maki ye jambangwe du takwa Godna hémémbu wulaaye jémba retandi, wungi re wungi re?”

26 Wungi wandaka dé diré xéta dé wa, “Du takwa di hafu hambuk yata di Godna hémémbu wulaaye jémba renjoka di hurufatiké. God hafu atéfék jondu hali hurundé.”

27 Wun hundi xékétaka dé Pita wa, “Mé xéké. Nani nana jondu atéfék yatakataka nani ména jémba yata méni wali yitaka yataka. Wungi huruta, méta joo hératame?”

28 Wungi wandéka dé Jisas déré wa, “Mwi hundi wuni guniré we. Hukémbu nyir héfa atéfék jondu akwi huli xakundét, wuni Duna Nyan néma duna yikafre jambémbu reta du takwaka néma du retawuni. Wun nukwa guni wuna du tamba atéfék ye man yéték, guni néma duna jambémbu reta, Israelna hém tamba atéfék ye man yéték wun hémka guni néma du reta dika hatitanguni.

29 Wunika jémba sarékéka du takwa wuna jémba yanjoka di deka ge, nyamangu, bandingu, ayiwa, yafa, nyangwal, yawi yatakandat, God dika séfélak séfélak wungi maki jondu hweta diré yikafre hurundét, di jémba retandi, wungi re wungi re.

30 Némbuli rekwa séfélak néma du takwa hukémbu baka du takwa retandi. Némbuli rekwa séfélak baka du takwa di hukémbu néma du takwa retandi.” Wungi dé Jisas wa.

20

Wain yawimbu jémba yandé duka dé sataku hundi wa

¹ Jisas dé diré ané hundi wa: “God néma du reta du takwaka jémba hatitendéka angi dé: Du nak némafwi wain bangwi tékwa yawi nak dé huru. Hurutaka nak ganémba, nukwa xalehafi yandéka ye dé wun yawimbu jémba yatekwa duka dé hwaké.

² Hwaka xétaka dé diré wa, ‘Guni ané atéfék nukwa jémba yangut, wuni guni nak nakéka

natafa yéwa hwetawuni.’ Wungi wandéka di wa yawundu. Yawundu nandaka dé wandéka di déka yawiré yi, déka jémba yanjoka.

³ Hukémbu nukwa xalendéka dé wun yawimbu jémba yatekwa du nawulakéka akwi hwaka dé du hérangwandéndaka hafwaré yi. Ye dé xé du nawulak baka téndaka.

⁴ Xe dé diré wa, ‘Guni akwi ye wuna yawimbu jémba yatanguni. Yangut wuni guni nak nakéka sékére yéwa hwetawuni.’

⁵ Wungi wandéka di déka yawiré yi. Nukwa dawimbu téndéka ye dé déka yawimbu jémba yatekwa du nawulakéka akwi hwaka xé. Xétaka wandéka di akwi déka jémba yandaka nukwa tengura naande yinjoka yandéka dé du nawulakéka akwi hwaka xé. Xétaka wandéka di akwi di déka jémba ya.

⁶ Yandaka gérambu nukwa nandindéka dé du hérangwandéndaka hafwaré wambula ye dé xé du nawulak akwi baka téndaka. Xe dé diré wa, ‘Métaka guni amba nukwa ambu baka té?’

⁷ Wungi wakwexékéndéka di wa, ‘Naniré du nak jémba yambete wahambandé.’ Wungi wandaka dé diré wa, ‘Guni akwi ye wuna yawimbu jémba yatanguni.’

⁸ “Hukémbu gan hunyindéka yawina yafa dé jémba yakwa duka hatikwa duré dé wa, ‘Méni jémba yakwa duré wamét yandat méni dika yéwa hwetaméni. Tale méni hukémbu yae jémba yandé duka hwetaméni. Hwetaka méni nyéndék nukwa yae jémba yandé duka hwetaka, hukémbu méni ganémbambu yae jémba yandé duka hwetaméni.’

⁹ Wungi wandéka dé wungi hwendéka di

gérambu yae jémba yandé du déka yae di nak nak natafa yéwa héra.

¹⁰ Hérandaka tale yae jémba yandé du yéwa héranjoka yata xétaka di angi saréké, ‘Wafewana nani néma yéwa hératame?’ Wungi sarékéta di akwi di nak nak natafa yéwa héra.

¹¹ Hérae di yawina yafa wali waru.

¹² Waruta angi di wa, ‘Wunde du gérambu yae yalefu male di jémba ya. Nani tale yae nani ganémbambu jémba tale yataka némafwi jémba yambeka nukwa dé nana séfumbu xé. Métaka méni ména jémba yandé atéfék duka natafa yéwa hwe? Wu haraki méni huru.’

¹³ Wungi wandaka dé yawina yafa wumbu téndé du nakré wa, ‘Nyayika, mé xéké. Wuni guniré haraki huruhambawuni. Ganémbambu guniré angi wuni wa, Guni wuna jémba yangut, wuni gunika natafa yéwa hwetawuni. Wungi wawuka guni wun yéwaka guni yawundu na. Wawun maki wuni gunika hwe.

¹⁴ Guni guna yéwa hérae hura getéfaré yitanguni. Wuni wuna mawuli yawukangalambu hukémbu yae jémba yandé duka akwi gunika hwewun yéwa maki male hwetawuni.

¹⁵ Wu wuna jémba dé. Wu wuna yéwa dé. Guni dika hwewun yéwaka yamba bulékénguni. Wuni diré yikafre huruta yandan yikama jémbaka némafwi yéwa hwenjoka mawuli yawuka, métaka guni wunika haraki hundi we?’ Wungi dé yawina yafa wa.”

¹⁶ Wungi wataka dé Jisas diré wa, “Wungi maki di hukémbu yaakwa du takwa di tale wulayitandi. Tale yikwa du takwa di hukémbu wulayitandi.”

Wungi dé Jisas wa.

Jisas hiyae wambula ramétendékaka dé wambula wa

Mak 10:32-34; Luk 18:31-33

¹⁷⁻¹⁸ Jisas Jerusalemré warinjoka yita dé déka du tamba atéfék ye man yéték diré male hura dé di wali hundi bulé. Buléta dé diré wa, “Mé xéké. Némbuli Jerusalemré nani wari. Warimbet di Duna Nyanré hérae prisna néma du akwi, xékélelakikwa du akwi wuniré dika hwendat wuni deka tambambu retawuni. Rewut di wuniré xiyandate watandi.

¹⁹ Wandat nak téfana du wuniré hérae wuniré haraki hundi wata rami yoombu xiyataka wuniré xiyae mimbu hatekandat hiyatawuni. Hiyae nukwa hufuk yindét God wandét wambula ramétawuni.” Wungi dé Jisas déka duré wa.

Jems bér Jonéna ayiwa lé bérka Jisasré wakwexéké

Mak 10:35-45

²⁰ Sebedina nyan yéték bérka ayiwa lé berré hura yi Jisaska. Ye héfambu hwati se wandé dae lé déré wakwexéké, dé léré yikafre hurundéte.

²¹ Wakwexékéléka dé Jisas wa, “Métaka nyéni mawuli ye?” Wungi wandéka lé déré wa, “Hukémbu méni du takwaka néma du reta méni wamét bér wuna nyan yéték nak ména yika tambambu, nak ména aki tambambu retambér. Bér wumbu reta nawulak du takwaka néma du retambér.”

²² Wungi waléka dé wa, “Guni wuniré wakwexékénguka jooka xékélakihambanguni. Béni wuna satewuka hanyandémbu hali sambé?” Wungi

wata dé déka hératendéka hangélika dé wa. Wungi wandéka bér wa, “Xéxé. Hali sana.”

²³ Wungi wambéka dé wa, “Wuna hanyandémbu satambéni. Wu mwi hundi dé. Hukémbu héndé wuna yika tamba, héndé wuna aki tambambu rete? Wuni wun jooka yamba wakéwuni. Wuna hundi yingafwe. Wumbu retekwa duka wuna yafa hanja déka mawulimbu dé waséke.”

²⁴ Wun hundi wandéka di Jisasna du tamba yéti wun jooka xékéta di béré rékambambu wa.

²⁵ Wandaka dé Jisas wandéka yandaka dé diré wa, “Guni xékélaki. Nak téfana néma du di deka du takwaka hambukmbu yasandata di wa, deka hundi jémba xékéta deka jémba yandate.

²⁶⁻²⁷ Guni di hurundaka maki yamba hurukénguni. Guni wali rekwa du nak Godna makambu néma du renjoka mawuli yata, dé guna jémba yakwa du retandé. Reta dé guna hundi xékéta wanguka maki yatandé.

²⁸ Wuni Duna Nyan wungi wuni ya. Nak du takwaka jémba yata diré yikafre hurunjoka wuni ya. Du takwa wunika jémba yandate yahambawuni. Wuni hiyae séfélak du takwaré Satanéna tambambu hérawut, di God wali jémba rendate wuni ya.” Wungi dé Jisas diré wa.

Dama hiyandé du yétékré dé Jisas huréhaléke

Mak 10:46-52; Luk 18:35-43

²⁹ Jisas déka du wali Jeriko yatakataka di yi. Yindaka séfélak du takwa di déka hukémbu yi.

³⁰ Yindaka bér dama hiyandé du yéték yambumbu bér re. Reta bér hundi xéké, Jisas yam-

bumbu yindéka. Xéka bér wa, “Ménawa, Devitna mandéka. Anika mé saréfa na.”

³¹ Wungi wambéka di wunde du takwa bérka haraki hundi wa, bér nakélak rembéte. Haraki hundi wandaka bér hambukmbu wambula wa, “Ménawa, Devitna mandéka. Anika mé saréfa na.”

³² Wungi wambéka wumbu téta dé Jisas wa, déka yambéte. Wandéka déka yambéka dé wa, “Béniré méta yawute béni mawuli ye?”

³³ Wungi wandéka bér wa, “Néma Du, méni aniré huréhalékémét, ani wambula xénjoka ani mawuli ye.”

³⁴ Wungi wambéka dé bérka saréfa naata déka tamba bérka damambu takandéka dé bérka dama bari yikafre yandéka xe bér Jisas wali yi.

21

Jisas néma du re dé Jerusalemré wulayi

Mak 11:1-10; Luk 19:29-38; Jon 12:12-15

¹⁻² Jisas déka du wali Jerusalemré warinjoka ye di Betfage xaku. Wun getéfa Oliv némbumbu dé té. Jerusalem sakumbu dé té. Di xaakwa dé Jisas déka du yétékré wa, “Béni wun getéfaré wulaaye xétambéni, donki bali yéték témbét. Ayiwa donki bali léka nyan wali mimbu lékindaka bér té. Xétaka béni wumbére donki bali yéték lukwa béni hura yatambéni.

³ Lukwambét du nak wun jooka béniré wak-wexékéndét, béni angi watambéni, ‘Nana Néma Du dé wumbére donki balika mawuli ye.’ Wungi wambét dé bari yawundu natandé, béni wumbére donki hura yambéte.”

⁴ Jisas wungi wandéka hanja rendé profet Godna nyingambu hayindén hundi mwi hundi dé ya. Angi dé hayi:

⁵ Guni ye Saionmbu rekwa du takwaré angi watanguni,

“Mé xé. Guna néma du gunika dé yae.

Dé déka ximbu harékéhazi yata yikafre mawuli yata dé yae.

Dé donki bali nyanéna bunungulmbu re dé yae.”

Wungi dé hayi.

⁶ Jisasna du yéték déka hundi xékéta bér wandén maki yi.

⁷ Ye bér ayiwa donki bali léka nyan wali lukwa hura yi déka. Ye bér yifa yandéka sama témbén nukwa wur lafe bér donki balina bunungulmbu bér taka. Takambéka dé Jisas donki bali nyanéna bunungulmbu wara re.

⁸ Re yindéka di séfélak du takwa nukwa wur di yambumbu xélitaka di yambumbu taka. Takandaka du nawulak di téfa téménga xatéka di yambumbu taka.

⁹ Takataka di du takwa nawulak tale yindaka di nawulak Jisasna hukémbu yita hambukmbu di wa, “Devitna mandéka nanika dé yae. Wu yikafre dé. Néma Du God wandéka dé yae. Wu yikafre dé. God déré yikafre hurutandé.

Anwarmbu rekwa du Godna ximbu harékétame.”

¹⁰ Wungi wandaka dé Jisas Jerusalemré wulayi. Wulayindéka wun getéfambu rekwa atéfék du takwa déré xe waréngéna di wa, “Wu héndé du dé?”

11 Wungi wandaka di dé wali yandé du takwa di wa, “Ané Profet déka xi Jisas dé. Dé Galilina héfambu dé yae. Déka getéfa Nasaret dé.”

Tempelmbu dé duré héreki

Mak 11:15-18; Luk 19:45-47

12 Jisas tempelré wulaaye dé xé du nawulak jondu hweta yéwa hérandaka. Xétaka dé diré héreki. Hérekita dé nak téfana yéwa héraata tempelna yéwa hwekwa duna jambé yanguréka yaki. Yangurékéta dé xiyae Godka hwetendaka nyamwe afwi hwekwa du rendan mi jambé xasémeka yaki.

13 Yakita dé diré wa, “Godna nyingambu angi dé wa, ‘Wuna ge dé du takwa wunika yaata hundi buléndaka ge dé.’ Wungi dé God wa. Wun hundika guni sarékéhambanguni. Guni jondu hweta yéwa héranguka ané ge sélé héraakwa duna ge maki dé té.” Wungi dé Jisas diré wa.

14 Jisas tempelmbu téndéka di dama hiyandé du takwa nawulak, man haraki yandé du takwa nawulak akwi wungi di déka ya. Yandaka dé diré huréhaléké.

15 Huréhalékéndéka di prisna néma du akwi, xékélelakikwa du akwi di xé. Xe di xéké, nyangwal tempelmbu hambukmbu wandaka. Angi di wa, “Devitna mandéka nanika dé yae. Wu yikafre dé.” Wungi wandaka di xékéta Jisas wun du takwaré huréhalékéndéka xétaka di déka mawuli wi.

16 Mawuli wita di déré wa, “Ménika wandaka hundi méni xéké, o yingafwe? Wungi wandaka haraki dé.” Wungi wandaka dé Jisas wa, “Xéxé. Wuni xéké. Wu yikafre hundi di we. Wungi watendaka Godna nyingambu angi dé wa: God méni yikama nyangwalka akwi munya sakwa

nyangwalka akwi méni wa, di ména ximbu jémba harékéndate. Wun hundika yike guni ye, o yingi maki dé?”

¹⁷ Wungi wataka Jisas diré yatakataka Jerusalem yatakataka dé Betaniré yi. Ye dé wumbu hwa.

Jisas wandéka dé mi nak réka ya

Mak 11:12-14, 20-24

¹⁸ Jisas wumbu hwae ganémbambu dé Jerusalemré wambula yinjoka yambumbu yindéka dé hénoo ya.

¹⁹ Yandéka yita dé xé hambingal maki mi nak yambu gambémbu téndéka. Séfélak ganga wun mimbu téndéka xe dé angi saréké, “Séfélak ganga téndéka sék dé xaké wana. Nawulak géle satawuni.” Wungi wataka dé wun misék géle sanjoka yi. Ye wun misék nawulak xaka téndéka xéhambandé. Ganga male téndéka dé xé. Xéta dé wa, “Ané mimbu sék wambula yamba xakékéndé.” Wungi wandéka dé wun mi bari réka ya.

²⁰ Yandéka Jisasna du xe waréngéna di wa, “Owa. Yingi maki ye dé wun mi bari réka ya?”

²¹ Wungi wandaka dé Jisas diré wa, “Mwi hundi wuni guniré we. Guni Godka jémba sarékéta watémbéréhafi yata guni wun mika wawun maki watanguni. Guni wangut, mi réka yatandé. Wun joo male hurukénguni. Nawulak joo akwi hurutan-guni. Ané némbu ye némangumbu naande yindéte wangut, dé ye némangumbu naande yitandé.

²² Guni Godka jémba male sarékéta déré wangut, dé gunika atéfék jonduka wangun maki hwe-tandé.” Wungi dé déka duré wa.

Déré di wakwexéké, “Héndé wun jémba ménika hwe?”

Mak 11:27-33; Luk 20:1-8

²³ Jisas Jerusalemémbu xaakwa dé tempelré wulayi. Wulaaye dé du takwaré Godna jémbaka wakwe. Wakwendéka dé prisna néma du akwi, getéfana néma du akwi yae di Jisaska wa, “Méta hambuk hérae méni wun jémba ya? Héndé hwe ménika wun jémba?”

²⁴ Wungi wandaka dé diré wa, “Wuni akwi nak hundi guniré wakwexékétawuni. Wakwexékéwut, guni wuna hundi hasa wangut, wuni guna hundi hasa watawuni.

²⁵ Guni mé wa. Héndé wa Jonka dé du takwaré guré husandandéte? God dé wungi wa, o héfambu rekwa du nak dé wungi wa?” Wungi wakwexékéndéka di di hafu buléta waruta di wa, “Nani angi wambet, ‘God dé wungi wa.’ Wungi wambet dé naniré angi watandé, ‘Métaka guni déka hundi xékéhambanguni?”

²⁶ Wafewana nani angi watame? ‘Héfambu rekwa du nak dé wa.’ Nani du takwaka roota wungi wakéme. Séfélak du takwa di Jonka wa, ‘Godna profet nak dé. Wu mwi hundi dé.’ Wungi di we.”

²⁷ Wungi bulétaka di yéna yata Jisasré wa, “Nani xékélakihambame. Wun jooka wakéme.” Wungi wandaka dé diré wa, “Wuni akwi gunika yamba wakéwuni, wunika jémba hwendé duka.”

Duna nyan yétékéka dé Jisas sataku hundi wa

²⁸ Wun hundi wataka dé Jisas ané sataku hundi wa: “Yingi guni saréké? Du nak dunya yéték dé héra. Nak nukwa dé maka dunyaka ye dé wa,

‘Wuna nyan, némbuli méni ye wuna wain yawimbu jémba yataméni.’

²⁹ Wungi wandéka dé déka nyan wa, ‘Wuni hélék wuni ye.’ Wungi wataka hukémbu mawuli yata dé wun yawimbu jémba yanjoka dé yi.

³⁰ Wun du ye dé maka dunyaré wandén maki dé déka mwi dunyaré wa. Wandéka dé nyan wa, ‘Xéxé. Némbuli yitawuni.’ Wungi wataka yawimbu jémba yanjoka yihambandé.

³¹ Wumbére yéték nyan héndé yafana hundi xéké?” Wungi wandéka di wa, “Maka dunya.” Wungi wandaka dé Jisas diré wa, “Mwi hundi wuni guniré we. Yéwa héraakwa haraki du, yambumbu tékwa takwa, di tale Godna hémémbu wulayitandi. Wulayindat guni hukémbu wulayitanguni, o yingafwe?”

³² Guré husandakwa du Jon yae dé wa, ‘Guni haraki saraki mawuli yatakataka Godna hundi jémba xékétanguni.’ Wungi wandéka guni déka hundi xékéhambanguni. Xékéhafi yanguka di yéwa héraakwa haraki du, yambumbu tékwa takwa akwi di déka hundi xéké. Xéka hurundan haraki saraki sémbut yatakataka di Godna hundi jémba xéké. Xékéndaka xe guni hurundan maki huruhambanguni. Guni hurungun haraki saraki sémbut yatakahafi ye déka hundi xékéhambanguni.”

Jisas sataku hundi dé wa wain yawika hatikwa duka

Mak 12:1-12; Luk 20:9-19

³³ Wun hundi wataka dé Jisas diré angi wa: “Guni ané sataku hundi akwi mé xéké. Du nak dé wain bangwi tékwa yawi nak huru. Séndé gitaka dé wain bangwi se. Setaka dé hukémbu

wain hulingu hérae sanjoka wain sék gurikésande akinjinyindate dé wekwa motumbu xa. Xataka dé yawika hatindate séményi ge nak dé to. Totaka dé wun yawika hatita yawimbu jémba yata yéwa héraakwa duka jémba hwe. Hwetaka dé afaké téfaré yi.

³⁴ “Wain sék géli nukwa yandéka dé dé wali reta jémba yakwa duka dé nawulak wa, di yawika hatikwa duka yindate. Dé wain sék nawulak hwendat hura yandate dé mawuli ya.

³⁵ Yata wandéka déka jémba yakwa du yindaka di yawika hatikwa du diré xétaka nakré xiyae, nakré xiyandaka hiyandéka, di nakré motumbu naake xiya.

³⁶ Xiyandaka hukémbu dé yawina yafa déka jémba yakwa du nawulakré akwi wandéka di yi. Séfélak duré wandéka di yi. Yindaka di yawika hatikwa du diré wungi male di xiya.

³⁷ “Xiyandaka hukémbu dé yafa déka mawulimbu dé wa, ‘Di wuna dunyana hundi xékétandi.’ Wungi wataka dé déka nyanré wandéka dé yawika hatikwa duka yi.

³⁸ Yindéka di yawika hatikwa du déka nyanré xe di di hafu hundi bulé. Buléta di angi wa, ‘Yawina yafa hiyandét wun nyan déka yafana atéfék jondu hératandé. Nani déré xiyataka ané yawi hératame.’

³⁹ Wungi wataka di déré huluke di yawi yatakataka hafwaré hura gwande di déré xiyandaka dé hiya.”

⁴⁰ Wun hundi wataka Jisas dé diré wa, “Guni yingi guni saréké? Hukémbu yawina yafa yae yawika hatikwa duré yingi maki yatandé?”

⁴¹ Wungi wakwexékéndéka di déré wa, “Dé yae wunde haraki saraki sémbut hurundé duré xiyatandé. Wungi hurutandé. Xiyae nawulak duka wun yawi hwetandé, di yawika hatindate. Hwendét hukémbu wain sék géli nukwa di wun wain sék géle déka hwetandi.” Wungi di Jisasré wa.

⁴² Wungi wandaka dé diré angi wa, “Xiyandan nyanka Godna nyingambu angi dé wa:

Ge tokwa du yikafre motuka hwaka natafa motuka hélék yandaka dé baka re.

Rendéka Néma Du God wun moturé xéta dé wa, ‘Wu yikafre motu dé. Wun motu rendét ge jémba tétandé.’ Wungi wataka wun motu hérae takandéka dé ge jémba té. Téndéka nani xéta nani yikafre mawuli ye.

“Wun hundi Godna nyingambu xétaka guni xékélakihambanguni.

⁴³ Wun hundika guniré wuni we. Hanja guni Juda Godna hémémbu guni re. Reta guni déka jémbaka hélék ye. Hélék yangut God wandét guni déka hémémbu rehafi yangut nak téfana du takwa déka hémémbu xakutandi. Wunde du takwa déka jémba jémba yatandi.

⁴⁴ Du nak wun motu takumbu xakre dé aki maki també també fikatandé. Wun motu duna séfimbu xakre wun duré yawulalama yakitandé.” Wungi dé Jisas wa.

⁴⁵ Wun hundi wandéka di prisna néma du akwi, Farisi akwi wun sataku hundi yétékéka xéka di xékélaki. Jisas dika dé wun hundi wa.

⁴⁶ Wungi xékélakita di wa, “Nani déré hura séndé gembu takatame.” Wungi wata di angi wa, “Atéfék

du takwa di wa, ‘Jisas dé profet nak dé.’ Wungi wandaka nani déré hura séndé gembu takambet, di naniré haraki hurutandi.” Wungi wataka wun du takwa diré wungi haraki hundi wandamboka roota di Jisasré huruhambandi.

22

*Du takwa hérandéka hénoo sandanka dé Jisas wa
Luk 14:16-24*

¹ Jisas dé diré sataku hundi nak akwi angi wa.

² “God néma du reta du takwaka jémba hatitendéka angi dé. Néma du nak dé re. Déka dunya takwa héranjoka yandéka dé wandéka di némafwi hénoo humbwe sanjoka ya. Yandaka wun néma du dé séfélak du takwaré wa, di hukémbu yae di wali hénoo sandate. Wandéka déka du takwa di hénoo humbwi.

³ Humbwindaka dé déka jémba yakwa duré angi wa, ‘Guni atéfék getéfaré yita wawun du takwaré watanguni, di némbuli yae hénoo sandate.’ Wungi wandéka di ye wandaka wunde du takwa yanjoka hélék di ya.

⁴ Hélék yandaka wun néma du dé déka jémba yakwa du nawulakré akwi wa, ‘Guni ye guni hanja wawun du takwaré angi watanguni: Mé xéké. Nani hénoo bu humbwikwa. Némafwi bulmakau bali wali, mwiwuléndé bulmakau bali nyan wali nani xiyae tu. Atéfék hénoo humbwimbeka dé re. Guni mé yae sa. Wungi diré watanguni.’ Wungi wandéka di wandén maki yi.

⁵ Di ye wandaka di wun hénoo sanjoka hélék di ya. Hélék yata deka jémbaka male di saréké. Nak

raama dé déka yawiré yi. Yindéka nak raama yéwa héranjoka jémba yanjoka dé yi.

⁶ Yindéka nawulak raama di néma duna jémba yakwa duré huluke diré haraki huruta di diré xiyandaka di hiya.

⁷ Hiyandaka dé néma du mawuli wita dé déka xi warekwa duré wandéka ye di déka jémba yakwa duré xiyandé duré atéfék xiyasanda. Xiyaata di deka getéfa yambu tusanda.

⁸ Hukémbu dé néma du déka jémba yakwa duré wa, ‘Nani hénoo humbwimbeka dé re. Yandate wawun du takwa di yikafre du takwa yingafwe, nana hénoo satekwa.

⁹ Némbuli sa guni ye atéfék yambumbu téta atéfék xétenguka du takwaré angi watanguni: Mé guni yae humbwimben hénoo sa. Wungi watan-guni diré.’

¹⁰ Wungi wandéka di jémba yakwa du raama ye yambumbu téta di xéndan du takwaré wa, yandate. Yikafre sémbut hurukwa du takwa akwi, haraki saraki sémbut hurukwa du takwaré akwi di wa. Wandaka yae di takwa hérandé duna yafana gembu re. Rendaka wun ge dé sukweké.”

¹¹ “Wun néma du hénoo satekwa du takwaré xénjoka dé wun geré wulayi. Wulaaye dé yikafre male nukwa wur sandahafi yandé du nak rendéka. Nyo nukwa wur male dé sanda re.

¹² Rendéka dé néma du déré wa, ‘Nyayika, métaki nae méni yikafre nukwa wur sandahafi ye méni angiré gwande?’ Wungi wandéka wun du hundi hasa wanjoka dé hurufatiké.

¹³ Hurufatikéndéka dé néma du déka jémba yakwa duré wa, ‘Guni wun duré huluke déka man

tamba giya guni hafwaré yakisangwandétanguni. Yakisangwandéngut dé halékingambu retardé. Wumbu reta dé néma hangéli héraata hambukmbu géraata némbi titandé.’

¹⁴ Wun sataku hundika mé saréké. God séfélak du takwaka dé wa. Wungi wataka dé nak nakré dé waséke.”

*Romka yéwa hwendakaka di Jisasré wakwexéké
Mak 12:13-17; Luk 20:20-26*

¹⁵ Hukémbu di Farisi nawulak ye di di hafu hundi bulé. Buléta di wa, “Nani Jisasré nawula jooka wakwexékémbet, dé haraki hundi hasa watandé wana? Dé haraki hundi wandét, nani déré hura séndé gembu takatame.”

¹⁶ Wungi wataka di deka du nawulakré akwi Herotna du nawulakré akwi wandaka di Jisaska ye di wa, “Néma du, méni naniré Godna jémbaka méni wakwe. Méni mwi hundi male wata naniré Godna hundika jémba méni wakwe. Méni natafa hundi male méni wa, néma du takwa, baka du takwaka akwi. Méni dika roohambaméni. Wungi nani xékélaki.

¹⁷ Méni wungi yata némbuli méni naniré mé wa. Yingi méni saréké? Nana hambuk hundi yingi dé wa? Nani yéwa Romna néma duka hwetame, o yingafwe?”

¹⁸ Wungi wandaka dé Jisas deka mawuli dé xékélaki. Di deka mawulimbu angi di wa, “Némbuli dé haraki hundi wandét, nani déré séndé gembu takatame.” Wungi wandaka Jisas xékélakita dé diré wa, “Guni yéna yakwa du guni. Métaka guni wunika wungi wakwexéké?”

¹⁹ Guni Romka hwenguka yéwa nak wunika mé hura yangut xéwu.” Wungi wandéka di wun yéwa nak hura ya déka.

²⁰ Hura yandaka dé diré wa, “Ané yéwambu rekwa waka héna saawi dé? Héna xi di ané yéwambu hayi?”

²¹ Wungi wakwexékéndéka di wa, “Wu Romna néma duna xi, Sisar dé.” Wungi wandaka dé diré wa, “Wu mwi hundi dé. Sisarna jondu Sisarka mé guni hwe. Godna jondu Godka mé guni hwe.”

²² Wungi wandéka di wun hundi xékéta waréngéna di saré waréké. Saré warékéta di déré yatakataka di yi.

*Du hiyae ramétendakaka di Jisarsé wakwexéké
Mak 12:18-27; Luk 20:27-40*

²³ Wun nukwa Sadyusi nawulak di Jisaska ye di déré wakwexéké. Wunde du deka mawulimbu di angi wa, “Hiyandé du takwa wambula yamba ramékéndi.”

²⁴ Jisaska wakwexékéta di angi wa: “Néma du, méni du takwaré Godna jémbaka méni wakwe. Méni ané jooka naniré mé wa. Hanja Moses angi dé wa, ‘Du nak takwaré hérae nyan hérahafi ye hiyandét, déka bandi wule takwaré hérandé. Hérandét nyan héralét wun nyanka watandi, Nyamana nyan dé. Wungi watandi.’ Wungi dé Moses wa.

²⁵ Némbuli mé xéké. Hanja nyamangu bandingu angé yétiyéti angé hufuk di nana nyéndékmbu re. Nyama takwaré hérae nyan hérahafi ye dé hiya. Hiyandéka déka bandi dé wule takwaré hérae nyan hérahafi ye dé hiya. Hiyandéka nak bandi akwi wule takwaré hérae nyan hérahafi ye dé akwi hiya.

26 Hiyandéka atéfék bandingu wungi male léré hérae di atéfék nyan hérahafi ye di akwi hiya.

27 Hiyandaka hukémbu lé wule takwa hiya.

28 Némbuli naniré mé wa, hiyandé du takwa ramétendaka nukwaka. Wun nukwa wule takwa héndé wali retalé? Hanja wun nyamangu bandingu atéfék di léré héra.” Wungi di Sadyusi Jisasré wa.

29 Jisas deka hundi xékétaka dé diré wa, “Guni Godna nyingambu rendé hundika xékélakihambanguni. Xékélakihafi yata Godna hambukéka akwi xékélakihambanguni. Xékélakihafi yata guni séféla guni we. Mé xéké.

30 Hukémbu God wandét hiyandé du takwa raama di Godna getéfambu reta déka ensel maki retandi. Reta du di takwa yamba hérakéndi. Takwa di du yamba humbwikéndi.

31 Hundi nawulak akwi watawuni, hiyandé du takwa ramétendakaka. God guniré wandéka déka nyingambu rendé hundi nawulak xétaka guni jémba sarékéhambanguni.

32 God dé wa, ‘Wuni Abrahamna God, Aisakna God, Jekopna God wuni.’ Wungi wandéka nani xékélaki. Dé hiyandé duna God yingafwe. Dé huli rekwa duna God dé. Wunde du di hiyae Godna makambu huli du di re. Wungi nani xékélaki.”

33 Wungi wandéka wumbu téndé du takwa wun hundi xékéta déka hundika waréngéna di saré waréké xéké.

Atéfék hundiré sarékéngwandéndé hundika dé Jisas wa

Mak 12:28-31

34 Wun hundi wandéka di Sadyusi hundi buléhafi re. Rendaka Farisi xékétaka yae di di wali hérangwanda re.

35 Rendaka dé di wali reta hambuk hundika xékélelakikwa du nak Jisasré hurukwexénjoka dé déré angi wakwexéké,

36 “Néma du, méni Godna hundika méni naniré wakwe. Nana hambuk hundimbu méta néma hundi dé atéfék néma hundiré sarékéngwandé?”

37 Wungi wakwexékéndéka dé déré wa, “Guni guna Néma Du Godka némafwimbu mawuli yatan-guni. Yata guni déré wangut dé guna mawuli, guna hamwinya, guna mawuli sarékéka dé néma du retardé.

38 Wun hundi néma hundi dé. Atéfék néma hundiré dé sarékéngwandé.

39 Nak néma hundi akwi wungi male dé. Angi dé wa, ‘Guni guni hafuka némafwimbu mawuli yanguka maki guna nyémayikaka némafwimbu mawuli yatanguni. Yata diré yikafre hurutanguni.’

40 Wumbére hundi néma hundi dé. Atéfék néma hundiré dé sarékéngwandé. Guni wun hundi xékéta wandén maki huruta guni Moses wandén hambuk hundi akwi Godna profet wandan hundika akwi guni xéké.” Wungi dé Jisas wa.

*Jisas dé diré wakwexéké, God wasékéndén duka
Mak 12:35-37; Luk 20:41-44*

41 Farisi yae natafambu hérangwanda téndaka dé Jisas diré wakwexéké,

42 “Guniré yikafre hurundéte God wasékéndén du Kraisi, dé yingi maki du dé? Yingi guni déka saréké? Dé héna mandéka dé?” Wungi wakwexékéndéka di déré wa, “Dé Devitna mandéka dé.”

⁴³ Wungi wandaka dé diré wa, “Hanja Kraisk ané héfambu rehafi yandéka Godna Hamwinya Devitna mawulimbu wulaaye téndéka Devit dé Kraiska angi wa, ‘Wuna Néma Du dé.’ Wungi wata dé angi wa:

⁴⁴ Néma Du God wuna Néma Duré dé wa, ‘Méni néma du reta wuna yika tambambu re-taméni.

Remét wuni ména mamaré ména man mombu takatawuni.’

Wungi dé God wa.

⁴⁵ Devit God wasékendén du Kraiska ‘Wuna Néma Du dé’ nandéka yingi maki dé Kraisk Devitna mandéka re? Kraisk Devitna mandéka reta Devitna néma du akwi dé re, o yingi maki dé?”

⁴⁶ Wungi wandéka di Jisasna hundi hasa wanjoka di hurufatiké. Wun nukwa di déré hundi nawulak akwi wakwexékénjoka di roo. Hukémbu akwi di déka wambula wakwexékéhambandi.

23

*Xékélelakikwa du Farisika akwi dé wa
Mak 12:38-39; Luk 20:45-46*

¹ Jisas dé déka du akwi, séfélak du takwaka akwi dé hundi wa.

² Angi dé wa: “Xékélelakikwa du akwi, Farisi akwi di Moses hanja wandén hambuk hundika di jémba xékélaki.

³ Xékélakindanka sarékéta guni deka hundi xékéta wandan maki hurutanguni. Huruta guni di hurundaka maki hurukénguni. Di séfélak hundi wata di wandan maki huruhambandi.

⁴ Du nak séfélak jondu yatandéka nak du yae nawulak xak akwi takandéka maki, Farisi akwi

xékélelakikwa du akwi di hambuk jémba nawulak akwi du takwaka di hwe. Hweta di diré angi wa, ‘Guni ané hambuk hundi atéfék xékéta wandén maki hurutanguni.’ Wungi wandaka di wun hundi xékéta wandén maki hurunjoka némafwi jémba di ya. Yandaka di dika saréfa nahafi yata diré yikafre huruhambandi.

⁵ Atéfék du takwa diré xéta dika ‘Yikafre du dé’ nandate di mawuli ye. Yata Godna hundi nawulak nyingambu haaye di wun nyinga deka makambu akwi deka tambambu akwi di gi. Gitaka di yikafre séményi yoo di deka nukwa wurna wambumbu léki.

⁶ Di nak du wali hénoo sata di yikafre hafwaka hwakéta du takwana makambu renjoka di mawuli ye, di xéta deka ximbu harékéndate. Di Godna hundi buléndaka geré wulaaye néma duna hafwambu renjoka di mawuli ye.

⁷ Di du takwa hérangwandéndaka hafwambu yitaka yatakandat du takwa diré xéta angi wandate di mawuli ye: ‘Nana néma du andé yae. Naniré Godna hundika wakwekwa du di.’ Wungi wandate di mawuli ye.

⁸ “Guni wuna du reta guni wungi hurukénguni. Guni atéfék wuna hundika xéka nyama bandi guni re. Rengut guna nyama bandi gunika yamba wakéndi, ‘Naniré Godna hundika wakwekwa du di.’ Wungi wakéndi, wuni hafu guniré Godna hundika wakwekwa du wuni.

⁹ Anwarmbu rekwa du guna yafa dé natafa male dé. Rendéka guni ané héfambu rekwa duka ‘Nana yafa dé’ nakénguni.

¹⁰ Guna néma du wuni God wasékendén du Krais

wuni. Wungi xékélakita guni nak duka, ‘Nana néma du dé’ nakénguni.

¹¹ Guna du nak néma du renjoka mawuli yata dé guna jémba yakwa du retandé.

¹² Deká ximbu harékékwa du takwa hukémbu God wandét di baka du takwa retandi. Deká ximbu harékéhafi yakwa du takwa hukémbu God wandét di néma du takwa retandi.”

Yéna yandakaka dé Jisas hundi wa

¹³ Wun hundi wataka dé Jisas xékélelakikwa duka akwi, Farisika akwi dé angi wa: “Guni xékélelakikwa du akwi, Farisi akwi, xékélakina! Guni yéna yakwa du guni. Séfélak du takwa Godna hémémbu xakunjoka di mawuli ye. Yandaka guni hundi wanguka xékéta di Godna hémémbu xakunjoka di hurufatiké. Guni akwi Godna hémémbu yamba xakukénguni.

¹⁴ [“Guni xékélelakikwa du akwi, Farisi akwi, xékélakina! Guni yéna yakwa du guni. Guni du hiya takwana jondu atéfék guni héra. Hérae guni yéna yata némafwi hundi Godka wa, nawula du takwa guniré xe guna ximbu harékéndate. Wungi hurungut némafwi xakéngali gunimbu xakutandé.]

¹⁵ “Guni xékélelakikwa du akwi, Farisi akwi, xékélakina! Guni yéna yakwa du guni. Guni afaké yambumbu yita némangumbu yita guni guna hundi xékétekwa du nakéka guni hwaké. Hwaka xénguka wun du guna jémba yandéte déré wakwenguka dé séfélak haraki saraki sémbut huru. Hurundén haraki saraki sémbut guna hurungun haraki saraki sémbutré dé sarékéngwandé. Guni akwi dé akwi atéfék haraki hafwaré yitanguni.

16 “Dama hiyandé du dé nak duré yambu wakwenjoka hurufatikéndéka maki, guni du takwaré yikafre yambu wakwenjoka hurufatikétanguni. Guni xékélakina! Guni angi guni we, ‘Du nawulak jémba nak yanjoka tempelna ximbu wasékérékéndat, wu baka joo dé. Hukémbu di mawuli yata wun hundi yatakatandi. Di jémba yanjoka tempelmbu takandan gol motumbu wasékérékéndat, wu néma joo dé. Wandan maki hurutandi. Hukémbu di wun hundi yamba yatakakéni.’

17 Guni wungi wata guni dama hiyandé wangété du guni. Méta joo némafwi joo dé, tempel dé, o wun tempelmbu rekwa gol dé? Wun gol tempelmbu rehafi yata dé baka gol xakutandé.

18 Guni angi akwi guni we, ‘Du nawulak jémba nak yanjoka hamwi xiyae Godka hwendaka jambéna ximbu wasékérékéndat, wu baka joo dé. Hukémbu di mawuli yata wun hundi yatakatandi. Di jémba nak yanjoka wun jambémbu hwandé hamwina ximbu wasékérékéndat, wu néma joo dé. Wandan maki hurutandi. Wun hundi yamba yatakakéni.’

19 Guni wungi wata guni dama hiyandé du guni. Méta joo némafwi joo dé, Godka hwendan hamwi dé, o Godka hwendaka hamwi hwandé jambé dé?

20 Hamwi xiyae Godka hwendaka jambé wu Godna dé. Wun jambémbu hwandé hamwi akwi Godna dé. Du wun jambéna ximbu wasékérékéta di wun jambémbu hwandé hamwina ximbu akwi di wasékéréké.

21 God tempelmbu dé re. Du tempelna ximbu wasékérékéta di Godna ximbu akwi di wasékéréké.

²² God déka anwarmbu rekwa getéfambu dé re. Du Godna getéfana ximbu wasékérékéta di God rendéka jambéna ximbu di wasékéréké. Wungi wasékérékéta di Godna ximbu akwi wasékéréké.”

²³ “Guni xékélelakikwa du akwi, Farisi akwi, xékélakina! Guni yéna yakwa du guni. Guni atéfék jondu tamba yétékmbu mune guni també Godka hwe. Wungi hweta guni atéfék nyaa akwi wungi male guni nak també Godka hwe. Nyaa néma joo yingafwe. Wu yikama joo dé. Guni wun yikama jooka sarékéta guni Moses wandén hambuk hundimbu rekwa néma jooka sarékéhambanguni. Guni nawula du takwaré yikafre huruhambanguni. Guni nawula du takwaka mawuli yata saréfa nahambanguni. Guni Godka jémba sarékéhafi yata guni hurunjoka wangun maki huruhambanguni. Guni guna jondu tamba yétékmbu mune també Godka hwengut, wu yikafre dé. Wun joo yatakakénguni. Wun yikama joo huruta guni wayika male wawun némafwi joo akwi huruta guni jémba retanguni.

²⁴ Guni dama hiyandé du dé du nakré yambu wakwenjoka hurufatikétanguni. Guni yikama joo hurunjoka guni hambukmbu jémba ye. Néma joo hurunjoka guni yike guni ye. Yike yata ané du maki guni huru. Dé hulingu tuwa sanjoka nyéngwi gumbu hwandéka xékélake dé héreki. Hérekindéka dé kamel bali gumbu hwandéka xékélahafi ye dé atéfék yéréké.

²⁵ “Guni xékélelakikwa du akwi, Farisi akwi, xékélakina! Guni yéna yakwa du guni. Guni aki yakwanyita taku male guni yakwanyi. Také yakwanyihambanguni. Yakwanyihafi yanguka také

haraki dé té. Guni guna séfika male sarékéta guni du takwana séfélak jondu sélé héranguka guna mawuli haraki dé té, wun akina také haraki tékwangala.

²⁶ Guni Farisi, guni dama hiyandé du guni. Guni aki yakwanyita tale také yakwanyitanguni. Wungi yakwanyingut, taku akwi yikafre yatandé.

²⁷ “Guni xékélelakikwa du, Farisi akwi, xékélakina! Guni yéna yakwa du guni. Guni fusa réméndan hwandafu maki guni. Du takwa wun hwandafu takumbu di yikafre jondu taka. Takandaka nawula du takwa xe wun jonduka male sarékéta di wa, ‘Wu yikafre dé.’ Wungi wata di andéla hwandafumbu hwaakwa hiyandé duna afa haraki jonduka akwi xékélakihambandi.

²⁸ Guni wungi maki guni. Du takwa guniré xéta di wa, ‘Wu yikafre sémbut hurukwa du di.’ Wungi wata di xékélakihambandi, guna mawulimbu haraki tékwaka. Xékélakihafi yandaka guni yéna yata haraki saraki sémbut guni huru.

Hurundan haraki saraki sémbut God diré hasa hwetendékaka dé wa

²⁹ “Guni xékélelakikwa du akwi, Farisi akwi, xékélakina! Guni yéna yakwa du guni. Godna profet, nawula yikafre sémbut hurukwa du akwi hanja re hiyandaka réméndaka guni réméndan hafwambu yikafre jondu taka.

³⁰ Takataka guni wa, ‘Nani nana mandéka rendan nukwa reta, nani, di hurundan maki, Godna profetré yamba hali xiyakwa.’

³¹ Wungi wata guni diré xiyandé duna mandéka nanguka guna mawuli deka mawuli maki dé té.

³² Téndéka di haraki saraki sémbut hurundan maki, guni akwi haraki saraki sémbut mé guni huru, wun sémbut sukwekéndéte.

³³ Guni haraki saraki sémbut hurukwa du guni. Guni du nakré tikwa hambwe maki reta guni haraki saraki sémbut guni huru. God wandét guni haraki hafwaré yitanguni. Nak hafwaré yaange yinjoka hurufatikétanguni.

³⁴ “Wuni wawut profet nawulak, xékélelakikwa du nawulak, Godna hundika wakwekwa du nawulak akwi gunika yatandi. Wuni xékélaki. Di yandat guni nawulakré xiyatanguni. Nawulakré xiyae mimbu hatekatanguni. Nawulakré guni Godna hundi buléndaka gembu rami yoombu xiyatanguni. Nawulakré nambwangut, di nak nak téfaré yitandi.

³⁵ Guni wungi hurungut God hurungun haraki saraki sémbut guniré hasa hwetandé. Hanja guna mandéka séfélak yikafre sémbut hurundé duré di xiya. Tale Kein déka bandi Abelré dé xiya. Xiyandéka guna mandéka yikafre sémbut hurukwa duka hélék yata di diré xiya. Xiyae ye di hukémbu Berekiana nyan déka xi Sekaraiaré akwi di xiya. Dé Godna gena nyéndékmbu téndéka di déré xiya.

³⁶ Mwi hundi wuni guniré we. God hurundan haraki saraki sémbutka sarékéta guni deka mandékaré hambukmbu hasa hwetandé. Guni ané nukwa rekwa du, hurundan haraki saraki sémbut guniré hambukmbu hasa hwetandé.”

Jisas Jerusalemémbu rekwa du takwaka dé némafwimbu saréfa na

³⁷ Jisas wun hundi wataka angi wa, “Jerusalem, Jerusalem, guni Godna profetré guni xiya. God

wandéka déka profet gunika yindaka guni diré motumbu xiyanguka di hiya. Gunika wuni saréfa nae. Séra héralén nyanka sarékto reta dika jémba hatiléka maki, wuni séfélak nukwa guniré yikafre huruta gunika jémba hatinjoka wuni mawuli ye. Mawuli yawuka guni wunika hélék ye.

³⁸ Mé xéké, hukémbu du nawulak yae guna getéfaré haraki hurutandi. Haraki hurundat guni wumbu yamba rekénguni. Guna getéfa baka hafwa tétandé.

³⁹ Wuni guniré angi wuni we. Guni wuniré wambula yamba xékénguni. Hukémbu guni wunika angi watanguni, ‘God wandéka dé wun du ya. Nani déka ximbu harékétame.’ Wungi wangut wuni wambula yawut guni wuniré wambula xétanguni.” Wungi dé Jisas wa.

24

Hukétéfi nukwambu xakutekwa jondu

Mak 13:1-37; Luk 21:5-36

¹ Jisas tempel yatakataka yinjoka yindéka di déka du déka ya. Yae di déré wa, “Mé xé. Ané ge yikafre ge dé.”

² Wungi wandaka dé diré wa, “Xéxé, némbuli wun ge yikafre dé. Yikafre moturé takandaka nani xé. Mwi hundi wuni guniré we. Hukémbu du yae ané geré haraki hurutandi. Haraki huruta di wunde motu hérae yakisandandat, wun motu nak motu takumbu yamba hwakéndé.”

³ Wun hundi wataka dé Jisas tempel yatakataka ye dé Oliv némburé wari. Wara rendéka déka du male déka ye di déré wakwexéké, “Naniré mé wa. Yimba nukwa tempelré haraki hurutandi? Méta

joo tale yandét, xétaka angi watame, ‘Xéxé, némbuli Jisas wambula yatendéka nukwa bari yatandé. Yandét ané héfa bari hényitandé.’ Yimba nukwa nani wungi watame?”

⁴ Wungi wakwexékéndaka dé Jisas wa, “Guni xékélaki natanguni. Xékélaki naata yéna yakwa duna hundi xékékénguni.

⁵ Séfélak du yae di guniré yéna yanjoka mawuli yatendakaka wuni wun hundi wuni we. Yéna yata wuna ximbu wata di nak nak angi watandi, ‘Wuni God wasékendén du Kraisi wuni.’ Wungi wandat séfélak du takwa yéna yandaka hundi xékétandi.

⁶ Séfélak du waretandi. Warendat nawulak du warendakaka bulétandi. Buléndat xékéta guni rookénguni. Di wungi hurundat, hukétéfi nukwa bari yamba yakéndé.

⁷ Nak héfambu rekwa du takwa di nak héfambu rekwa du takwa wali waretandi. Nak néma duna hém nak néma duna hém wali waretandi. Séfélak héfambu du takwa hénoo wali re hiyatandi. Séfélak héfambu séfélak nukwa némafwi nono yatandé.

⁸ Wun xakéngali wu takwa nyan tale héranjoka yikama hangéli hérandaka maki dé. Déta kwa némafwi hangéli hurutendaka maki, hukémbu némafwi xakéngali akwi xakutandé.”

⁹ “Guni wuna du renguka atéfék héfambu rekwa du takwa gunika hélék yatandi. Yata guniré hérae hura ye guniré haraki huruta xiyatandi.

¹⁰ Wun nukwa séfélak du takwa wunika hu hwetandi. Séfélak du takwa deka du takwaka hélék yata diré deka mamaka hwetandi.

¹¹ Hukémbu séfélak du yae nak nak yéna yata angi watandi, ‘Wuni Profet wuni.’ Wungi

wata yéna yandat, séfélak du takwa deka hundi xékétandi.

¹² Séfélak du takwa séfélak haraki saraki sémbut hurutandi. Huruta di yikafre mawuli yatakataka di nak du takwaka némafwimbu mawuli yamba yakéndi.

¹³ Wun nukwa wuna du takwa deka mawulimbu hambuk yata wuna jémba hurundat, hukémbu God diré hérandét di dé wali jémba retandi, wungi re wungi re.

¹⁴ Wuna du takwa atéfék getéfaré yita atéfék héfambu rekwa du takwaré wuna hundi angi watandi, ‘God néma du reta du takwaka jémba hatitandé.’ Wungi wandat hukémbu hukétéfi yatekwa nukwa yatandé.” Wungi dé Jisas wa.

¹⁵ Wun hundi wataka dé Jisas angi wa: “Hanja Godna profet nak déka xi Daniel dé ané hundi hayi: Hukémbu du nak yae Godna tempel nyéndémbu haraki saraki joo nak takatandé. Takandét tempel haraki ye baka tétandé. Wungi hayindén joo xakundét guni xétanguni. (Guni ané nyinga xéta ané jooka jémba sarékétanguni.)

¹⁶ Xéta wun nukwa guni Judiambu rekwa du takwa guna getéfa yatakataka némburé bari yaange yitanguni.

¹⁷ Wun nukwa hafwambu rekwa du takwa bari yaange yitandi. Deka jondu héranjoka deka geré wambula yamba yikéndi. Baka yaange yitandi.

¹⁸ Yawimbu tékwa du takwa getéfaré wambula ye nukwa wur nawulak akwi yamba hérakéndi. Bari yaange yitandi.

¹⁹ Wun haraki nukwa nyan tékwa takwa, nyangwalka munya hwekwa takwa bari yaange yinjoka

hurufatikétandi. Dika wuni saréfa nae.

²⁰ Wun haraki nukwa yifa yakwa nukwambu yandét, yingi maki ye guni bari yaange yitanguni? Wun haraki nukwa baka hwa nukwambu yandét, yingi maki ye guni bari yaange yitanguni? Yitengukaka sarékéta guni Godré watanguni, wun haraki nukwa yifa yakwa nukwambu akwi baka hwa nukwambu akwi yahafi yandéte.

²¹ Wun nukwa némafwi xakéngali xakutandé. Wun xakéngali atéfék néma xakré sarékéngwandétandé. Hanja God atéfék jondu huratakandén nukwa wungi maki xak nawulak xakuhambandi. Némbuli akwi hukémbu akwi wungi maki xak wambula yamba xakukéndé.

²² Wun némafwi xakéngali xakundét God dé wasékendén du takwaka saréfa naata wandét wun xakéngali bari hényitandé. Wungi wahafi yandét atéfék du takwa hiyatandi.”

²³ “Wun nukwa du nawulak guniré angi wandat, ‘Ané duré mé xé. God wasékendén du Kraiss wumbu dé re.’ Wungi wandat, guni deka hundi yamba xékékénguni. Di yéna di ye.

²⁴ Séfélak yénataka Kraiss akwi yénataka profet akwi xakutandi. Xaakwa di God wasékendén du takwaré yéna yanjoka di nak maki nak maki hambuk jémba akwi, hanja xéhafi yangun hambuk jémba akwi yatandi. Di God wasékendén du takwaré yéna yanjoka hurufatikétandi.

²⁵ Guniré wuni we, hukémbu xakutekwa jonduka. Hukémbu wun jondu xakundét guni xéta xékélakita guni deka hundi xékékénguni.”

²⁶ “Du takwa nawulak guniré watandi, ‘Mé xé. God wasékendén du Kraiss dé du rehafi

hafwambu dé re.’ Wungi wandat, guni wun hafwaré yikénguni. Di guniré watandi, ‘Mé xé. God wasékendén du Krai wun gekombu dé re.’ Wungi wandat, guni deka hundi xékékénguni.

²⁷ Wuni Duna Nyan wambula gayawut, atéfék du takwa xétandi. Nyir talem nandéka atéfék du takwa xéndaka maki, guni atéfék wuni gayawut xétanguni. Wungi xétengukaka sarékéta guni deka yénataka hundi xékékénguni.”

²⁸ Wungi wataka dé Jisas ané hundi wa, “Barokwaru jindaka xéta guni xékélaki, hiyandé hamwi nak rendéka. Wun jooka xékélakinguka maki, guni wawun joo xéta xékélakitanguni, wuni wambula yatewukaka.”

²⁹ Wun hundi wataka dé Jisas angi wa: “Wun xakéngali hényindét bari nukwa xéhafi yandét gan hunyitandé. Hunyindét bafu akwi xéhafi yalét, hunkwari nyirumbu xakritandi. Xakrindat nyirumbu tékwa atéfék jondu séngénéta yitaka yatakatandi.

³⁰ Yitaka yatakandat, ané héfambu rekwa atéfék du takwa hanja xéhafi yandan hambuk joo xétandi nyirumbu. Xe wunika xékélakita gératandi. Géraata di wuni Duna Nyanré xétandi. Wuni némafwi hambuk wali yaata nukwa hanyikwa maki yaata buwimbu re gayawut xétandi.

³¹ Xéndat wawut nyirumbu rekwa ensel nak fuli némafwimbu yondét, wuna ensel atéfék héfambu tékwa getéfaré ye Godna du takwaré hérae hari natafambu takatandi.”

³² Wun hundi wataka dé Jisas angi wa: “Mika jémba mé saréké. Mi nawulak ganga fiyae huli

ganga hunyalandéka xe guni xékélaki. Hénoo naré yakwa nukwa andé yae.

³³ Wun miré xe nukwaka xékélakinguka maki, guni wawun jonduré xe xékélakitanguni. Wuni bari hari wambula yatawuni. Wungi xékélakitanguni.

³⁴ Mwi hundi wuni guniré we. Ané hém hiyahafi re wawun atéfék jondu xétandi.

³⁵ Nyir héfa akwi hényitandé. Wuna hundi yamba hényikéndé. Wungi retandé.

*Wambula yatendéka nukwaka xékélakihafi yaten-
dakaka dé wa*

Luk 17:26-27

³⁶ “Yimba nukwa wambula yatawuni? Ané héfambu rekwa du takwa wun nukwaka xékélakihambandi. Ensel wun nukwaka xékélakihambandi. Wuni Godna nyan reta wuni akwi xékélakihambawuni. Wuna yafa dé hafu dé wambula yatewuka nukwaka xékélaki.

³⁷ Hanja Noa rendén nukwa du takwa hurundan maki, wambula yatewuka nukwa du takwa wungi male hurutandi.

³⁸ Noa rendén nukwa némafwi hwe gwandéhafi yandéka du takwa di Godka sarékéhafi yata ané héfana jonduka male di saréké. Sarékéta hénoo sata, hulingu sata, takwa héraata, wungi yandaka dé Noa némafwi gunjambé hurutaka dé wun gunjambéré wulayi.

³⁹ Wunde du takwa Godka sarékéhafi yata némafwi hwe yatendéka nukwaka sarékéhambandi. Sarékéhafi yandaka némafwi hwe gwandéndéka di hulingu se di atéfék hiya. Wuni Duna Nyan wambula yatewuka nukwa séfélak du takwa

wunde du takwa hurundan maki, ané héfana jonduka male sarékétandi.

⁴⁰ Wambula yatewuka nukwa du yéték yawimbu jémba yata témbét, ensel nakré héraata nakré yatakatandi.

⁴¹ Wun nukwa takwa yéték hénoo humbwita rembét, ensel hésiré héraata hésiré yatakatandi.

⁴² Di wungi hératendakaka guni wunika jémba haxéta re xétanguni. Wuni guna Néma Du yatewuka nukwaka xékélakihambanguni. Xékélakihafi yata guni wunika haxéta re xétanguni.

⁴³ Ané sataku hundi mé jémba xéké. Sélé héraakwa du yatendéka nukwaka gena yafa xékélakita dé xéndi hwahafi yata haxéta huli rendét, sélé héraakwa du dé déka ge yamba héréka wulayikéndé.

⁴⁴ Wun hundika sarékéta guni wunika haxéta re xétanguni. Guni xékélakihambanguni. Yimba nukwa wuni Duna Nyan wambula yatawuni? Duna Nyan yatendéka nukwaka guni angi watanguni, “Dé yamba yakéndé.” Wungi wangun nukwambu male wambula yatawuni. Wungi yatewukaka sarékéta guni wunika haxéta re xétanguni.”

Yikafre jémba yakwa du akwi haraki saraki jémba yakwa du akwi

Luk 12:42-46

⁴⁵ Wun hundi wataka dé Jisas angi wa: “Yikafre mawuli yata yikafre jémba yakwa du angi hurutandé. Déka néma du déré angi watandé, ‘Méni wuna jémba yakwa duka hatitaméni. Hatita méni

dika hénoo mune hwetaméni, di satendaka nukwambu.’ Wungi wataka yindét dé wungi hatitandé.

⁴⁶ Hatindét hukémbu déka néma du wambula yae xéta watandé, ‘Méni yikafre jémba méni ya. Wu yikafre dé.’ Wungi wandét yikafre jémba yakwa du yikafre mawuli yata jémba retandé.

⁴⁷ Déka néma du yandén yikafre jémbaré xéta watandé, ‘Méni wambula yatewuka nukwaka xékélakihafi yata, méni yikafre jémba méni ya. Wu yikafre dé. Némbuli méni wuna atéfék jonduka jémba hatitaméni.’ Wungi watandé.

⁴⁸ Haraki saraki mawuli yata haraki saraki jémba yakwa du déka mawulimbu angi watandé, ‘Wuna néma du nak getéfaré ye dé bari wambula yamba yakéndé.’

⁴⁹ Wungi wataka dé dé wali jémba yakwa duré xiyatandé. Xiyataka dé wangété yandaka hulingu sakwa du wali reta hénoo sata wangété yandaka hulingu sata dé wangété yatandé.

⁵⁰ Wangété yata déka néma duka sarékéhafi yandét, wun nukwa déka néma du wambula yatandé. Xékélakihafi yatendéka nukwa wambula yatandé.

⁵¹ Yae wun jémba yakwa du hurundén haraki saraki sémbutré xe déré hambukmbu xiyatandé. Xiyaata wandét dé ye yéna yakwa du wali retandé, haraki hafwambu. Wun hafwambu retekwa du takwa néma hangéli héraata gératandi. Yikafre hafwambu renjoka mawuli yata di hambukmbu gératandi.” Wungi dé Jisas sataku hundi wa.

Tamba yéti wayikana takwaka dé Jisas sataku hundi wa

¹ Wun hundi wataka dé Jisas angi hundi wa: “Wambula yatewuka nukwa God néma du reta du takwaka hatitendéka angi dé. Du nak takwa héranjoka dé ya. Yandéka wayikana takwa tamba yéti deka lam hérae hura di déré xéta hura ye du takwa hérandét hénoo sanjoka di yambumbu yi.

² Wunde takwa natamba xékélakikwa takwa di. Takwa natamba di wangété takwa di.

³ Wangété takwa di deka lam hura yita di ya xéréké hulingu nawulak akwi hura yihambandi.

⁴ Hura yihafi yandaka di xékélakikwa takwa deka lam hura yita ya xéréké hulingu nawulak akwi di hura yi.

⁵ Ye yambumbu rendaka dé takwa hératekwa du bari yahambandé. Yahafi yandéka wunde takwana dama xénde yandéka di hwa.”

⁶ “Nyéndé gan du nak dé angi némafwimbu wa, ‘Mé xé. Takwa hératekwa du andé yae. Guni ye yambumbu déré xe guni hura yatangani.’

⁷ Wungi wandéka wun hundi xékétaka di wunde takwa atéfék waréngéna raama di deka lamna wik husoré.

⁸ Husoréndaka di wangété takwa di xékélakikwa takwaré wa, ‘Guni nanika ya xéréké hulingu nawulak mé hwe. Nana lam hiyatandé.’

⁹ Wungi wandaka di xékélakikwa takwa diré wa, ‘Yingafwe! Ané ya xéréké hulingu nawulak male dé té. Nani gunika gu nawulak hwembet, nana lam atéfék hiyatandé. Guni sétoaré sé ye guni nawulak héra.’

10 Wungi wandaka di wun hulingu héranjoka yindaka dé takwa hératekwa du ya. Yandéka di xékélakikwa takwa déré hura ye di hénoo satendaka geré wulayi. Wulayindaka di gena yambu téfi.”

11 “Hukémbu wangété takwa yae di wa, ‘Néma du, néma du, nanika yambu mé nafwimét bu gwandekwa.’

12 Wungi wandaka dé takwa hératekwa du diré wa, ‘Yingafwe. Mwi hundi wuni guniré we. Wuni gunika xékélakihambawuni.’ Wungi dé wangété takwaré wa.”

13 Wun hundi wataka Jisas dé diré wa, “Wun hundika sarékéta wunika akwi mé saréké. Wambula yatewuka nukwaka guni xékélakihambanguni. Xékélakihafi yata guni wunika haxéta re xétanguni.”

Jémba yakwa du hufukéka dé Jisas sataku hundi wa

Luk 19:12-27

14 Wun hundi wataka dé Jisas ané sataku hundi wa: “Wambula yatewuka nukwa God néma du reta du takwaka hatitendéka angi dé. Néma du nak dé nak getéfaré yinjoka déka jémba yakwa duré wandéka yandaka dé diré wa, di déka yéwa hérae wun yéwa wali jémba yandate.

15 Wataka deka hambukéka xékélakita dé dika nak nak yéwa mune hwe. Nakéka dé dumi natamba bangi yéwa hwe (K5,000). Nakéka dé dumi yéték bangi yéwa hwe (K2,000). Nakéka dé dumi natafa bangi yéwa hwe (K1,000). Wungi hwetaka dé yi.

16 Yindéka bangi natamba yéwa hérandé du bari ye wun yéwambu jémba ye dé yéwa nawulak akwi héra.

17 Bangi yéték yéwa hérandé du dé akwi wun yéwambu jémba ye dé yéwa nawulak akwi héra.

18 Bangi natafa yéwa hérandé du dé wun yéwambu jémba yahambandé. Dé hari wun yéwa wekwa xae dé rémétaka.

19 “Hukémbu séfélak bafu yindéka dé néma du wambula ya, déka jémba yakwa duka. Yae dé dika hwendén yéwaka dé di wali hundi bulé.

20 Buléndéka dé bangi natamba yéwa hérandé du wun yéwa hura yae hweta dé wa, ‘Néma du, méni wunika bangi natamba yéwa méni hwe. Némbuli mé xé. Wun yéwambu jémba ye wuni bangi natamba akwi héra.’

21 Wungi wataka bangi tamba yéték yéwa hwendéka dé déka néma du wa, ‘Méni yikafre jémba yakwa du méni. Mawuli yawuka makimbu méni jémba ya. Méni yikama jooka méni jémba hati. Hatimékaka wawut méni séfélak jonduka néma du retaméni. Méni wuni wali reta, ani yikafre mawuli yata jémba retaani.’

22 “Dé wungi wandéka dé bangi yéték yéwa hérandé du yae dé wa, ‘Néma du, méni wunika bangi yéték yéwa méni hwe. Némbuli mé xé. Wun yéwambu jémba ye wuni bangi yéték yéwa akwi héra.’

23 Wungi wataka bangi yétiyéti yéwa (4,000) hwendéka dé déka néma du wa, ‘Méni yikafre jémba yakwa du méni. Mawuli yawuka makimbu méni jémba ya. Méni yikama jooka méni jémba hati. Hatiméka wuni wawut méni séfélak jonduka néma

du retaméni. Méni wuni wali reta, ani yikafre mawuli yata jémba retaani.'

24 “Dé wungi wandéka dé bangi natafa yéwa hérandé du yae dé wa, ‘Néma du, wuni ménika wuni xékélaki. Méni du takwaka saréfa nahafiméni. Méni sehafi yamén yawimbu méni hénoo hérae. Méni jémba yahafi yamén héfambu méni jondu hérae.

25 Wuni ménika roota wuni héfambu wekwa xae ména yéwa rémé. Wambula hérae wuni ména yéwa ménika wuni hura ya. Mé héra.’

26 Wungi wandéka dé néma du déka wa, ‘Méni haraki sémbut huruta jémba yahafi du méni. Méni wunika angi méni saréké. Wuni du takwaka saréfa nahafiwuni. Wuni sehafi yawun yawimbu wuni hénoo hérae. Wuni jémba yahafi yawun héfambu wuni jondu hérae.

27 Wungi sarékéta métaka méni wuna yéwa hura ye yéwa takandaka gembu takahafi ya? Méni wumbu takamét wuni wambula yae wun yéwa héraata yéwa nawulak akwi hératawuni.’

28 Wungi wataka dé jémba yakwa du nakré wa, ‘Guni déka hwewun yéwa hérae guni bangi tamba yéti yéwa hérandé duka hwetaméni.

29 Wuni jondu hérandé duka hwewut, dé séfélak jondu hératandé. Du nak joo hérahafi yandét, wuni déka takandén joo hérawut dé baka retandé.”

30 Wumba haraki saraki jémba yandé duré hérae hafwaré yakisangwandétanguni. Yakisangwandéngut dé halékingambu retandé. Wun hafwambu retekwa du takwa néma hangéli héraata némbi tita gératandi.’ Wungi dé néma du wa.”

Jisas néma du reta hurundan sémbut hasa hwe-tendékaka dé wa

³¹ Wun hundi wataka dé Jisas angi wa: “Hukémbu Duna Nyan némafwi hambuk héraata nukwa hanyikwa maki hanyita yatandé, déka ensel wali. Yae dé yikafre male jambémbu néma du retardé.

³² Dé wandét ané héfambu rekwa atéfék du takwa déka makambu hérangwandédat dé diré xarémonitandé, sipsip balika hatikwa du xarémonindéka maki. Sipsip balika hatikwa du dé jémba yata sipsip bali meme bali xarémonindéka di sipsip bali nak hafwaré yindaka di meme bali nak hafwaré di yi.

³³ Wungi xarémonindét di sipsip bali déka yika tambambu téndat, di meme bali déka aki tambambu tétandi.

³⁴ Téndat wun néma du déka yika tambambu tétekwa du takwaka angi watandé, ‘Wuna yafa God guniré dé yikafre huru. Hanja ané hafwa huratakataka dé guna jémba retenguka hafwa dé jémba huru. Némbuli wun hafwaré sa guni wulayi.

³⁵ Hanja wuni hénoo wali rewuka guni wunika hénoo hwe. Hulinguka hiyawuka guni wunika hulingu hwe. Wuni nak téfambu yawuka guni wunika xékélakihafi yata wuniré yikafre huruta guna geré hura yi.

³⁶ Wuni nukwa wur yike baka téwuka guni wunika nukwa wur hwenguka wuni naki. Wuni bar hiyawuka guni wuniré yikafre huru. Wuni séndé gembu hwawuka guni yae guni wuniré xé. Wungi hurungunka némbuli yikafre hafwambu jémba retanguni.’

37 “Wungi wandét yikafre sémbut hurukwa du takwa angi watandi, ‘Néma Du, yinga nukwa méni hénoo wali reméka nani ménika hénoo hwe? Yinga nukwa méni hulinguka hiyaméka nani ménika hulingu hwe?

38 Yinga nukwa méni nak téfambu yaméka nani méniré nana geré hura yi? Yinga nukwa méni nukwa wur yike baka téméka nani ménika nukwa wur hwe?

39 Yinga nukwa méni bar hiyaméka nani méniré yikafre huru? Yinga nukwa méni séndé gembu hwaméka nani méniré xénjoka yi?’

40 Wungi wakwexékéndat dé néma du dika angi watandé, ‘Mwi hundi wuni guniré we. Guni wuna hundika xékékwa baka du takwa nakéka yikafre huruta guni wunika akwi yikafre guni huru.’

41 “Wungi wataka dé déka aki tambambu tétekwa du takwaka angi watandé, ‘God gunika hu wundé hwendé. Némbuli guni wuniré yatakataka ya yanékwa hafwaré yitanguni. Wun ya yamba hiyakéndé. Hanja God wun hafwa hurataka dé wa, Satan déka du wali wun haraki hafwambu rendate. Wandén hafwaré yitanguni.

42 Hanja wuni hénoo wali rewuka guni wunika hénoo hwehambanguni. Hulinguka hiyawuka guni wunika hulingu hwehambanguni.

43 Wuni nak téfambu yawuka guni wuniré guna geré harihambanguni. Wuni nukwa wur yike baka téwuka guni wunika nukwa wur hwehambanguni. Wuni bar hiyawuka, séndé gembu akwi hwawuka guni wunika yae xéhambanguni.’

44 “Wungi wandét di akwi watandi, ‘Néma Du, yinga nukwa méni hénoo hulinguka hiyaméka xe

nani ménika hénoo hulingu hwehafi ya? Yinga nukwa méní nak téfambu yaméka, nukwa wur yike baka téméka, méní bar hiyaméka, séndé gembu hwaméka, xe nani méniré yikafre huruhafi ya?’

⁴⁵ Wungi wandat néma du dika angi watandé: ‘Mwi hundi wuni guniré we. Guni wuna hundi xékékwa baka du takwa nakéka yikafre huruhafi yata guni wunika akwi yikafre huruhafi ya. Dika hu hweta wunika akwi guni hu hwe.’

⁴⁶ “Dé wungi wandét di haraki hafwaré yitandi. Ye némafwi hangéli héraata di wumbu retandi, wungi re wungi re. Di rendat di yikafre sémbut hurundé du takwa yikafre getéfaré ye wungi re wungi re jémba retandi.” Wungi dé Jisas wa.

26

Néma du Jisasré xiyanjoka di hundi gi

Mak 14:1-2; Luk 22:1-2

¹ Jisas wun hundi wataka dé déka duré ané hundi wa.

² “Guni xékélaki. Nukwa yéték male re nani Juda Pasovana hénoo humbwe satame. Wun nukwa di Duna Nyanré wuna mamaka hwendat di wuniré xiyae mimbu hatekatandi.” Wungi dé diré wa.

³ Wun nukwa prisna néma du akwi, getéfana néma du akwi ye atéfék prisna néma duna néma gembu hérangwanda di re. Wun néma duna xi Kaiafas dé.

⁴ Reta hundi di bulé, di nakélak ye Jisasré huluke xiyanjoka. Buléta wungi hurunjoka di hundi gi.

⁵ Reta di angi wa, “Déré xiyatame. Némafwi hénoo humbwe satembeka nukwa déré yamba hulukikéme. Némbuli séfélak du takwa wun hénoo

sanjoka ané getéfaré di ya. Némbuli nani Jisasré hulukimbet, di mawuli wita naniré haraki hurutandi. Di yindat nani déré huluke xiyatame.” Wungi di wa.

Takwa hési lé yikafre yama xaakwa hulingu Jisasna anéngambambu bleké

Mak 14:3-9; Luk 7:37-38; Jon 12:1-8

⁶ Jisas Jerusalem yatakataka dé Betaniré yi. Ye xaakwa dé hanja walisufu hurundé du déka xi Saimon déka gembu dé re.

⁷ Di hénoo sata rendaka lé takwa hési motumbu yatakandan yikama andé hura ya. Wun andémbu yikafre yama xaakwa hulingu dé té. Du wun hulingu héranjoka séfélak yéwa hwetandi. Wule takwa yae lé Jisas rendénmbu téta lé déka anéngambambu wun hulingu bleké.

⁸ Blekéléka di Jisasna du xe di rékambambu wa. Wata di wa, “Métaka lé wun hulingu baka bleké?”

⁹ Wun hulingu wu yikafre hulingu dé. Lé wun hulingu hwetaka séfélak yéwa hérae jambangwe du takwaka hwelét, wu yikafre dé.”

¹⁰ Jisas deka hundi xékétaka dé diré wa, “Métaka guni wule takwaka haraki hundi we? Wungi wakénguni. Lé yikafre joo lé huru, wunika.

¹¹ Jambangwe du takwa di guni wali retandi, wungi re wungi re. Guni dika mawuli yata dika yikafre hurutanguni. Wuni guni wali wungi re wungi re yamba rekéwuni.

¹² Wule takwa wuni hiyawut wekwambu rémétendakaka sarékéta lé wun hulingu wuna séfimbu bleké.” Wungi wata dé Juda fusa réméndaka sémbutka dé wa.

¹³ Wataka dé diré angi wa, “Mwi hundi wuni gúniré we. Hukémbu di wuna hundi atéfék héfambu wata ale takwa hurulén jooka akwi watandi. Wata léka sarékétandi.” Wungi dé diré wa.

Judas Jisasré mama duka hwenjoka dé bulé

Mak 14:10-11; Luk 22:3-6

¹⁴ Wun nukwa dé Jisasna du nak déka xi Judas Iskariot dé prisna néma duka yi.

¹⁵ Ye dé diré wa, “Guni wunika méta hwengut wuni Jisasré gunika hwetawuni?” Wungi wandéka di déka bangi hufuk yéwa (K30) hwe.

¹⁶ Hwendaka ye dé Jisasré dika hwetendékaka dé saréké. Sarékéta dé wun jooka buléhafi yata déré hwetendéka yambuka dé hwaké.

Jisas déka du wali di Pasovana hénoo sa

Mak 14:12-21; Luk 22:7-13

¹⁷ Pasovana hénoo humbwe sa nukwa di Juda yis takahafi yandan bret male di sa. Wun nukwa yandéka yis takahafi yandan bret tale humbwindan nukwa Jisasna du déka yae di wa, “Yimbu reta Pasovana hénoo humbwe sambete méni we?”

¹⁸ Wungi wandaka dé wa, “Guni Jerusalemré wulaaye hanja wawun duré xe déré watanguni, ‘Nana wakwekwa du angi dé wa, Wuni hiyatwuka nukwa andé yae. Wuni wuna du wali ména gembu Pasovana hénoo satame.’ Wungi watanguni, déré.”

¹⁹ Wungi wandéka di Jisasna du wandén maki ye di hénoo humbwi.

²⁰ Nukwa nandindéka dé Jisas yae déka du tamba atéfék ye man yéték wungi di wali reta di hénoo sa.

21 Sata dé diré wa, “Mwi hundi wuni guniré we. Nani wali rekwa du nak wuniré wuna mamaka hwetandé.”

22 Wungi wandéka xékétaka di biya mawuli xak yandéka waréngéna di nak nak déré wakwexéké, “Néma Du, wu wunika méni we, o héndéka?”

23 Wungi wakwexékéndaka dé wa, “Wuni wali andémbu tékwa gumbu bret husandatekwa du wuniré mamaka hwetandé.

24 Wuni Duna Nyan hiyatawuni. Godna nyingambu hiyatewukaka hanjambu di hundi hayi. Hiyawut haraki saraki xakéngali xakutandé, wuniré mamaka hwetekwa duka. Wun duré déka ayiwa hérahafi yalét, wu yikafre dé.”

25 Wungi wandéka dé Jisasré mamaka hwetekwa du Judas dé wa, “Néma du, wu wunika méni we, o yingi maki dé?” Wungi wandéka dé Jisas déré wa, “Xéxé. Méni hafu wundé wamé.” Wungi dé Jisas wa.

Jisas dé déka duka bret akwi wain hulingu akwi dé hwe

Mak 14:22-25; Luk 22:17-20; 1 Kor 11:23-25

26 Jisas déka du wali hénoo sata reta dé bret hérae dé Godka diména nataka bret fukae dé déka duka hweta dé wa, “Guni mé hérae sa. Ané wuna séfi dé.”

27 Wungi wataka dé wain hulingu téndé hanyandé nak hérae dé Godka diména nataka dé déka duka hweta dé wa, “Guni atéfék ané wain hulingu mé hérae sa.

28 Ané wuna nyéki dé. Di wuniré xiyandat wuna nyéki blekéndét guni xéta xékélakitanguni, God du takwaré yikafre hurunjoka wasékérékéndén hundi mwi hundi yandéka. Wuna nyéki blekéndét

God séfélak du takwa hurundan haraki saraki sémbut yakwanyitandé.

²⁹ Guniré wuni we. Ané héfambu wayika reta wuni wain hulingu wambula yamba sakéwuni. Hukémbu wuna yafa God du takwaka néma du rendét, nani déka getéfambu dé wali reta wuni guni wali huli wain hulingu satawuni.”

³⁰ Wun hundi wandéka di Godna nyingambu rekwa gwar wataka raama gwande di Oliv némburé wari.

*Jisas dé wa, Pita déka hu hwetendékaka
Mak 14:27-31; Luk 22:31-34*

³¹ Di yambumbu yita dé Jisas déka duré wa, “Némbuli gan guni atéfék wunika hu hweta yaange yitanguni. Wungi wuni xékélaki. Yaange yitengukaka Godna nyingambu angi dé wa: Wuni sip-sip balika hatikwa duré xiyawut, di sipsip bali yaange yitandi.

³² Wun hundi wandéka maki yaange yingut, wuni hiyatawuni. Hiyae hukémbu wambula raama wuni Galiliré tale yitawuni. Yiwut guni hukémbu yatanguni.”

³³ Wungi wandéka dé Pita déré wa, “Wuni ménika yamba hu hwekéwuni. Wuni yamba yaange yikéwuni. Nawulak du ménika hu hweta yaange yindat, wuni wungi yamba yikéwuni.”

³⁴ Wungi wandéka dé Jisas wa, “Mwi hundi wuni méniré we. Némbuli gan séra wahafi yandét, méni yambu hufuk angi wataméni, ‘Wuni Jisaska xékélakihambawuni.’ Wungi wamét séra watandé.”

³⁵ Wungi wandéka dé Pita wa, “Yingafwe. Wungi yamba wakéwuni. Wuni méné wali

hiyanjoka yamba rookéwuni. Wungi yamba wakéwuni.” Wungi wandéka Jisasna du atéfék wungi male di wa.

Jisas dé Godka wa, Getsemanimbu

Mak 14:32-42; Luk 22:40-46

³⁶ Wun hundi wataka Jisas déka du wali wungi di hafwa nakré wulayi. Wun hafwana xi Getsemani dé. Wumbu téta dé diré wa, “Guni ambu re. Wuni ye God wali hundi bulétawuni.”

³⁷ Wungi wataka dé Pita, Sebedina nyan yétékré hura di yi. Yindaka dé déka biya mawuli némafwi xak yandéka dé xékélaki.

³⁸ Xékélakita dé diré wa, “Wuna biya mawuli xak yandéka hiyawata wuni huru. Guni ambu retanguni. Xéndi hwakénguni.”

³⁹ Wungi wandéka di rendaka dé yalefu ye héfambu xakre hwaata dé Godka wa, “Wuna yafa, huruteméka yambu rendét, ané wunika yaakwa hanyandé mé héreki. Wungi ménika wuni we. Méni wuna mawuli yawukangalambu yamba hurukéméni. Méni mawuli yamékangalambu hurutaméni.”

⁴⁰ Wun hundi wataka dé déka duka wambula ye dé xé, di xéndi hwandaka. Xe dé diré sérkena dé Pitaré wa, “Yingi maki dé? Guni yikama nukwa wuni wali renjoka guni hurufatiké. Métaka guni xéndi hwae?”

⁴¹ Guni xéndi hwahafi reta jémba sarékéta Godka mé wa, guniré hurukwexé haraki joo yandémboka. Wuni xékélaki. Guni huli renjoka mawuli yanguka guna séfi hambuk yahafi yandéka guni xéndi hwae.”

⁴² Wungi wataka wambula diré yatakataka yalefu ye dé Godka angi wa, “Wuna yafa, wunika yatekwa haraki hanyandé wunika yandét, yamba talékakéwuni. Wun hanyandémbu satawuni. Méni mawuli yamékangalambu hurutaméni.”

⁴³ Wungi wataka déka duka wambula ye dé xé, di wambula xéndi hwandaka. Dekama dama xak yandéka di xéndi hwa.

⁴⁴ Déka duré wambula yatakataka ye dé Godka wambula wa. Tale Godka wandén maki dé wambula wa.

⁴⁵ Wataka déka duka wambula yae diré sérkenéta dé wa, “Yingi maki dé? Métaka guni xéndi male hwae? Mé xéké. Wuni Duna Nyan wuniré haraki saraki sémbut hurukwa duka hwetendéka nukwa andé yae.

⁴⁶ Sé raméngut yikwa. Mé xé. Wuniré mamaka hwetekwa du andé yae.”

Judas dé Jisasré mamaka hwe

Mak 14:43-50; Luk 22:47-53

⁴⁷ Jisas wata téndéka dé déka du nak Judas ya. Séfélak du di xi warendaka yar akwi bangi akwi hura di dé wali ya. Prisna néma du akwi, Israelna getéfana néma du akwi wungi wandaka di ya.

⁴⁸ Jisasré mamaka hwetekwa du Judas dé Jisasré hulukitekwa duré wa, “Wuni du nakré tamaruwut, wun du Jisas dé. Guni déré mé huluki.”

⁴⁹ Judas Jisaska bari yae dé wa, “Néma du, diména!” Wungi wataka dé déré tamaru.

⁵⁰ Tamarundéka dé Jisas déré wa, “Nyayika, méni mena mawuli yamékangalambu yamén joo

mé huru.” Wungi wandéka di déka yae déré huluki.

⁵¹ Hulukindaka dé Jisas wali téndé du nak xi warendaka yar hafute dé prisna néma duna jémba yakwa duré xiyae déka waan xatékéndéka dé xakri.

⁵² Xakrindéka dé Jisas déré wa, “Ména yar mé lakwa, déka wurmbu. Du nak xi warendaka yarmbu du xiyandét nak du déré xi warendaka yarmbu xiyatandé. Xiyandét dé hiyatandé.

⁵³ Wuni mawuli yata wuna yafaré wawut dé bari wandét déka séfélak séfélak ensel yae wuniré yikafre hurutandi. Wun jooka méni xékélakihambaméni wana?

⁵⁴ Hanja du nawulak Godna nyingambu di hayi, nak du yae wuniré huluke hura ye xiyatendakaka. Wuna yafa wuniré yikafre hurundéte wawut, hayindan hundi mwi hundi yamba xakukéndé. Wuni wuna yafaré wahafi yawut, wun hundi mwi hundi xakutandé.”

⁵⁵ Wun hundi wataka dé Jisas déré hulukinjoka yandé duré wa, “Guni wuniré hulukinjoka yata métaka guni xi warendaka yar akwi bangi akwi hura ya? Guni sélé héraakwa duré xiyanjoka guni wun joo hura ya, o yingi maki dé? Séfélak nukwa wuni tempelmbu reta wuni du takwaré Godna hundika wakwe. Wumbu rewuka guni wuniré hulukihambanguni.

⁵⁶ Wuniré hurunguka jooka hanja du nawulak Godna nyingambu di hayi. Hayindaka némbuli deka hundi mwi hundi dé ya.” Wungi wandéka déka du atéfék déré yatakataka di yaange yi.

*Jisas Israelna néma duna makambu dé té
Mak 14:53-65; Jon 18:12-13, 19-24*

⁵⁷ Jisasré hulukindé du di déré hura yi Kaiafasna geré. Kaiafas dé atéfék prisna néma du dé. Xékélelakikwa du akwi, Israelna getéfana néma du akwi Kaiafasna gembu hérangwanda rendaka di Jisasré wun geré hura yi.

⁵⁸ Yindaka dé Pita Jisasna hukémbu ye dé afakémbu té. Téta dé xé Jisasré hulukindé du déré hura wun gembu wulayindaka. Xe dé gélindu wali hafwambu dé re. Jisasré yatendakangala xénjoka dé re.

⁵⁹ Prisna néma du akwi, Israelna atéfék néma du akwi di Jisasré xiyanjoka di mawuli ya. Yata di wa, “Jisas hurundén haraki saraki sémbutka héndé wate, nani déré duna makambu takanjoka?” Wungi wata di yénataka hundi xékénjoka di mawuli ya.

⁶⁰ Yata wandaka di séfélak yéna yakwa du yae di Jisas hurundén sémbutka wa. Wandaka néma du di wungina hundi xékéhambandi. Xékéhafi yandaka bér du yéték ya.

⁶¹ Yae bér wa, “Wun du angi dé wa, ‘Wuni tempelré glarétawuni. Glarétaka nukwa hufuk yindét wuni wambula totawuni.’ Wungi dé wa.”

⁶² Wun hundi wambéka dé prisna néma du raama téta dé Jisasré wa, “Métaka méni bérka hundika hasa wahafi ye? Bérka hundi yingi maki dé?”

⁶³ Wungi wandéka Jisas hundi nawulak buléhambandé. Buléhafi yandéka dé prisna néma du déré wa, “Wuni wungi rekwa Godna ximbu wata wuni we, méni wuniré mwi hundi waméte.

Méni God wasékendén du Kraisi méni, o yingi maki dé? Méni Godna nyan méni, o yingafwe?”

⁶⁴ Wun hundi wandéka dé wa, “Xéxé. Wundé wami. Ané hundi guniré atéfék wuni we. Hukémbu guni xétanguni, wuni Duna Nyan néma du reta némafwi hambuk yakwa du Godna yika tambambu re buwi wali nyirumbu gayawut.”

⁶⁵ Jisas wungi wandéka dé prisna néma du mawuli wita dé déka nukwa wur léngaata dé wa, “Dé wungi wata dé Godka haraki hundi we. Guni déka hundi guni xéké. Wu haraki hundi dé. Nak duré yamba wakwexékékéme, hurundén sémbutka.

⁶⁶ Yingi guni wa déka?” Wungi wandéka di wa, “Dé haraki saraki joo dé huru. Métaka hiyandé.”

⁶⁷ Wun hundi wataka Jisasna saawimbu simbar séxandaka di nawulak déré tambambu xiya.

⁶⁸ Xiyaata déré haraki hundi wata di wa, “Méni God wasékendén du Kraisi, héndé méniré xiyae?” Wungi di wa.

Pita dé wa, “Wuni Jisaska xékélakihambawuni”

Mak 14:66-72; Luk 22:55-62; Jon 18:16-18, 25-27

⁶⁹ Pita hafwambu dé re. Geka séndé gisang-wandéndanambu dé re. Rendéka lé wun gembu jémba yakwa takwa hési yae lé déré wa, “Méni akwi wun Galilimbu yandé du Jisas wali méni té.”

⁷⁰ Wungi waléka dé Pita wumbu rekwa du takwana makambu téta dé wa, “Yingafwe. Wuni wanyéka hundika yike wuni ye.”

⁷¹ Wungi wataka gwande dé yambumbu re. Rendéka jémba yakwa takwa hési akwi déré xéta lé

lé wali téndé du takwaré wa, “Ané du Nasaretna du Jisas wali dé té.”

⁷² Wungi waléka dé hambukmbu wa, “Yingafwe. Wun duka xékélakihambawuni. Mwi hundi wuni we.”

⁷³ Wungi wandéka hukémbu di wumbu téndé du nawulak déka yae di wa, “Galilimbu yandé du hundi buléndaka maki méni hundi bulé. Méni akwi Galilimbu yandé du méni. Méni Jisasna du nak méni. Wu mwi hundi dé.”

⁷⁴ Wungi wandaka dé Pita diré hambukmbu wa, “Yingafwe. Wun duka xékélakihambawuni. Mwi hundi wuni we. Mwi hundi wahafi yawut, God wuniré xiyatandé.” Wungi wandéka dé séra wa.

⁷⁵ Wandéka dé Jisas déré wandén hundika dé saréké. Tale Jisas dé wa, “Wuni xékélaki. Séra wahafi yandét méni yambu hufuk angi wataméni, ‘Wuni déka xékélakihambawuni.’ Wungi wamét séra watandé.” Wun hundika sarékéta Pita gwande némafwimbu saréfa naata dé géra, dé Jisaska hu hwendénka.

27

Pailatka di Jisasré hura yi

¹ Xitélakéndéka di prisna néma du, Israelna getéfana néma du wungi di hundi gi, Jisasré xiyanjoka.

² Hundi gita déré yoombu giya di Romna néma du Pailatka di déré hura yi.

Judas dé hiya

³ Jisasré mamaka hwendé du Judas dé hundi xéké, di Jisasré xiyanjoka hundi buléndaka. Xékétaka dé nak mawuli xékéta prisna néma du,

Israelna getéfana néma du wungi rendaka dé dika wambula yi. Ye dé déka hwendan yéwa dika wambula hwe.

⁴ Hweta dé wa, “Wuni haraki wuni huru. Wuni haraki sémbut huruhafi duré wuni déka mama duka hwe. Hwewuka di déré xiyandat dé hiyatandé.” Wungi wandéka di wa, “Nana jémba yingafwe. Ména jémba dé.”

⁵ Wungi wandaka dé wun yéwa tempelmbu yakisolotaka dé yi. Ye dé dé hafuré yoombu xalétéka dé hiya.

⁶ Prisna néma du yakisolondén yéwa héraata di wa, “Ané duré xiyandat déka nyéki blekéndéte hwemben yéwa dé. Ané yéwa tempelmbu rekwa yéwa wali takata Moses wandén hambuk hundika hu hwetame. Wun yéwa wali yamba takakéme.”

⁷ Wungi hundi bulétaka di wun yéwa hwetaka di aki yatakakwa duna héfa héra. Hérae di wa, “Nak téfambu yandé du takwa nana getéfambu hiyandat, nani diré ané héfambu rémétame.”

⁸ Wungi wataka wungi hurundaka du takwa wun héfaka ye di angi wa, “Nyéki héfa dé.” Némbuli akwi wun héfaka wungi nani we.

⁹ Prisna néma du wungi hurundaka dé profet Jeremaia hayindén hundi mwi hundi dé ya. Jeremaia Godna nyingambu angi dé hayi: “Israelna du takwa angi di wa, ‘Déré hératame. Bangi hufuk yéwa (30) hwetaka nani déré hératame.’

¹⁰ Wungi wataka di wun yéwa aki yatakakwa duka hwetaka déka héfa di héra. Néma Du God wuniré dé wa, wuni wungi huruwute.” Wungi dé Jeremaia hayi.

Jisas Pailatna makambu dé té

Mak 15:2-15; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29-19:16

¹¹ Jisasré hura yindaka dé Romna néma du Pailatna makambu té. Téndéka dé Pailat déré wakwexéké, “Méni Judana néma du o yingafwe?” Wungi wakwexékéndéka dé Jisas wa, “Xéxé. Méni hafu wundé wami.”

¹² Wungi wandéka di prisna néma du akwi, Israelfana getéfana néma du akwi di yénataka hundi wa, Jisas hurundén sémbutka. Jisas wun haraki sémbut huruhambandé. Di déka yénataka hundi wandaka dé deka hundi hasa wahambandé. Hundi nawulak buléhambandé.

¹³ Buléhafi yandéka dé Pailat déré wa, “Méni ménika wandaka atéfék hundi nawulak méni xéké, o yingi maki dé? Métaka méni hundi buléhafi té?”

¹⁴ Wungi wandéka dé Pailatré hundi nawulak wahambandé. Wahafi yandéka dé Pailat saré waréké.

¹⁵ Atéfék héki hwari Pasova hénoo sa nukwa dé Romna néma du séndé gembu hwaakwa du nakré wandéka dé séndé ge yatakataka gwande dé jémba yi. Jerusalemémbu rekwa du takwa deka mawuli sarékémbu Romna néma duré wandaka dé mawuli yandaka duré wandéka dé séndé ge yatakataka gwande dé jémba yi.

¹⁶ Wun nukwa haraki saraki sémbut hurundé du nak séndé gembu dé hwa. Déka xi Barabas dé. Séfélak du takwa déka di xékélaki.

¹⁷⁻¹⁸ Pailat dé xékélaki. Jisas haraki sémbut nawulak huruhambandé. Séfélak du takwa Jisaska mawuli yandaka di prisna néma du haraki mawuli di Jisasré gitaka hura ya déka. Wungi xékélakita déka mawulimbu dé wa, “Wafewana

ambu hérangwanda tékwa du takwa Jisaska mawuli yatandi, o yingi wana?” Wungi wata dé wunde du takwaré wa, “Yingi maki guni mawuli ye? Hénderé wawut dé jémba yitandé? Barabasré wawut dé séndé ge yatakataka gwande jémba yitandé, o Jisasré wawut dé jémba yitandé? Wun du Jisas nawulak du angi di wa, dé God wasékendén du Krai dé.”

¹⁹ Pailat hundi xékéndéka hafwambu rendéka lé déka takwa hundi déka takata lé wa, “Méni wun yikafre sémbut hurukwa duré haraki hurukéméni. Gan hwae wuni déka janji hwa. Janji hwae némafwi xak wuni héra.” Wungi lé wa.

²⁰ Prisna néma du akwi, Israelna getéfana néma du akwi wungi di wumbu téndé du takwaré wa, di Pailatré wandat dé wandét Barabas séndé ge yatakataka gwande jémba yindét di Jisasré xiyandate.

²¹ Wungi wandaka dé néma du Pailat diré wambula dé wakwexéké, “Ambére duka yingi guni saréké? Hénderé wawut dé gunika gwande jémba yitandé?” Wungi wandéka di wa, “Barabas.”

²² Wungi wandaka dé Pailat wa, “Krais nandaka du Jisasré yingi maki yatawuni?” Wungi wakwexékéndéka di atéfék wa, “Déré xiyae mimbu mé hateka.”

²³ Wungi wandaka dé wa, “Métaka we? Méta haraki joo dé huru.” Wungi wandéka di hambukmbu wa, “Déré xiyae mimbu mé hateka.”

²⁴ Di wungi wandaka dé Pailat déka mawulimbu wa, “Di wuna hundi xékéhambandi. Wuni deka hundi xékéhafi yawut, di waretandi.” Wungi wataka dé hulingu nawulak hérae dé atéfék du

takwana makambu téta déka tamba yakwanyi. Yakwanyita dé wa, “Wuni guna makambu tamba wuni yakwanyi, guni xéta angi xékélakingute. Wuni ané duré xiyanjoka hélék wuni ye. Guni déré xiyangut, wu guna jémba dé. Wuna jémba yingafwe.”

²⁵ Wungi wandéka di wumbu téndé du takwa wa, “Nani xéké. Dé hiyandéte nani mawuli ye. God wun jooka ‘Haraki saraki joo dé’ naata dé naniré nana nyangwalré akwi hasa xiyatandé.”

²⁶ Wungi wandaka dé Pailat wa, Barabas séndé ge yatakataka gwande jémba yindéte. Wataka déka xi warekwa duré dé wa, di Jisasré rami yoombu hambukmbu xiyataka déré xiyae mimbu hatekandate.

Xi warekwa du wangita di Jisaska haraki hundi wa

Mak 15:16-20

²⁷ Pailatna xi warekwa du di déka néma geré di Jisasré hura yi. Hura yindaka di atéfék xi warekwa du di dé téndénmbu hérangwandé.

²⁸ Hérangwanda di déka nukwa wur lafitaka néma duna waka nukwa wur sandataka.

²⁹ Sandatakataka di rami yoo nak hérae néma du husandandakangala gootuwa di déka anéngambambu sandataka. Sandatakataka bangi nak hérae di déka yika tambambu taka. Take déka hwati se wangita haraki hundi wata di wa, “Diména, Judana néma du.”

³⁰ Wungi wata déré simbar séxaata di wun bangi hérae di déka anéngambambu séfélak yambu xiya.

³¹ Wungi hurutaka di sandandan waka nukwa wur lafitaka di déka nukwa wur sandataka. Sandatakataka déré xiyae mimbu hatekanjoka di déré hura yi.

Jisasré di xiyae mimbu hateka

Mak 15:22-32; Luk 23:33-43; Jon 19:17-24

³² Yambumbu yita di xi warekwa du Sairinimbu yandé du déka xi Saimonré di xé. Xe di déré wa, dé Jisasré xiyae hatekatendaka mi yatandéte.

³³ Wandaka yatandéka ye di Golgota nandaka hafwa xaku. Wun Judana hundi. Mo hundi angi dé Anéngambana Afa.

³⁴ Wara di marasin wali yandan wain hulingu Jisaska hwe, dé se némafwi hangéli hérahafi yandéte. Hwendaka dé sakwexétaka dé sahambandé.

³⁵ Sahafi yandéka di déré xiyae mimbu hateka. Xiyae mimbu hatekataka di reta déka nukwa wur muninjoka di deka xi haaye wurmbu lakwataka hérae di nak duna xi xé. Xétaka wun du Jisasna nukwa wur dé héra.

³⁶ Hérandéka di wun hafwambu Jisaska hate re.

³⁷ Jisasré xiyae hatekandan mimbu di Pailat hayindén nyinga taka. Pailat dé Jisasré xiyandanéna moka dé angi hayi: “Ané Judana néma du Jisas dé.”

³⁸ Jisasré xiyae mimbu hatekataka di yarumbu xiyaata sélé hérandé du yétékré xiyae di mi yétékmbu hateka. Nakré di déka yika tamba sakumbu xiyae mimbu hateka. Nakré di déka aki tamba sakumbu xiyae mimbu hateka.

39 Du nawulak yitaka yatakata Jisaré xiyae mimbu hatekandaka téndéka xéta di déka wangita haraki hundi wa.

40 Wangita di wa, “Ménawa. Yingi maki dé? Méni tempel glara nukwa hufuk yindét méni wambula tonjoka méni wa. Némbuli méni méni hafu ména séfiré yikafre hurutaméni. Méni Godna nyan xe méni wun mi yatakataka gayataméni.”

41 Wungi wandaka di prisna néma du, xékélelakikwa du, Israelna getéfana néma du wungi di akwi di Jisaré wangita haraki hundi wa.

42 Wangita di wa, “Dé nawulak duré dé yikafre huru. Déka séfiré yikafre hurunjoka dé huru-fatiké. Dé Israelna néma du re dé xiyae hatekandan mi yatakataka gayandét nani xéta déka ‘God wasékendén du Kraisi méni’ natame.

43 Dé dé wa, ‘Wuni Godna nyan wuni. God wuniré yikafre hurutandé.’ Wungi dé wa. Némbuli nani xétame. God déka mawuli yata déré yikafre hurutandé, o yingi maki dé?”

44 Wungi wandaka bér Jisas wali xiyae mimbu hatekandan du yéték bérka mimbu téta bér akwi wungi male wata déré bér haraki hundi wa.

Jisas dé hiya

Mak 15:33-41; Luk 23:44-49

45 Nukwa dawimbu téndéka dé atéfék héfambungan hunyi.

46 Hunyindéka hukémbu nukwa tengura nandinjoka yindéka Jisas Hibruna hundimbu hambukmbu dé angi wa, “Heli, Heli, lama sabaktani.” Wun hundi nana hundimbu angi dé: “Wuna God, wuna God, métaka méni wunika hu hwe?”

47 Wungi wandéka wumbu téndé du nawulak wun hundi xékéta di wa, “Wun du dé hanja rendé Godna profet Elaijaka dé we.”

48 Wungi wataka dé wumbu téndé du nak bari fétékéra ye nyamba maki joo nak hérae dé nyingi yakwa wain hulingumbu husanda. Husandandéka gufwi yandéka bangimbu take dé Jisas sandéte husawara hwe.

49 Hwendéka nawulak téta di wa, “Wayika! Nani xétame. Wafewana Elaija yae déré yikafre hurutandé wana?”

50 Wungi wandaka dé Jisas hambukmbu wambula waanje déka hamwinya take dé wungi hiya.

51 Jisas hiyandéka tempelmbu lékindan séményi nukwa wur anwarmbu léngae ye dé andélambu xaku. Xaakwa dé hafu hafu té. Téndéka nono yandéka di némafwi motu nyéndékmbu fuka.

52 Fukandaka hiyandé du takwaré réméndan hwandafu nafwindéka di hanja hiyandé Godna du takwa séfélak di wambula ramé.

53 Hukémbu Jisas raméndéka di Jerusalemré wulayi. Wulayindaka séfélak du takwa di diré xé.

54 Xi warekwa du akwi deka néma du akwi wungi di Jisaska hate té. Téndéka nono yandéka xakundé jonduré akwi xe di némafwimbu roo. Roota di wa, “Wun du Godna nyan dé. Wu mwi hundi dé.”

55 Séfélak takwa yae afaké makimbu téta di xé. Wunde takwa hanja Jisas Galili yatakataka yandéka di déka hukémbu yaata déré yikafre hurundé takwa di.

⁵⁶ Wule takwa hési wu Makdalambu yalé takwa Maria lé. Hési wu Jems bér Josepna ayiwa Maria lé. Hési Sebedina nyan yétékna ayiwa lé.

Wekwambu di Jisasna fusa taka

Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42

⁵⁷ Gérambu yandéka Arimateambu yandé du nak déka xi Josep dé ya. Dé xérénjuwi mama du dé. Dé akwi dé Jisasna du nak dé.

⁵⁸ Yae dé Romna néma du Pailatka yi. Ye dé Jisasna fusa héranjoka dé déré wakwexéké. Wakwexékéndéka wandéka di Josepka hwe.

⁵⁹ Hwendaka dé hérae dé yikafre wama nukwa wurumbu banyitaka.

⁶⁰ Baanye hura ye dé déka motu tékwa wekwambu taka. Tale wun wekwa déka jémba yakwa du di xa. Dé Jisasna fusa wun wekwambu take némafwi motu nak sérmena hari dé yambumbu takatéfi. Takatéfitaka dé yi.

⁶¹ Yindéka bér Makdalambu yalé takwa Maria, Jems bér Josepna ayiwa Maria Jisasré takandan wekwa téndénmbu bér xéta re.

Jisasré takandan wekwaka di xi warekwa du hati

⁶² Jisas hiyandéka hwae ganémba di prisna néma du akwi, Farisi akwi, wungi di Pailatka yi.

⁶³ Ye di déré wa, “Néma du, nani wun yéna yandé duna wandén hundika nani saréké. Angi dé wa, ‘Nukwa hufuk yindét wuni wambula ramétawuni.’

⁶⁴ Wun hundika sarékéta nani méniré wakwexéké. Méni wamét di xi warekwa du ye déré takandan wekwaka nukwa hufuk jémba hate tétandi. Hatihafi yandat, wafewana déka du ye

déka fusa sélé hérae hura yita du takwaré angi watandi? ‘Hiyae dé wambula ramé.’ Wungi wandat, hukémbu watendaka yénataka hundi tale wandan yénataka hundiré sarékéngwandétandé.”

⁶⁵ Wungi wandaka dé Pailat diré wa, “Guni xi warekwa duré hérangut di ye wun hafwaka hatitandi, guni hafwaka jémba hatinguka maki.”

⁶⁶ Wungi wandéka ye di wekwambu takatéfindén motumbu yoo gitaka bi maki joo taka, du nafwindémboka. Takataka xi warekwa duré nawulak wandaka di wun wekwaka hate té.

28

Jisas dé wambula ramé

Mak 16:1-8; Luk 24:1-10; Jon 20:1-8

¹ Judana baka hwa nukwa yindéka Sande ganémbambu nukwa xalenjoka yandéka lé Makdalambu yalé takwa Maria, Jems bér Josepna ayiwa Maria wali wungi bér Jisasna fusa takandan hafwa xénjoka bér yi.

² Yimbéka dé némafwi nono ya. Yandéka dé Néma Duna ensel nak Godna getéfambu dé gaya. Gaye wekwambu takatéfindan motu sérmena taka dé wun motu takumbu re.

³ Déka saawi nyir tulem nandéka maki dé na. Nandéka déka nukwa wur buwi maki wama xaku.

⁴ Xakundéka wumbu téndé xi warekwa du némafwimbu roota héfambu xakre di hiyandé du maki hwa.

⁵ Wumbére takwa ye xémbéka dé ensel béré wa, “Béni rookémbéni. Wuni xékélaki. Béni xiyae mimbu hatekandan du Jisaska hwaka xénjoka béni ya.

⁶ Dé hanja wandén maki dé wambula ramé. Dé ambu hwahambwe. Mé béni yae xé hwandén hafwa.

⁷ Xétaka béni bari hari ye déka duré angi watambéni, ‘Jisas hiyae némbule wambula wundé raméndé. Raama dé Galiliré dé tale yi. Guni ye déré wumbu xétanguni.’ Wungi watambéni diré. Yak. Béniré wungi wuni we.”

⁸ Wungi wandéka bér roota yikafre mawuli yata mawuli sawuli yata bér wun hafwa yatakataka bér bari hari fétékéké yi, déka duré wun hundi wanjoka.

⁹ Yimbéka dé Jisas bérré yambumbu xe dé wa, “Dimbéna.” Wungi wandéka bér déka yae hwati se déka manmbu huruta bér déka wandé da.

¹⁰ Wandé dambéka dé Jisas bérré wa, “Béni rookémbéni. Béni ye wuna duré wambét, di Galiliré yitandi. Ye wun hafwambu wuniré xétandi.” Wungi dé Jisas bérré wa.

Jisasna fusaka hatindé du di ané hundi wa

¹¹ Wumbére takwa yimbéka di Jisasna fusa takandan hafwaka hatindé du nawulak Jerusalemré wulaaye di xakundéka xéndan jooka prisna néma duré wa.

¹² Wandaka di prisna néma du wali Israelna getéfana néma du wali hérangwanda reta hundi bulétaka di hundi nak gi. Gita di hatindé duka séfélak yéwa hwe.

¹³ Hweta di diré wa, “Guni angi du takwaré watanguni, ‘Gan nani xénde hwambeka di Jisasna du yae di déka fusa sélé hérae hura yi.’

14 Wungi wangut Romna néma du wun hundi xéka mawuli windét, nani déré hundi wambet dé gunika haraki hundi yamba wakéndé.”

15 Wungi wandaka di hatindé du wun yéwa hérae hura ye di prisna néma du wandan maki wa. Wandaka di Judana du takwa wun hundi xéké. Némbuli akwi wun hundi male di xéké.

Jisas dé déka duka jémba hwe

16 Jisasna du tamba atéfék man natafa wungi di Galiliré yi. Ye di Jisas yindate wandén némburé yi.

17 Ye Jisasré wumbu xéta di déka hwati se wandé da. Wandé dae di nawulak déka jémba sarékéhazi yata di wa, “Ané du ané hiyae raméndé du Jisas wana?” Wungi di saré waréké xéké.

18 Jisas yae dé déka duré wa, “God wunika atéfék hambuk dé hwe. Wunika hwendéka wuni nyir héfaka akwi néma du retawuni.

19 Retewukaka sarékéta wuni guniré we. Guni ye atéfék héfambu rekwa du takwaré wangut di wuna hundika xékétandi. Xékéndat guni Godna ximbu akwi wuna ximbu akwi Godna Hamwinyana ximbu akwi diré guré husandatanguni.

20 Wuni guniré wawun atéfék hundi diré wangut di wuna hundi jémba xékétandi. Xékéta wawun maki hurutandi. Atéfék gan nukwa wuni guni wali tétawuni. Némbuli akwi, hukétéfi nukwa akwi wuni guni wali tétawuni.” Wungi dé Jisas déka duré wa.

clxx

Godna Hundi
The New Testament and Jonah in the Hanga Hundi
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na Jona long tokples Hanga Hundi
long Niugini

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hanga Hundi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

1ddf7e66-687a-510b-a2b8-6f29f6c72eaf